

W numerze:

PREZENTACJA BIBLIOTEK / PREZENTACE KNIHOVEN

Działalność informacyjno-bibliograficzna MiPBP w Raciborzu / (Informa n bibliografick innostMiPBP w Ratibo e)	2
File Publiczno-Szkolne MiPBP w Raciborzu / (Veřejně-školní pobočky MiPBP v Ratboře)	5
(Działalność informacyjno-bibliograficzna KPB w Opawie) /	
Posl n a innost KPB v Opav	10
(File KPB w Opawie) / Pobočky KPB v Opave	14

CIEKAWE WYDARZENIA / ZAJÍMAVÉ UDÁLOSTI

Goblikon 2004 MiPBP w Raciborzu / (Goblikon 2004 v MiPBP v Ratiboře)	16
Urodziny Kubusia Puchatka 2003 w MiPBP w Raciborzu / (Narozeniny Medvídka Pú 2003 v MiPBP v Ratiboře)	18
(Spejzrenie na 47 ročník festivalu Bezručova Opava) /	
Ohlednutí za 47. ročníkem festivalu Bezručova Opava	20

LEKCJE BIBLIOTECZNE / HODINY Z KNIHOVNICTV

„Katalogi biblioteczne - budowa i wykorzystanie” / („Knihovní katalogy - struktura a využití“)	22
(„KRÓLESTWO DOBRZYCKO“) / „KRALOVSTVI DOBRACKOV“	24

RECENZJE WYDAWNICTW REGIONALNYCH / RECENZE REGIONÁLNÍCH VYDAVATELSTVÍ

MiPBP w Raciborzu	27
KPB w Opawie	28

Z BIBLIOTECZNEJ PÓLKI.../ Z KNIHOVNÍCH REGÁLŮ ...

MiPBP w Raciborzu	
Książki dla dorosłych / (Knihy pro dospělé)	29
Książki dla dzieci / (Knihy pro děti)	31
KPB v Opave	
(Książki dla dorosłych) / Knihy pro dospělé	32
(Oddział muzyczny) / Hudební oddělení	33
(Wypożyczalnia wideo) / Videopůjčovna	35

KOMPUTER W BIBLIOTECIE / POČÍTAČ V KNIHOVNĚ

(Zautomatyzowany system biblioteczny CLAVIUS KPB w Opawie)	
Automatizovaný knihovnický systém CLAVIUS KPB v Opavě	36

OKIEM CZYTELNIKA / Z POHLEDU ČTENÁŘE

MiPBP w Raciborzu	42
KPB w Opawie	43

ADRESY I GODZINY OTWARCIA / ADRESY A VÝPŮJČNÍ HODINY

MiPBP w Raciborzu / KPB Opava	44
--	----

Prezentacja bibliotek / Prezentace knihoven

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO BIBLIOGRAFICZNA

Podstawowym zadaniem Działu Informacyjno Bibliograficznego Wypożyczalni i Czytelni Oświatowo Naukowej jest gromadzenie i udostępnianie na miejscu materiałów bibliotecznych. Użytkownicy Działu mają do dyspozycji 40 miejsc w tym 3 stanowiska komputerowe oraz 6278 materiałów zwartych, ciągłych, ulotnych, elektronicznych i audiowizualnych.

Materiały zwarte (książki - 3740 poz.) stanowią trzon księgozbioru podręcznego. Są to publikacje podstawowe z wszystkich dziedzin wiedzy: krytyczne wydania źródeł dziejów i tekstów literackich, encyklopedie ogólne i specjalne, polskie i obcojęzyczne, słowniki językowe, znaczeniowe i biograficzne, atlasy i spisy miejscowości, bibliografie bieżące i retrospektywne.

Inny rodzaj materiałów, które czytelnia posiada to wydawnictwa ciągle - prasa : 108 tytułów - m.in. kwartalniki, miesięczniki, gazety codzienne. Dział Informacyjno Bibliograficzny gromadzi 102 tytuły czasopism (1804 pozycje inwentarzowe – roczniki), w tym 4 jednostki (Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Rzeczpospolita, Cogito) przechowywane są przez okres 3 lat. Aktualnie placówka prenumeruje 35 tytułów czasopism.

Dział Informacyjno Bibliograficzny oferuje także swoim użytkownikom zbiory specjalne: dokumenty elektroniczne, materiały audiowizualne i mikrofilmy. Wśród 59 płyt CD są m. in.: encyklopedie multimedialne, roczniki statystyczne, ujednolicone teksty kodeksów prawnych oraz: „Księgowość finansowa”, „Ubezpieczenia społeczne”, „System zarządzania”, „Podatki”, „Taryfa celna”, „Unia Europejska”, „Prawo jazdy”, „Prezentacja szkół”, a także encyklopedia prawa „LEX POLONICA”. Sporą popularnością wśród użytkowników, a zwłaszcza liderów ekologii cieszą się kasety wideo (137 sztuk) o tematyce przyrodniczej i ekologicznej. Dużą pomocą dla osób piszących prace o naszym regionie są mikrofilmy (41 jednostek) „Nowin Raciborskich” z lat 1889 – 1920.

Neocenioniony, bowiem bieżącym źródłem informacji są tzw. materiały poza inwentarzem: tematyczne zestawienia wycinków prasowych (215 kopert - tematów) oraz druki ulotne czyli Dokumenty Życia Społecznego zwane popularnie dcjutrkami. Aktualnie biblioteka posiada około 250 druków,

INFORMACJNO BIBLIOGRAFICKÁ ČINNOST MIPBP V RATIBOŘE

Podstatou fungování Informačně bibliografického oddělení Vědecko naučné půjčovny a čítárny je shromažďování a zpřístupnění knižního fondu na místě. Uživatelé oddělení mají k dispozici 40 míst z toho 3 počítačová stanoviště a 6 278 úplných, stálých, letákových, elektronických a audiovizuálních materiálů.

Úplné materiály (knihy – 3 740 ks) jsou základem příruční knihovny. Jsou to základní publikace ze všech oblastí vědy: kritická vydání začátku dějů a literárních textů, všeobecné a speciální encyklopedie, polské a cizojazyčné encyklopedie, jazykové, významové a biografické slovníky, atlasy a místopisné seznamy, současně a retrospektivní bibliografie.

Dále máme v čítárně stálé výtisky, tj. tisk: 108 titulů, mimo jiné čtvrtletníky, měsíčníky, denní tisk. Informačně bibliografické oddělení shromažďuje 102 tituly časopisů (1804 inventárních položek – ročníky), v tom 4 jednotky (Gazeta Wyborcza, Dziennik Zachodni, Rzeczpospolita, Cogito) jsou uchovávány po 3 roky. V současné době má instituce předplaceno 35 titulů časopisů.

Informačně bibliografické oddělení nabízí svým uživatelům rovněž speciální sbírky: elektronické dokumenty, audiovizuální materiály a mikrofilmy. Na 59 CD se nachází mj.: multimedialní encyklopedie, statistické ročenky, kompletní texty právního zákoníku a: „Účetnictví“, „Pojištění“, „Systém řízení“, „Daně“, „Celní poplatky“, „Evropská unie“, „Autoškola“, „Prezentace škol“ a také encyklopedie práva „LEX POLONICA“. Mezi uživateli, obzvlášť mezi zájemci o ekologii, jsou velice populární videokazety (137 kusů) s přírodní a ekologickou tematikou. Pro ty, kteří píšou práci o našem regionu, jsou důležitou pomůckou mikrofilmy (41 kusů) „Nowin Raciborských“ z let 1889-1920.

Nesmírnou hodnotu mají tzv. materiály mimo inventář, protože jsou stálým zdrojem informací. Jde o: tematickou kolekci novinových článků (215 obálek – témat) a letáky, tj. Dokumenty společenského života. Knihovna má momentálně kolem 250 výtisků, které jsou částečně z katalogi-

które są częściowo skatalogowane. DŻS oddają swoisty i niepowtarzalny charakter naszego grodu, bowiem z tej ziemi pochodzą. Nie zarejestrowanymi materiałami (czasami w formie broszur – 56 poz.) są także podmiotowo - przedmiotowe spisy bibliograficzne Biblioteki Narodowej i Biblioteki Śląskiej.

Z księgozbioru ogólnego wydzielone są materiały szczególnej troski, czyli dokumenty tworzące działy tematyczne - „ŚLĄSK” (wydawnictwa zwarte i ciągłe), „RACIBÓRZ I OKOLICE” (książki, broszury, DŻS, czasopisma, mikrofilmy, kasety wideo, prace dyplomowe Raciborzan, materiały statystyczne), „CENTRUM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ” (książki, czasopisma, płyty, kasety wideo, programy edukacyjne). „PUNKT INFORMACJI EUROPEJSKIEJ” (książki, broszury, wycinki prasowe, materiały UKIE, LEX – metryki państw członkowskich Unii, dotyczące ujednolicenia przepisów prawnych z lat 1968 – 1999: „Official Journal Series 1”), „DZIENNIKI URZĘDOWE” (Monitor Polski, Dziennik Ustaw, LEX POLONICA – komputerowy program prawny). Przewodnikami po zbiorach Działu Informacyjno Bibliograficznego są: KATALOGI (alfabetyczny i dziesiętny) oraz KARTOTEKI - podstawowe i najbardziej aktualne źródła informacji. Kartoteki odnotowują tematy zaczerpnięte z 27 tytułów czasopism oraz z fragmentów wydawnictw zwartych. Kartoteki można podzielić na: ogólne, tematyczne i specjalne.

Kartoteki ogólne to: zagadnieniowa, osobowa, pisarzy i recenzji. Kartoteki tematyczne: „Śląsk” (kartoteka dziesiętna i przedmiotowa), „Racibórz” (kartoteka alfabetyczna, przedmiotowa i druków ulotnych), „Unia Europejska”, „Ekologia” (kartoteki przedmiotowe druków zwartych i ciągłych). Kartoteki specjalne: „Wycinki prasowe”, „Kasety wideo” (kartoteki alfabetyczne), „CD ROM” (kartoteka alfabetyczna i przedmiotowa), „Druki ulotne” (kartoteka przedmiotowa), „Prawna” (dla bibliotekarzy) oraz „Czasopism” w porządku alfabetycznym.

Celem prac określanych mianem procesów informacyjnych, prac, którym służy m.in. warsztat w postaci omówionych wyżej źródeł, jest zaspokajanie potrzeb użytkowników Działu Informacyjno Bibliograficznego. Usługi informacyjne Działu realizowane są w czytelni poprzez indywidualną i grupową obsługę czytelników oraz poprzez udzielanie odpowiedzi na kwerendy telefoniczne.

Praca z czytelnikiem indywidualnym polega na:

- realizacji kwerend
- realizacji wypożyczeń międzybibliotecznych
- udzielaniu porad z zakresu:
  1. korzystania z katalogów kartkowych i wirtualnych oraz kartotek i wydawnictw bibliograficznych
  2. sztuki pisania prac dyplomowych i sporządzania spisów bibliograficznych

zваны. Dokumenty społeczeńskiego życia występują osobni i neopakowatelny charakter naszego miasta. Również niezarejestrowanymi materiałami są bibliograficzne przedmiotowe listy (często we formie broszury – 56 kusi) Narodni knihovny a Slezské knihovny.

Z všeobecného knižního fondu jsou vyřazeny materiály, které přiřazujeme do speciální péče, tj. dokumenty, jenž tvoří tématické okruhy – „SLEZSKO“ (úplné matriály a stálé výtisky), „RATIBOŘ A OKOLÍ“ (knihy, brožury, Dokumenty společenského života, časopisy, mikrofilmy, videokazety, diplomové práce Ratibořanů, statistické materiály), „CENTRUM EKOLOGICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ“ (knihy, časopisy, CD, videokazety, vzdělávací programy). „EVROPSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM“ (knihy, brožury, články z novin, materiály UKIE, LEX – matrika členských zemí Unie, týkající se sjednocení právních norem z let 1968-1999: „Official Journal Series 1“), „ÚŘEDNÍ DENNÍKY“ (Monitor Polski, Sbíрка Zákonů, LEX POLONICA – počítačový právní program).

Orientaci ve sbírkách Informačně bibliografického oddělení zajišťují: KATALOGY (abecední a desetinný) a KARTOTÉKY – základní a nejaktuálnější zdroje informací. Kartotéky obsahují témata z 27 titulů časopisů a z úryvků úplných materiálů. Kartotéky lze rozdělit na obecné, tématické a speciální.

Obecné kartotéky jsou: tématické, osobní, spisovatelů a recenzí. Tématické kartotéky: „Slezsko“ (kartotéka desetinná a předmiotová), „Ratiboř“ (kartotéka abecední, předmiotová a letákových tiskovin), „Evropská unie“, „Ekologie“ (předmiotová kartotéka úplných materiálů a stálých výtisků). Speciální kartotéky: „Novinové články“, „Videokazety“ (abecední kartotéky), „CD ROM“ (abecední a předmiotová kartotéka), „Letáky“ (předmiotová kartotéka), „Právní“ (pro zaměstnance knihovny) a „Časopisů“ podle abecedy.

Cílem práce informačních procesů je uspokojení potřeb uživatelů Informačně bibliografického oddělení. Pro vykonávání této činnosti slouží mj. pracoviště v podobě výše uvedených pramenů. Informační služby poskytujeme v čítárně buď přímo u přepážky nebo telefonicky.

Individuální práce se čtenářem spočívá v:

- zpracování rešerší
- realizaci meziknihovních výpůjček
- poradenství v oblasti
  1. metody hledání v kartových a virtuálních katalozích, kartotékách a bibliografických databázích
  2. jak psát diplomovou práci a sestavit bibliografii

3. posługiwania się encyklopediami.

Realizacja kwerendy poprzedzona jest nawiązaniem z użytkownikiem kontaktu w celu zaspokojenia jego potrzeb oraz prawidłowego zidentyfikowania tematu. Kwerendy nie zawsze są proste i łatwe w realizacji, czasem wręcz niezrozumiałe. Bywają użytkownicy dla których to tematem jest luźno rzucone hasło, jak również czytelnicy, którzy mylą pojęcia i płaczą się w temacie. W takich przypadkach należy wykazać dozę cierpliwości i poświęcić sporo czasu na zrozumienie kwerendy. Inny rodzaj tematów, które mogą stwarzać problem (sięganie do kilkudziesięciu źródeł) to tematy z pogranicza dziedzin wiedzy, np. psychologii, socjologii i ekonomii. Tak więc do rzadkości należą kwerendy nieskomplikowane chociaż czasem i takie się zdarzają. Realizacja kwerendy wymaga więc od bibliotekarzy aktualizacji wiedzy o użytkownikach, ich potrzebach oraz doskonałej znajomości księgozbioru. Innym problemem dla bibliotekarzy staje się niewiedza użytkowników (zwłaszcza starszego pokolenia) o nowo powstających technologiach bibliotecznych, źródłach oraz systemach informacyjnych, dlatego użytkownicy chętnie zlecają wyszukiwanie informacji pracownikom Działu Informacyjno-Bibliograficznego. Niemniej jednak w każdym przypadku bibliotekarze muszą sobie radzić i radzą.

Kwerendy można realizować w dwójaki sposób, otóż przy pomocy źródeł rzeczywistych czyli tradycyjnych oraz wirtualnych. Najczęściej proponuje się użytkownikowi wszystkie dostępne środki. Materiały tradycyjne nadal są atrakcyjne i poszukiwane, pomimo dostępu w dziale do trzech stanowisk komputerowych. Z dwóch stacji roboczych czytelnia oferuje odpłatnie (4 PLN za godzinę) dostęp do internetu, natomiast z trzeciej - bazę dokumentów prawniczych (LEX POLONICA) i dokumenty elektroniczne - CD ROM. Przy każdym z trzech stanowisk można korzystać z katalogu komputerowego Wypożyczalni i Czytelni Oświatowo-Naukowej, a tym samym Działu Informacyjno-Bibliograficznego.

Z wypożyczeń międzybibliotecznych korzysta corocznie około 50 użytkowników Działu Informacyjno-Bibliograficznego. Rewersy kierowane są do bibliotek naukowych, uczelnianych i publicznych. Zazwyczaj wybór pada na biblioteki wrocławskie i Bibliotekę Śląską ponieważ wśród składanych zamówień duży procent stanowią wydawnictwa regionalne. Nie- rzadko pozycje unikatowe sprowadzane są z bibliotek krakowskich, najczęściej z Biblioteki Jagiellońskiej oraz warszawskich, głównie z Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego oraz Biblioteki Narodowej, za które to pośrednictwem sprowadzane są publikacje m. in. z Anglii, Niemiec, Rosji i Stanów Zjednoczonych. Czytelnicy chętnie korzystają z tej formy wypożyczeń oszczędzając czas i pieniądze. Przypuszczam, iż dalsza komputeryzacja bibliotek i szerszy ich dostęp

3. jak pracować z encyklopediami.

Przed zpracováním rešerši je nutné s užívateľom domluvit podrobnosti a konkretizovať téma. Zpracování není vždy jednoduché a uvedená rešerše ne vždy srozumitelná. Někteří uživatelé považují za téma volně prohozené (zmíněné) heslo, a jiní si zase pletou pojmy a jsou zmatení. V těchto případech je třeba mít hodně trpělivosti a uživateli věnovat hodně času. Jiný druh problému (používání většího počtu pramenů) může nastat, když téma zahrnuje nejednu oblast vědy, např. psychologie, sociologie a ekonomie. Takže jednoduché rešerše se vyskytují jen ojediněle. Zpracování rešerši vyžaduje, aby si zaměstnanec knihovny obnovoval informace o uživateli, jeho potřebách a dokonale znal knižní fond. Zaměstnanci knihovny však zaznamenali jiný problém: neznalost uživatelů (obzvlášť starších) v oblasti nově vzniklých knihovnických technologií, pramenů a informačních systémů. Proto uživatelé rádi pověří zaměstnance Informačně bibliografického oddělení, aby jim dané informace vyhledal. Přesto si však knihovníci musí v každém případě poradit a doposud si radí dobře.

Rešerše lze realizovat dvojím způsobem: buď za pomoci skutečných pramenů (tradiční metoda) nebo virtuálních. Nejčastěji uživatelé nabízejí všechny možné prostředky. I když na oddělení existují tři počítačová stanoviště, jsou tradiční materiály stále populární a vyhledávané. Knihovna nabízí přístup k internetu ze dvou pracovních stanovišť za poplatek 4 PLN za hodinu, ze stanoviště třetího pak přístup k právnickým dokumentům (LEX POLONICA) a elektronickým dokumentům - CD ROM. Na každém stanovišti lze využívat počítačový katalog Vědecko naučné půjčovny a čítárny a tím i Informačně bibliografického oddělení.

Meziknihovních služeb ročně využívá kolem 50 uživatelů Informačně bibliografického oddělení. Žádosti míří hlavně do vědeckých, školních a veřejných knihoven. Čtenáři si obvykle vybírají wrocławské knihovny a Slezskou knihovnu, protože mezi objednávkami je velké procento regionálních nakladatelství. Unikátní spisy bývají často vypůjčeny z krakovských knihoven, nejčastěji z Jagielloňské knihovny, a varšavských knihoven, hlavně z Knihovny Varšavské univerzity, prostřednictvím které jsou také opatřeny spisy mj. z Anglie, Německa, Ruska a Spojených států. Čtenáři rádi využívají této formy vypůjčení, při čem ušetří čas i peníze. Připouštím, že další zavádění výpočetní techniky do knihoven a široký přístup k inter-

do internetu i poczty elektronicznej, służyc będzie doskonaleniu wypożyczeń międzybibliotecznych oraz procesów informacyjnych.

mgr Anna Ligacz

FILIE PUBLICZNO-SZKOLNE

Proszę panią, czy to jest normalna biblioteka?

Czytelniczki z trzech dzielnic miasta Raciborza mają okazję zetknąć się z tablicami informacyjnymi z dwuczynnym napisem: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna – Filia Publiczna – Szkolna wiszącymi na budynkach użyteczności publicznej. Zachodzą w głowę, cóż, u licha, oznacza podobne sformułowanie. Jak to jest? Czy wchodzi teraz do biblioteki publicznej, gdzie spodziewają się wypożyczyć coś dla rozrywki, czy do szkoły, gdzie będzie się ich przy okazji (o rany!) edukować? Należy w tym miejscu przyznać, że my, bibliotekarze, często mamy gości, którzy chcą zrozumieć powyższy problem. Słyszymy pytania w rodzaju: „Proszę panią, czy ja mogę zapisać się do tej biblioteki?”; „Czy to jest taka normalna biblioteka?”; „Czy w tej bibliotece są książki dla wszystkich czy tylko dla dzieci?” Prawdę mówiąc, nie bardzo dziwi nas taka reakcja użytkowników. Biblioteka łączona nie zdążyła jeszcze wpisać się w krajobraz polskiej kultury a odbiorcy tejże nie oswoiли się z taką formą działalności. Pierwsze placówki tego typu zaczęły pojawiać się w kraju na początku lat 80-tych z inicjatywą władz bibliotecznych na krańcach wschodnich Polski, głównie w byłym województwie białostockim.

W Raciborzu pierwsza taka biblioteka została otworzona, a może trafniej będzie sformułować – przekształcona, we wrześniu 1993 roku. Były to lata szczególnie złe dla kultury a dla bibliotek wręcz katastrofalne i to nie tylko w tzw. biedniejszych regionach. Stąd pomysł władz miejskich, żeby w ramach oszczędności budżetowych, przenieść najdroższą w utrzymaniu filię biblioteki publicznej, usytuowanej na obrzeżach miasta, do budynku dopiero co oddanej do użytku szkoły podstawowej, która z chwilą rozpoczęcia pracy nie posiadała własnej biblioteki i, co ciekawe, nie miała środków, żeby ją stworzyć. Pomysł ten podobał się wszystkim: prezydentowi miasta – bo mógł wykazać się szeroko zakręconą troską o pieniądze miejskie; dyrektorowi biblioteki publicznej – bo pozbył się problemu utrzymywania bardzo drogiej filii jednocześnie jej nie likwidując oraz dyrektorowi szkoły – bo jak z nieba spadła mu kompletnie wyposażona biblioteka, która na dodatek nie kosztowała go ani grosza.

I tylko jedna osoba pomyślała tym była zszokowana, przerażona i zupełnie, ale to zupełnie, z niego

netu a elektronicznej poczcie, budou vést ke zlepšování meziknihovních služeb a informačních procesů.

Mgr. Anna Ligacz

FILIE PUBLICZNO-SZKOLNE

Prosím vás, je to normální knihovna?

Čtenáři ze tří částí města Ratiboře mají příležitost se sejit s informačními tabulkami s divným nápisem, jenž visí na veřejných budovách: Městská a Okresní Veřejná Knihovna – Veřejně-školní pobočka. Možná, že se udiveně zeptáte, co tato formulace znamená. Jak to je? Vcházíme do veřejné knihovny, kde si chceme vypůjčit něco pro zábavu, nebo do školy, kde nás příležitostně (propánaboha!) čeká výchova. Tady je třeba přiznat, že my, knihovníci, často máme hosty, kteří se tento problém snaží pochopit. A tak slyšíme dotazy jako např.: „Prosím vás, můžu se do této knihovny přihlásit?”; „Je to normální knihovna?”; „Jsou v této knihovně knihy pro všechny nebo jen pro děti?“. Uprímně řečeno, vůbec nás tyto dotazy neudivují. Spojená knihovna se ještě nestačila zapsat do polské kultury a odběratelé si ještě takovou formu neosvojili. První instituce tohoto typu se v zemi začaly objevovat na začátku 80. let zásluhou iniciativy vedení knihoven na okraji východního Polska, hlavně v bývalém bialostockém okrese.

První taková knihovna v Ratiboři byla otevřena, lépe řečeno – přetransformována, v září v roce 1993. Byla to léta výjimečně zlá pro kulturu a zvláště pro knihovny katastrofální a to nejen v tzv. chudobnějších regionech. A odtud se zrodil nápad městského úřadu, aby pobočka veřejné knihovny, jenž se nacházela na okraji města, byla v rámci úspory rozpočtu přenesena do nedávno otevřené budovy základní školy, která ve chvíli svého otevření neměla vlastní knihovnu, a co je zajímavé, neměla prostředky, aby ji vytvořila. Tento nápad se líbil všem: primátorovi – neboť mohl vykázat značnou péči o městské peníze; řediteli veřejné knihovny – neboť se zbavil problému řídit velmi drahou pobočku, při čem ji nemusel likvidovat a řediteli školy – neboť jako by mu z nebe spadla kompletně vybavená knihovna, která ho navíc nestála ani korunu.

A jenom jeden člověk byl tímto nápadem šokován, vyděšený a úplně, ale úplně nespokojený. Je jednoduché si domyslet, že tím

niezadowolona. Jak łatwo się domyslić, osobą tą była kierowniczką filii. Wieloletni pracownik biblioteki publicznej, osoba z wyższym wykształceniem bibliotekarskim, z praktyką i przygotowaniem pedagogicznym, orientująca się doskonale w problematyce pracy różnych typów bibliotek, od pierwszego dnia zdawała sobie sprawę, że sam pomysł połączenia bibliotek to najkrótszy i najłatwiejszy krok, jaki był do wykonania w tym procesie. Cała reszta, czyli ukształtowanie takiego tworu, który spełniałby oczekiwania wszystkich zainteresowanych, czyli użytkowników, których potrzeby były do tej pory zaspokajane przez różne instytucje, spadła nieoczekiwanie na barki jednej osoby. To ona miała być tą alfa i omega, która wychodziła naprzeciw zapotrzebowaniom uczniów, grona pedagogicznego, zwykłego czytelnika, który chciał tylko „coś” poczytać i miała godzić wszystkie, tak bardzo różne, a niejednokrotnie rozbieżne, funkcje dwóch bibliotek.

We wrześniu tego roku minęło pełne 10 lat pracy tejże, nazwijmy ją doświadczalną, biblioteki. Filia Publiczno-Szkolna Nr 8 pracująca przy zespole szkół tj. Szkoły Podstawowej Nr 18 oraz Gimnazjum Nr 3 przetrwała szlak dla dwóch jeszcze bibliotek o podobnym charakterze utworzonych w Raciborzu: Filii Nr 5 przy Szkole Podstawowej Nr 2 oraz Filii Nr 10 przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym Szkoły Podstawowej Nr 14. Wszystkie trzy placówki łączy jedno – są ulokowane bezpośrednio w budynkach szkół w dzielnicach oddalonych od centrum miasta oraz mają bardzo zbliżone zadania. Różnią się nieco na płaszczyźnie merytoryczno-technicznej. O ile Filia Nr 8 w całości, tzn. z własnym księgozbiorem i personelem po prostu weszła do szkoły i kontynuowała dotychczasową działalność tyle, że w nowym miejscu i na nowych warunkach, o tyle w dwóch następnych filiach dokonano większych przeobrażeń. Po pierwsze ich księgozbiory połączono z istniejącymi wcześniej zbiorami szkolnymi, po drugie personel biblioteki zasilono dodatkowymi godzinami pracowników szkoły.

Jak w praktyce sprawdzają się biblioteki publiczno-szkolne? Ano nieźle. Okazuje się, że w sytuacji, gdy widmo zamknięcia placówki zajrzy bibliotekarzowi w oczy, potrafi wówczas dostosować się do sytuacji, wydawałoby się niemożliwej do przyjęcia. Jeden tylko musi być spełniony warunek – chęć współpracy obu stron. Jak zwykle w większości jakichkolwiek działań najistotniejszy jest czynnik ludzki. Jeżeli dwie strony wyważą sobie korzyści płynące ze współpracy, jeżeli spójrzą na siebie przychylnym okiem, jeżeli zrozumieją, że tak naprawdę dążą do jednego celu – to powodzenie działania będzie murowane.

Člověkem byla ředitelka pobočky. Dlouholetý pracovník veřejné knihovny, člověk s vysokoškolským vzděláním v oboru, s praxí a pedagogickou přípravou, jenž se perfektně orientuje v problematice působení různých typů knihoven, si od prvního dne uvědomoval, že spojení knihoven je nejkratším a nejjednodušším krokem, jaký se dal v tomto procesu provést. Všechno ostatní, nebo-li utvoření takovéto instituce, jenž by splňovala očekávání všech zájemců, čili uživatelů, kterých potřeby doted plnily různé instituce, neočekávaně leželo na bedrech jednoho člověka. To ona měla být alfa a omegou, která reagovala na požadavky žáků, pedagogů, každodenního čtenáře, který si chtěl jenom „něco“ přečíst a měla uvádět do souladu všechny, tak různé a nejednou rozcházející se funkce dvou knihoven.

V září tohoto roku uplyne 10 let této řekněme experimentální knihovny. Veřejněškolní pobočka č. 8 působící v komplexu škol, tj. Základní školy č. 18 a Gymnázia č. 3, prorazila v Ratiboři cestu dalším knihovnám podobného typu: Pobočce č. 5 při Základní škole č. 2 a Pobočce č. 10 v komplexu Mateřské školy a Základní školy č. 14. Všechny tři pobočky spojuje jedno – jsou umístěny bezprostředně v budovách škol ve vzdálených částech města a plní podobná zadání. Jejich rozdíl spočívá v metodologicko-technické oblasti. Jestliže Pobočka č. 8 kompletně celá, tzn. s vlastní knihovnou a personálem se jednoduše přestěhovala do školy a pokračovala v dosavadní práci jenom s tím, že v novém místě a za nových podmínek, tak v případě dvou dalších poboček došlo do větších změn. Za prvé došlo ke spojení jejich knižního fondu s již existujícím knižním fondem škol, za druhé došlo k posílení personálu knihovny a to dodatečnými hodinami zaměstnanců školy.

A jak fungují Veřejněškolní knihovny? Nevedou si špatně. Ukazuje se, že ve chvíli, kdy knihovníkovi hrozí uzavření instituce, se dokáže přizpůsobit i takové situaci, která se zdá být nepřijatelná. Musí být ale splněna jedná podmínka – ochota spolupracovat na obou stranách. Jako vždy ve většině takovýchto případů je nejdůležitější lidský faktor. Jestliže obě strany si spočítají zisky vyplývající ze spolupráce, jestliže budou příznivě nakloněni, jestliže pochopí, že ve skutečnosti mají společný cíl – úspěch je zaručen.

Jestliže předpokládáme, že jediným cílem všech knihoven je uspokojení uživatelů, můžeme s plnou zodpovědností potvrdit, že spojené knihovny v Ratiboři dnes plní své

Jeżeli przyjmujemy, że jeden cel postawiony przez bibliotekami wszystkich typów to zadowolenie użytkowników, możemy z pełną odpowiedzialnością stwierdzić, że dzisiaj biblioteki łączone w Raciborzu wywiązują się ze swoich zadań. Przede wszystkim biblioteki publiczne wniosły do szkół najlepsze formy działań, które wyrosły z wieloletnich tradycji tychże instytucji. Na czym one polegają? Nie chcemy w tym miejscu podważać wartości pracy bibliotek szkolnych ale chyba wielu użytkowników tychże, mam tu na myśli głównie samych uczniów, potrafiloby wskazać kilka niedogodności w korzystaniu z nich.

Po pierwsze: która biblioteka szkolna jest dostępna dla ucznia w godzinach popołudniowych? Czy szkoły uważają, że uczeń nie potrzebuje dostępu do źródeł informacji po wyjściu ze szkoły? My wychodzimy im naprzeciw i służymy swoimi zbiorami do późnych godzin, przynajmniej dwa razy w tygodniu do 17-tej, a na Filii Nr 8 pięć razy w tygodniu od 8-jej rano, czyli z chwilą rozpoczęcia lekcji, do godziny 18-tej. Z doświadczenia z pracy w placówkach publicznych wiemy, że dzieci i młodzież po powrocie ze szkoły chce przede wszystkim odpocząć, zjeść obiad a dopiero potem usiąść do odrabiania zadań domowych. Wtedy okazuje się, że przydałaby się jakaś encyklopedia, jakiś słownik lub inna pomocna książka. Biblioteka szkolna, często jedyne źródło dostępu do informacji w odległej dzielnicy, jest wówczas zamknięta.

Po drugie: wszyscy pamiętamy z własnego doświadczenia lub z obserwacji naszych dzieci zmore często zamykanych bibliotek szkolnych. „Jestem na zastępstwie”, „Wysłałem do księgarni”, „Poszłam na zebranie nauczycieli”. Znamy to aż za dobrze. I nie próbuję tu krytykować bibliotekarzy szkolnych, wiem, że to nie ich wina, że oni nie mają na taki stan większego wpływu. Ale efekt jest taki, że uczniowie, którzy kilkakrotnie przeczytają taką informację na drzwiach biblioteki, nieprędko zechcą znowu przyjść. Bibliotekarze publiczni nie podlegają dyrektorom szkół i nie opuszczają swego stanowiska pracy, dzięki temu drzwi biblioteki są przed uczniem zawsze otwarte.

Po trzecie: zbiory bibliotek łączonych opracowywane są, tak jak wszystkie inne, przez dział opracowania. Jest to fakt może niezauważalny na pierwszy rzut oka dla przeciętnego użytkownika, dla pracowników biblioteki jednak bardzo istotny. Zbiory przygotowane są fachowo i jednolicie, według obowiązujących norm i standardów bibliotecznych a nie według widzimisię kolejno zmieniających się pracowników obsługi. Dzięki takiemu systemowi pracy, każdy wykształcony bibliotekarz szybko i sprawnie znajdzie żadaną pozycję niezależnie od tego, ilu poprzedników przewinęło się przez placówkę. Jeżeli pracownik nie jest co chwilę odwoływany przez przełożonego od swjej podstawowej działalności, może również więcej czasu poświęcić na

úkoły. Veřejné knihovny zavedly ve školách především nejlepší formy činnosti, které vyrostly z dlouholeté tradice těchto institucí. V čem spočívají? Nechceme tady negovat hodnoty práce školních knihoven, ale asi hodně jejich uživatelů, mám zde na mysli hlavně samotné žáky, by dokázalo určit několik nevýhod v jejich využívání.

Za prvé: která školní knihovna je zpřístupněna v odpoledních hodinách? Myslí si školy, že žák po opuštění školy nepotřebuje přístup k informacím? Vycházíme jim vstříc a náš knižní fond můžou využívat do pozdních hodin, minimálně dvakrát týdně do páté hodiny po poledni, v Pobočce č. 8 pětkrát týdně od osmi hodin ráno, takže od začátku výuky, do šesté hodiny po poledni. Z praxe ve státních institucích víme, že děti a mládež si chtějí po ukončení výuky především odpočinout, sníst oběd a teprve pak si udělat domácí úkoly. Tehdy dochází k závěru, že potřebují nějakou encyklopedii, nějaký slovník nebo nějakou jinou knihu, která by jim pomohla. Školní knihovna, často jediný zdroj informací, se nachází v odlehlé části města a je zavřená.

Za druhé: všichni si pamatujeme buď z vlastní zkušenosti nebo ze zkušenosti našich dětí příznak zavřených školních knihoven. „Zastupuji“, „Šla jsem do knihkupectví“, „Šla jsem na poradu učitelů“. Až moc dobře to známe. Nesnažím se zde kritizovat školní knihovníky, vím, že to není jejich vina, že na tuto situaci nemají velký vliv. Ale výsledek je takový, že žáci, kteří si tuto informaci na dveřích knihovny přečtou víckrát, dlouho knihovnu nenavštíví. Knihovníci veřejné knihovny nespádají pod ředitelství škol a svoje místo neopouštějí, díky čemuž žáci mají vždy dveře otevřené.

Za třetí: knižní fond spojených knihoven zpracovává, tak jako všechny jiné, oddělení zpracování. Tento fakt běžní uživatelé ani nepostřehnou, ale pro zaměstnance knihovny je velmi důležitý. Knižní fond je odborně a jednotně připraven podle stávajících norem a knihovních standardů a ne podle toho, co si usmyslí opět nová obsluha. Díky takovému systému práce, každý vystudovaný knihovník rychle a bez problémů najde požadovanou knihu nezávisle na tom, kolik zaměstnanců se zde vystříдалo. Zaměstnanec, který není neustále odvoláván od své hlavní náplně práce, může rovněž věnovat více času na uspořádání knižního fondu.

Za čtvrté: existence knihovníka veřejné knihovny záleží na tom, kolik je čtenářů, a jaké je množství vypůjčených knih, a ne, jak v

uporządkowanie tego księgozbioru.

Po czwarte: być albo nie być bibliotekarza publicznego zależy od ilości czytelników i wysokości wypożyczeń a nie, jak w przypadku szkoły, od ilości uczniów w szkole, którzy niekoniecznie wszyscy są użytkownikami biblioteki. Taki stan rzeczy wymusza na bibliotekarzu publicznym dokładania wszelkich starań, żeby czytelników nie stracić. I znów narażę się bibliotekarzom szkolnym ale zapytam, kto w powyższej sytuacji ma większą motywację do lepszej pracy?

Po piąte: biblioteki łączone mają zróżnicowany księgozbiór, który zakłada zaspokajanie oczekiwań różnych grup użytkowników. Biblioteki szkolne z reguły ograniczają się do gromadzenia lektur szkolnych oraz księgozbioru programowego i dydaktycznego dla nauczycieli w zależności od specyfiki szkoły. Czasami wychodzi się naprzeciw oczekiwaniom dzieci i młodzieży i kupuje literaturę beletrystyczną, jest to jednak zawsze wybór skąpy, często przestarzały, nieatrakcyjny. W bibliotece łączonej, finansowanej przez dwie strony – bibliotekę publiczną i szkołę, często gościły całe rodziny. Przychodzą rodzice, którzy wybierają książki dla siebie a przy okazji zaglądają przez ramię, co wypożycza ich pociecha, pierwszák, który parę dni temu został zapisany uroczystie do biblioteki. Starsza siostra, absolwentka naszej szkoły, melduje się u nas po krótkiej lub dłuższej przerwie po lekturę do szkoły średniej i kontroluje przy okazji, czy brat szóstkłasiśta wypożyczył „W pustyni i w puszczy”. Gimnazjalista, któremu udało się ostatnio zdobyć u nas ostatni bestseller młodzieżowy, przyprowadza do nas swcjego kolegę z podwórka, żeby odrobił zadanie, bo w jego szkole akurat nie ma potrzebnych materiałów. To takie drobiazgi w naszej pracy ale jakże ważne! Czy w jakiegkolwiek bibliotece szkolnej można mówić o zawiązywaniu więzów rodzinnych? Czy obsługuje się tam „cudzych” czytelników?

Po szóste: z chwilą rozdzielenia się ostatniego dzwonka przed wakacjami biblioteka łączona nie zakłada od razu, że w tym momencie kończą się wszystkie ambicje kulturalne, rozrywkowe i naukowe jej użytkowników i nie zamyka od razu swoich podwcjów. Przez całe wakacje letnie, ferie zimowe i wszelkie inne okresy przestcju pracy szkoły pracujemy, wypożyczamy, mało tego – często właśnie wtedy mobilizujemy nasze siły aby dni wolne od nauki dzieciom uatrakcyjnić imprezami, konkursami, zajęciami plastycznymi.

Można byłoby dodać jeszcze: po siódme, po ósme i po jedenaste. Można byłoby mnożyć zalety bibliotek łączonych. Nie jest naszym celem udowodnienie wyższości filii publiczno – szkolnych nad bibliotekami szkolnymi lub małymi oddziałami bibliotek publicznych. Po kilku latach praktyki my

prípádě školy, na počtu žáků, navíc ne všichni využívají služeb knihovny. To knihovníka veřejné knihovny nutí starat se, aby neztratil čtenáře. A opět proti sobě postavu knihovníky ve školách, ale zeptám se, kdo v již zmíněné situaci má větší motivaci k práci?

Za páté: spojené knihovny mají velmi pestrý knižní fond, u kterého se předpokládá splnění očekávání různých uživatelů. Školní knihovny se zpravidla omezují na školní četbu a programový a didaktický knižní fond pro učitele v závislosti na druhu školy. Občas knihovna překvapí a kupuje beletrii. Jde však o velmi slabý výběr, často přestárlý, neatraktivní. V knihovně spojené, kterou financuje veřejná knihovna a škola, potkááme celé rodiny. Přicházejí rodiče, kteří si vybírají knihy a přes rameno se dívají, co si vybírá jejich ratolest, která před pár dny byla oficiálně zapsána do knihovny. Starší sestra, absolventka naší školy, se u nás hlásí po krátké či delší pauze, aby si půjčila četbu střední školy a při té příležitosti kontroluje, jestli si bratr, který chodí do šesté třídy půjčil „V poušti a pralese“. Žák vyššího stupně, kterému se podařilo vypůjčit si nejnovější bestseller pro mládež, přivedl k nám svého kolegu z domu, aby si udělal domácí úkoly, protože v jeho škole nejsou potřebné materiály. Jsou to maličkosti, ale velmi důležité pro naši práci. Lze hovořit v jakékoliv školní knihovně o prohlubování rodinných vztahů? Obsluhují tam „cizí“ čtenáře?

Za šesté: ve chvíli, kdy se rozezní poslední zvonek před prázdninami, spojená knihovna nepředpokládá, že v této chvíli nekončí veškeré kulturní ambice, zábava a vzdělání, a ihned nezavírá své brány. Celé zimní, letní prázdniny a ve dnech volna knihovna funguje, navíc právě tehdy mobilizujeme své síly, abychom volné dny zpestřili dětem různými akcemi, soutěžemi, výtvarnými hodinami.

Ještě by se dalo dodat: za sedmé, za osmé a za jedenácté. A tímto způsobem bychom mohli násobit přednosti spojených knihoven. Naším cílem ale není dokázat nadřazenost veřejné školních poboček nad školními knihovnami nebo nad menšími pobočkami veřejných knihoven. My ale po několika letech praxe víme, že v určitém prostředí a za určitých podmínek tyto instituce plní svou funkci dobře. Svým způsobem tvoří jakési kulturně-vzdělávací a výchovné centrum v menších společnostech. Jsou lépe financované a využité, než tradiční veřejné nebo školní knihovny. Lze zde dokonce mluvit o jisté specializaci

po prostu wiemy, że w określonym środowisku i przy spełnionych określonych warunkach te placówki się sprawdzają. Stanowią swoiste centrum kulturalno – naukowe i wychowawcze w małych społecznościach, są lepiej dofinansowane i dużo lepiej wykorzystane, niż tradycyjne punkty szkolne czy biblioteczne. Można tu mówić nawet o pewnej specjalizacji pracy tych filii w zależności od ich usytuowania i możliwości personalnych.

Na przykład Filia Nr 10 mieści się w zespole szkolno – przedszkolnym a ponieważ jednym z pracowników jest nauczyciel, który przejął na siebie obowiązki bibliotekarza szkolnego, drugi z pracowników, osoba zatrudniona przez bibliotekę publiczną, zajął się szczególnie najmłodszymi przyszłymi czytelnikami, czyli przedszkolakami. To właśnie w Markowicach najprężniej rozwija się współpraca bibliotek z przedszkolami. Specjalnością filii jest praca z mniejszymi dziećmi, prowadzenie zajęć mających na celu zaproszenie maluchów w świat czytelnictwa – medialny: głośne czytanie, konkursy, zajęcia plastyczne, zabawy ruchowe. Bibliotekarz jest częstym gościem w przedszkolu, nie można nie docenić jego wkładu w budowę pozytywnego obrazu biblioteki w ogólności.

Na Filii Nr 5 przy Szkole Podstawowej Nr 2 na Płoni obok dwóch pracowników szkolnych, wypełniających głównie obowiązki bibliotekarza szkolnych, zatrudniony jest jeden bibliotekarz publiczny, który odpowiedzialny jest, oprócz wszelkich prac typowo bibliotecznych, za działalność, nazwijmy to, środowiskową. Często przejmując obowiązki szkolnej pracownicy świetlicy, angażuje się w pracę z czytelnikiem indywidualnym (pomoc w odrabianiu zadań domowych, ćwiczenia z uczniem słabszym, nauka sporządzania notatek itp.) oraz ogólnie pjętą opiekę nad młodym użytkownikiem. Filia ta, jako jedyna w tej chwili mała placówka na obrzeżach miasta, posiada komputer do użytku czytelnika. Młodzież bardzo często korzysta z tego „dobrodziejstwa”, wie, że w bibliotece można atrakcyjnie spędzić czas, przesiaduje tu bawiąc się grami komputerowymi.

Nieco inaczej wygląda działalność Filii Nr 8. Ta placówka znajduje się na terenie dwóch szkół: podstawowej i gimnazjalnej a obsadę stanowią wyłącznie pracownicy biblioteki publicznej. Z braku bibliotekarza szkolnego, wszystkie jego obowiązki realizowane są przez tychże. I to jak realizowane! Nieskromnie należałoby podkreślić, że programy obu szkół z zakresu edukacji czytelnictwa – medialnej każdego roku wypełniane są w całości. Bibliotekarz ma, paradoksalnie, lepsze pole manewru w planowaniu zajęć w klasach, niż w każdej innej szkole, dzięki czemu każdy oddział, przynajmniej raz w roku, gości w bibliotece na zajęciach standardowych, obowiązkowych. Ponadto

prace těchto oddělení, co záleží na jejich umístění a personálních možnostech.

Například pobočka č. 10 se nachází v komplexu Mateřské školy a Základní školy, a protože jedním z pracovníků je učitel, který na sebe převzal povinnosti školního knihovníka, druhého pracovníka přijala veřejná knihovna a ten si vzal na starost hlavně nejmladší budoucí čtenáře, čili děti ze školky. Právě v Markovicích se nejvíce rozvíjí spolupráce se školkami. Pobočka se orientuje na práci s malými dětmi, cílem výuky je ukázat dětem mediálně-čtenářský svět: čtení nahlas, soutěže, výtvarná výchova, pohybová cvičení. Knihovnik bývá častým hostem mateřské školy, a tak je třeba ocenit jeho přínos ve vybudování dobrého jména knihovny.

V pobočce č. 5 u Základní školy č. 2 na Płoni je zaměstnaný, kromě dvou školních zaměstnanců, jenž plní hlavně funkci školních knihovníků, také veřejný knihovnik, který má zodpovědnost za – kromě různých knihovnických prací – činnost, řekněme, týkající se prostředí. Často na sebe přebírá povinnosti pracovníka školní družiny, individuálně pracuje s čtenářem (pomáhá při psaní domácích úkolů, provádí cvičení se slabšími žáky, pomáhá při sepisování poznámek atd.) a obecně se věnuje mladým čtenářům. Tato pobočka, momentálně jako jediná na okraji města, má počítač k dispozici čtenářům. Mládež velmi ráda využívá tohoto „dobroděje“, ví, že v knihovně můžou strávit čas zajímavým způsobem, např. hraním her.

Trochu jinak vypadá činnost pobočky č. 8. Tato instituce se nachází ve dvou školách: základní a gymnaziální. Personál tvoří jen zaměstnanci veřejné knihovny. Tito zaměstnanci mají na starosti veškeré povinnosti školního knihovníka. Je třeba říct, že to zvládají na jedničku! Bez nějaké zbytečné skromnosti je třeba zdůraznit, že programy obou škol v oblasti mediálně-čtenářské výchovy jsou plněny na 100%. Co se týče plánování výuky ve třídách má knihovnik, paradoxně, lepší možnost manévrování, než v kterékoliv jiné škole, díky čemu každé oddělení minimálně jednou v roce zve žáky na standardní, povinné hodiny do knihovny. Kromě toho knihovna organizuje různé aktivity a tím i vybízí žáky k aktivní činnosti a účasti v řadě zajímavých akcí.

Ale kulturně-vzdělávací činnost veřejně-školních knihoven to je už téma na další článek.

mgr Wiesława

biblioteka organizuje przeróżne zajęcia pozaprogramowe dla uczniów oraz aktywizuje ich do udziału w szeregu ciekawych imprez przygotowanych przez jednostkę macierzystą.

Ale działalność kulturalno – oświatowa bibliotek publiczno – szkolnych to już temat na inny artykuł.

mgr Wiesława

Rzeszowska

ZADANIA I DZIAŁALNOŚĆ CZYTELNI

Informacje podstawowe

Biblioteka PB w Opawie jest biblioteką publiczną, której zadaniem jest gromadzenia i udostępnianie odbiorcom informacji, które są zgromadzone w zbiorach i bazach danych biblioteki. Do tego celu służy także czytelnia, która organizacyjnie jest częścią oddziału dla dorosłych.

Z czytelní i jej usług mogą korzystać wszyscy zarejestrowani czytelnicy KPBO, to znaczy ci, którzy posiadają kartę biblioteczną. Oferta czytelní jest dostępna także dla tych którzy nie są czytelnikami w naszej bibliotece. Chodzi w tym przypadku o jednorazowe usługi i pozyskiwanie informacji. Korzystający z czytelní powinni kierować się regulaminem bibliotecznym, zaleceniami wywieszonymi w czytelní a także poleceniami pracowniczek.

Czytelnicy mają w czytelní prawo wypożyczać na miejscu pozycje ze zbiorów bibliecznych, które zawierają tylko literaturę naukową. Wypożyczone dokumenty czytelnicy powinni przedstawić pracownikom do rejestracji w protokole wypożyczeń, razem z ważną kartą biblioteczną. W zbiorach czytelní znajdują się ogólnie dostępne dokumenty, do których należą książki, czasopisma, gazety, broszury i inne źródła informacji.

Książki, które znajdują się w bibliotece, są oznaczone sygnaturą BIS i odpowiednim znakiem MDT. Chodzi o literaturę z odpowiednich dziedzin naukowych, ogólne i specjalistyczne encyklopedie i słowniki, słowniki języków obcych, mapy, literaturę regionalną, a także kasety wideo i CD-ROM-y. Korzystający mają także do dyspozycji ostatnie numery gazet i czasopism, które prenumeruje oddział dla dorosłych. Chodzi o około 160 tytułów czasopism i 7 tytułów prasy codziennej. Tematyka czasopism jest różnorodna: od typowych tygodników i magazynów, czasopism dla kobiet, pism sportowych, poświęconych najróżniejszym hobby, przez popularnonaukowe periodyki, aż po specjalistyczne czasopisma

Rzeszowska

POSLÁNÍ A ČINNOST STUDOVNY

Základní informace

Knihovna PB v Opavě je veřejnou knihovnou, jejímž úkolem je zabezpečovat a uživatelům zpřístupňovat informace, které jsou obsaženy ve fondech a databázích knihovny. K tomuto účelu slouží také studovna, která je organizační součástí oddělení pro dospělé.

Studovnu a její služby mohou využívat všichni registrovaní čtenáři KPBO, tedy ti, kteří vlastní čtenářský průkaz knihovny. Služby jsou poskytovány také těm návštěvníkům, kteří nejsou členy knihovny. V těchto případech se ovšem jedná pouze o jednorázovou službu a poskytnutí informací. Uživatelé jsou povinni řídit se pravidly stanovenými výpůjčním řádem knihovny, pokyny vyvěšenými ve studovně a také pokyny pracovníků studovny.

Uživatelé mají ve studovně právo prezenčně si půjčovat dokumenty z knihovního fondu studovny, který obsahuje pouze naučnou literaturu. Vypůjčené dokumenty jsou čtenáři povinni předkládat pracovníkům k registraci do výpůjčního protokolu, spolu s platným čtenářským průkazem. Fond studovny obsahuje volně přístupné dokumenty a zahrnuje knihy, časopisy, noviny, brožury i jiné informační zdroje.

Knihy, které se nacházejí ve studovně, jsou označeny signaturou BIS a příslušným znakem MDT. Jde o literaturu z jednotlivých vědních oborů, všeobecné a oborové encyklopedie a slovníky, cizojazyčné slovníky, mapy, regionální literaturu, také videokazety a CD-ROM. Uživatelům jsou k dispozici rovněž poslední čísla novin a časopisů, které odebírá oddělení pro dospělé. Jedná se o cca 160 titulů časopisů a 7 titulů denního tisku. Tematický záběr časopisů je široký: od běžných společenských týdeníků a magazínů, časopisů pro ženy, titulů o sportu, o nejrůznějších hobby, přes populárně naučné tituly až po odbornou literaturu např. z dějepisu, české literatury, práva, ekonomiky, pedagogiky a dalších společenských a také přírodních věd. Starší čísla odborných časopisů se ve studovně několik let uchovávají a také absenčně půjčují. Starší čísla ostatních titulů časopisů se uchovávají a půjčují v oddělení pro dospělé čtenáře. Každým rokem se počet odebíraných titulů periodik mění, a to podle poptávky a zájmu čtenářů a také podle přidělených finančních prostředků z rozpočtu KPBO. Z denního tisku archivujeme

np. historyczne, literackie, prawnicze, ekonomiczne, pedagogiczne i z innych dziedzin nauk społecznych i przyrodniczych. Starsze numery czasopism specjalistycznych są przechowywane w czytelni przez wiele lat, a także wypożyczane do domu. Starsze numery pozostałych tytułów periodyków przechowuje się i wypożycza w oddziale dla dorosłych. Każdego roku zmienia się liczba prenumerowanych tytułów zgodnie z zainteresowaniem czytelników i możliwościami finansowymi biblioteki. Z prasy codziennej archiwizujemy od 1998 „Lidové noviny”, a od roku 2000 regionalną prasę („Moravskoslezský deník“, „Region“). Z tych tytułów robimy wyciągi informacji, które są do dyspozycji czytelników.

Służby informacyjne

Kolejnymi w ofercie czytelni są służby bibliograficzne, faktograficzne i informacyjne. Obejmują informacje o zbiorach KPBO i innych českých bibliotek, pomoc w wyszukiwaniu dokumentów czy konkretnych informacji, których czytelnik potrzebuje w ramach swych studiów, pracy zawodowej czy dla własnych potrzeb i zainteresowań. Na bibliograficzne czy rzeczowe zapytania czytelników biblioteka odpowiada na podstawie swoich zbiorów i innych źródeł informacyjnych ustnie bądź pisemnie. Lecz nie opracowuje dla zainteresowanych pełnych odpowiedzi w zakresie np. pytań maturalnych, zadań konkursowych i innych tego typu zleceń. Proponujemy czytelnikom informacje i przegląd potrzebnej literatury. Przy bardziej skomplikowanych zadaniach czytelnia może wyznaczyć termin na ich opracowanie. Na życzenie zainteresowanych opracowuje badania i zestawia bibliografię specjalną. Do tego wykorzystywane są zbiory czytelni, jak i zbiory oddziału dla dorosłych i baza danych KPBO (np. postaci i artykuły dot. Regionu), katalogi i bazy danych innych bibliotek i instytucji dostępne przez internet czy internet jako samodzielne źródło informacji. Usługi te mogą być płatne, kwota ustalana jest z zamawiającym wcześniej. Opłaty dotyczą wydruków lub fotokopii. W czytelni jest dostępny katalog on-line KPBO i za pomocą internetu można znaleźć potrzebną literaturę czy informacje w dużych českých bibliotekach naukowych i specjalistycznych (np. Biblioteka Narodowa, Narodowa Biblioteka Medyczna, Państwowa Biblioteka Techniczna, Biblioteka Naukowa w Ołomuńcu, SKAT i inne).

Wypożyczenia międzybiblioteczne (MVS)

Pracownicy czytelni zapewniają czytelnikom

od roku 1998 Lidové noviny a od roku 2000 regionální tisk (Moravskoslezský deník, Region). Z těchto titulů totiž denně excerpujeme články a máme tak zájem na tom, aby byly čtenářům k dispozici.

Informační služby

Další službou studovny je bibliografická, faktografická a informační služba. Zahrnuje poskytování informací o fondu KPBO i fondech českých knihoven, pomoc s vyhledáváním dokumentů či konkrétních informací, které uživatelé potřebují v rámci studia, zaměstnání či svých zájmů a zálib. Bibliografické i věcné dotazy čtenářů zodpovídá knihovna na základě svých fondů a dalších informačních materiálů ústně nebo písemně. Nevypracovává však pro uživatele odpovědi v plné míře, např. otázky k maturitám, soutěžím nebo úkoly zadané uživateli. Poskytuje čtenářům informace a přehled o potřebné literatuře. Při náročnějších dotazích si může studovna stanovit lhůtu na jejich vypracování. Na žádost uživatele zprostředkovává vypracování rešerší a sestavování speciálních bibliografií. K tomu využíváme jak vlastní fond studovny, tak i fondy dospělého oddělení a databáze KPBO (např. regionálních osobností a článků), externí katalogy a databáze jiných knihoven a institucí dostupných přes internet či samotný internet jako zdroj informací. Tyto služby mohou být i placené, cena je sjednána s uživatelem předem. Poplatky se účtují za tiskové výstupy nebo za vyhotovení fotokopii. Ve studovně je uživateli k dispozici on-line katalog KPBO a prostřednictvím internetu mohou volně vyhledávat také v katalozích velkých českých vědeckých a odborných knihoven (např. Národní knihovna, Národní lékařská knihovna, Státní technická knihovna, Vědecká knihovna v Olomouci, SKAT apod.).

Meziknihovní služby (MVS)

Pracovnice studovny zajišťují vyřizování meziknihovní výpůjční služby pro čtenáře KPBO, tedy tzv. MVS. Napojením knihovny na síť internet a využíváním dostupných katalogů a elektronických on-line služeb knihoven se tato služba pro čtenáře v posledních letech výrazně zkvalitnila. Zvláště tím, že se zkrátila doba mezi zadáním požadavku na výpůjčku a dodáním dokumentu čtenáři. Za loňský rok bylo touto službou vyřízeno 750 požadavků našich čtenářů. Kromě požadavků na výpůjčky knih lze také vyřizovat požadavky na fotokopie článků z novin

KPBO usługę wypożyczeń międzybibliotecznych, w skrócie MVS. Dzięki bezpośredniemu dostępowi biblioteki do internetu i korzystaniu z dostępnych katalogów i innych informacji on-line ta usługa w ostatnich latach jest wyraźnie na wyższym poziomie. Zwłaszcza jeśli chodzi o czas oczekiwania na zamówienie. W ubiegłym roku dzięki tej usłudze zrealizowano 750 zamówień naszych czytelników. Oprócz książek można składać zamówienia na fotokopie artykułów z czasopism, rozdziałów z książek czy haseł słownikowych. Przy tych zamówieniach można korzystać także ze usług Biblioteki Narodowej – DODO. Najważniejszy w tej ekspresowej usłudze jest czas dostarczenia dokumentu, do 48 godzin od momentu zamówienia. Krótko można tak przedstawić tę usługę: KPBO zamawia przez internet ze swego konta pozycję w Bibliotece Narodowej, żądany dokument jest skanowany i umieszczany w internecie i stąd KPBO go ściąga i drukuje dla czytelnika. Zaraz po dostarczeniu trzeba dokument skasować (z powodu praw autorskich), nie można dalej z niego korzystać. Pracownicy czytelnicy realizują także zamówienia ze zbiorów KPBO dla innych bibliotek. Takich zamówień w ubiegłym roku zrealizowano 114. Usługi MVS są płatne. Proponujemy także międzynarodowe wypożyczenia międzybiblioteczne MMVS, gdy poszukiwany tytuł nie znajduje się w bibliotekach krajowych, a czytelnik jest nim zainteresowany. Opłaty za te usługi są wyższe niż typowe MVS. Ceny są określane w naszym przypadku przez Bibliotekę Naukową w Ołomuńcu i Bibliotekę Narodową w Pradze, za pośrednictwem których zamówienia realizujemy.

Wypożyczenia i ewidencja dokumentów

Od roku 1968 są do dyspozycji opracowane Zbiory Ustaw, starsze roczniki można znaleźć i wydrukować z DVD „Prawo na PC”. Baza danych ustaw jest aktualizowana cztery razy w roku. Korzystający mają w czytelnicy do dyspozycji także kserokoparkę, mogą zostawiać do skopiowania dokumenty ze zbiorów KPBO i własne materiały.

W czytelnicy są także zgromadzone książki, broszury, czasopisma, biuletyny i materiały informacyjne dotyczące Unii Europejskiej, fundacji, organizacji pozarządowych i społecznych. W roku 1995 organizacja ICN (Centrum Informacyjne Fundacji) poprosiła biblioteki w Republice Czeskiej o współpracę. Za pośrednictwem bibliotek ICN może udostępniać swoje materiały i informacje, proponować porady prawne i przedstawiać możliwości grantów dla organizacji non profit i

a czasopis, kapitol z knih či statí ze sborníků. Pro tuto část požadavků MVS je možné také využívat službu DODO Národní knihovny. Podstatou této expresní služby je elektronické dodání textů dokumentů do 48 hodin od zadání požadavku. Stručně lze tuto službu popsat takto: KPBO zadá přes internet ze svého konta požadavek, v Národní knihovně požadovaný dokument oskenují a vystaví na internet, odtud ho KPBO stáhne, vytiskne a předá čtenáři. Ihned po dodání je nutné (s ohledem na autorské právo) text vymazat, není možné jeho další využití. Pracovnice studovny také vyřizují požadavky jiných knihoven na výpůjčky z fondu KPBO. V loňském roce bylo vyřízeno 114 požadavků knihoven. Služby MVS jsou placené. Dále také poskytujeme MMVS (mezinárodní meziknihovní výpůjční službu), a to když požadovaný titul není na našem území a čtenář požaduje jeho zapůjčení. Poplatky za tyto služby jsou vyšší než u běžných MVS. Ceny jsou stanoveny v našem případě VK Olomouc a NK ČR v Praze, jejichž prostřednictvím požadavky jsou zasílané.

Výpůjčky a evidence dokumentů

Od roku 1968 jsou ve studovně k dispozici vázané Sbírky zákonů, starší ročníky sbírek lze dohledat a vytisknout z DVD Zákony na PC. Databáze zákonů je aktualizována čtyřikrát ročně.

Uživatelé mají ve studovně k dispozici také kopírku – mohou si nechat okopírovat dokumenty z fondu KPBO i vlastní materiály.

Ve studovně jsou rovněž uloženy knihy, brožury, časopisy, bulletiny a propagační materiály týkající se problematiky Evropské unie a nadací, neziskových organizací a občanských sdružení. V roce 1995 organizace ICN (Informační centrum nadací) oslovila knihovny v České republice a požádala je o spolupráci. Jejich prostřednictvím tak ICN může šířit své materiály a informace, poskytovat právní poradnu a návrhy na granty pro neziskové organizace a sdružení.

Pracovnice studovny denně zpracovávají časopisy a denní tisk pro celou hlavní budovu KPBO. Jednotlivá čísla periodik a denního tisku jsou evidována v systému Clavius, každému je přiřazen vlastní čárový kód. Dále jsou zpracovávány tištěné materiály, které nelze zařadit jako knihu či periodikum a jsou proto zpracovávány jako brožury. Brožury jsou katalogizovány nejen pro fond studovny, ale také pro fondy dalších oddělení a poboček KPBO. Pracovnice studovny excerpují články z časopisů a novin. Pravidelně

stowarzyszeń.

Pracowniczkni czytelni codziennie ewidencjonują czasopisma i gazety dla całego budynku głównego KPBO. Poszczególne numery tytułów są rejestrowane w systemie Clavius, každý otrzymuje swčj kod kreskowy. W następnéj kolejności są rejestrowane materiały drukowane, które nie možna zakwalifikować jako książki czy czasopisma, są więc rejestrowane jako broszury. Broszury są katalogowane nie tylko w czytelni, také w innych oddziałach i filiach KPBO. Pracowniczkni czytelni robią také wypisy z artykułów z časopism i gazet. Regularnie opracowują artykuły z „Lidovych novin” (i ich piątkowego magazynu „Píatek”), také artykuły z „Moravskoslezského deníka”, „Mladé fronty dnes”, tygodníka „Region” i „Vlastivědních listův”. Z ostatních czterech titulův chodí tylko o artykuły dotyczące regionu opawského. Zgodnie z žyčzeniami czytelníkův KPBO są opracowywane také artykuły z innych časopism i gazet. W roku 2003 opracowano 2906 artykułów z różnych periodykův.

Lekcje biblioteczne i statystyka

Pracowniczkni czytelni biorą udział w przygotowywaniu lekcji bibliotecznych, które przeprowadza oddział dla dorosłych. W ramach tych lekcji pracowniczkni zapoznają uczniův i studentův z pracą czytelni i jej ofertą.

W roku 2003 z czytelni skorzystały 6922 osoby, wypożyczono 4016 książek i 12784 periodyki.

Książkowe zbiory czytelni obejmują 2017 pozycji. Regularnie jest uaktualniany: wzbogacany o nowe aktualne tytuły i nowsze wydania książek, starsze lub zupełnie nieaktualne są wyłączane z obiegu lub przesuwane do zbiorów oddziału dla dorosłych do tradycyjnych wypożyczeń. Systematycznie jest też odnawiany zbiór periodykův. Obecnie razem z oddziałem dla dorosłych jest prowadzona kontrola zbioru książek, broszur i časopism. Straty są, ale chodí o niewielką liczbę.

Specjalistczna działalność czytelni

Jedna z pracownic czytelni w ramach KPBO jest odpowiedzialna za grupy robocze opracowujące hasła autorskie i kluczowe słowa. KPBO włączyła się do kooperacyjnego projektu opracowującego narodowe hasła autorskie. KPBO przy katalogowaniu wszystkich rodzajův dokumentův wykorzystuje i preferuje zápisy wg nazw autorův, co pomaga w opracowywaniu autorskich hasel i posyłaniu ich do narodowej bazy hasel

zpracovávají články z Lidových novin (a jeho pátečního magazínu Pátek), také články z Moravskoslezského deníku, Mladé fronty dnes, týdeníku Region a Vlastivědních listův. Z posledních 4 titulův ovšem pouze ty články, které se týkají regionu Opavska. Podle potřeb uživatelův KPBO jsou zpracovávány také články z jiných časopisův a novin. Během roku 2003 bylo zpracováno 2906 článků z periodik.

Knihovnické lekce a statistika

Pracovnice studovny se podílí na knihovnických lekcích, které provádí oddělení pro dospělé. V jejich rámci pracovnice žáky a studenty seznamují s provozem studovny a jejími službami.

Za rok 2003 byl počet návštěvníkův studovny 6.922, počet výpůjček knih 4.016 a počet výpůjček periodik činil 12.784. Knižní fond studovny obsahuje 2017 svazkův knih. Průběžně je aktualizován: je obohacován novými aktuálními tituly, novějšími vydáními knih, starší nebo ne zcela aktuální knihy jsou naopak vyřazovány nebo převedeny do fondu oddělení pro dospělé k absenčnímu půjčování. Průběžně je aktualizován také fond periodik. Současně s oddělením pro dospělé pracovnice provádí ve studovně revizi fondu knih, brožur a časopisův. Ztráty jsou, jde ovšem o malé procento.

Odborná činnost studovny

Jedna z pracovnic studovny má v rámci KPBO na starost pracovní skupiny zaměřené na autoritu a klíčová slova. KPBO se zapojila do projektu kooperativního zpracovávání záznamův národních autorit. KPBO při katalogizaci všech druhův dokumentův využívá a preferuje tvary jmen v autoritní podobě, což obnáší jednak zpracovávání záznamův autorit a jejich zasílání do národní databáze autorit, ale hlavně přebírání autorit z této národní databáze. S tím souvisí také práce na lokální databázi autorit: její úpravy, opravy a sjednocování záznamův a také harmonizace lokální databáze KPBO s národní databází autorit.

V rámci pracovní skupiny zaměřené na klíčová slova se věnuje pozornost slovníku klíčových slov – jeho údržbě, opravám, sjednocování, nastavování synonymních vazeb a také např. stanovení pravidel věcného popisu pomocí klíčových slov.

Databáze EIFL Direct, KnowEurope a ProQuest

V roce 2000 zakoupila NK ČR v Praze licenci na online informační systém EIFEL Direct a ProQu-

autorskich. Z tym wiąże się także praca nad lokalną bazą danych haseł autorskich: jej opracowywanie, poprawki i ujednolicanie zapisów, a także zharmonizowanie lokalnej bazy z narodową bazą haseł autorskich.

W ramach grupy roboczej ukierunkowanej na kluczowe słowa zwraca się uwagę na słownik słów kluczowych – jego utrzymywanie, poprawki, ujednolicanie, ustanawianie synonimicznych połączeń a także np. konkretyzowanie reguł opisu rzeczowego za pomocą słów kluczowych.

Baza danych EIFL Direct, KnowEurope i ProQuest

W roku 2000 Biblioteka Narodowa w Pradze (NK ČR) zakupiła licencję na system informacyjny online EIFEL Direct a ProQuest. Ten system tworzy bibliograficzne zapisy z czasopism specjalistycznych, gazet, publikacji podręcznych i agencji informacyjnych. Chodzi o artykuły w języku angielskim w całości lub cytaty. ProQuest opracowuje całe teksty 7000 czasopism od roku 1971 do 1987. Baza danych EIFL Direkt posiada 3500 opracowanych tytułów czasopism, gazet i danych z agencji informacyjnych, również w języku angielskim. Baza danych jest nastawiona na nauki humanistyczne i społeczne, medycynę, handel i zarządzanie, nauki przyrodnicze, technikę i telekomunikację. W tym roku ta baza danych została udostępniona w naszej czytelni zarejestrowanym czytelnikom.

Kolejną bazą danych wykorzystywana w naszej czytelni jest KnowEurope. Chodzi o źródło informacji dostępne on-line, które proponuje aktualności i tematykę dotyczącą UE, jej instytucji i organizacji, analizy i prognozy, przedstawia dane liczbowe i statystykę, informacje o osobach, ich zatrudnieniu i funkcjach oraz adresy www. W całości obejmuje 70 000 opracowanych dokumentów. Wszystkie trzy bazy danych byłyby częściej wykorzystywane przez naszych czytelników, gdyby były w języku czeskim.

Informacje dla czytelników

Korzystający z czytelni mają do dyspozycji ulotki, które znajdują się na każdym stole, gdzie są zasady postępowania przy odwiedzinach czytelni, jakie usługi i informacje oferuje czytelnia, które czasopisma i dokumenty można wypożyczyć do domu. Kolejne informacje i spis czasopism jest wydrukowany na gazetce ściennej.

Mimo że czytelnia znajduje się na pierwszym piętrze naszego budynku, w osobnych pomieszczeniach, czytelnicy oddziału dla dorosłych korzystają z naszych usług czytając czasopisma lub studiując

est. Tato databáze tvoří bibliografické záznamy článků z odborných časopisů, novin, příručních publikací a informačních agentur. Jedná se o články v angličtině v plném textu nebo jejich citací. ProQuest zpracovává 7000 časopisů a to od r. 1971 a od r. 1987 ve full textu. EIFL Direkt databáze má 3500 zpracovaných titulů časopisů, novin a zpráv informačních agentur, rovněž v angličtině. Databáze jsou zaměřeny na humanitní a společenské obory, medicínu, lékařství, obchod a řízení, přírodní vědy a výpočetní a telekomunikační techniku. V témže roce byly tyto databáze zpřístupněny ve studovně pro naše registrované čtenáře.

Další databázi využívanou ve studovně je KnowEurope. Jedná se o zdroj informací dostupný na online, kde nabízí aktuální a tématické informace o EU, ale také o jejich institucích a organizacích, o legislativě, uvádí čísla a statistiky, analýzy a prognózy, údaje o osobách, jejich pracovištích a funkcích, www adresáře. Celkem obsahuje na 70 000 zpracovaných dokumentů. Všechny tři databáze by byly ještě více využívány našimi čtenáři, hlavně staršími, kdyby byly v českém jazyku.

Informace pro čtenáře

Čtenáři studovny mají k dispozici letáčky, které jsou k dispozici na každém stole, a kde jsou pokyny jak má uživatel při návštěvě studovny postupovat, jaké služby a informace studovna poskytuje, které časopisy a dokumenty jsou k absenčnímu zapůjčení. Další informace a seznam časopisů je vyvěšen na nástěnce.

I když studovna se nachází v prvním poschodí naší budovy a je oddělena od dospělého oddělení, čtenáři jejich služeb využívají, jak ke čtení časopisů tak ke studiu odborné literatury. Zvláště žáci a studenti středních škol a Slezské univerzity. Největší návštěvnost je právě z řad studentů v období školního roku, kdy návštěvnost a výpůjčky se zdvojnásobí oproti prázdninovým měsícům. Je to také i tím, že knihovna přes prázdniny je otevřena pouze dvakrát týdně.

Naděžda Procházková, Mgr.

Eva Víchová

POBOCKY KPB V OPAVE

Pobočka Olomoucká

Sídlí v přízemním sídlištním objektu, kniho-

specjalistyczną literaturę. Szczególnie uczniowie szkół średnich i studenci Uniwersytetu Śląskiego. Największą ilość korzystających mamy właśnie spośród uczniów i studentów w czasie roku szkolnego, kiedy frekwencja wzrasta dwukrotnie w porównaniu do miesięcy wakacyjnych, gdy biblioteka jest otwarta tylko dwa dni w tygodniu.

Naděžda Procházková, Mgr

Eva Vichová

FILIE KPB V OPAVE

Filia Olomuniecka

Mieści się na parterze budynku osiedlowego i jest dostępna dla osób niepełnosprawnych. Jest to najstarszy oddział opawski – otwarty na początku lat siedemdziesiątych i od tego czasu mieści się wciąż w tych samych pomieszczeniach, które niestety są bardzo ciasne.

Z powodu braku miejsca byliśmy zmuszeni przenieść ogromną część zbiorów do magazynu, který mieści się w budynku głównym – w przybliżeniu znajduje się tam 40 % książek. Nie jest to rozwiązanie idealne – gromadzimy zamówienia czytelników i książki te dowozimy raz w tygodniu.

Obecnie w oddziale pracują dwie bibliotekarki. Zbiór obejmuje około 15 000 pozycji. W roku 2003 oddział odnotował 821 czytelników, którzy wypożyczyli 51 776 pozycji. Prenumerujemy 32 tytuły czasopism. W bibliotece są dwa komputery służbowe i jeden dla czytelników, w którym jest do dyspozycji katalog i internet.

Ponieważ znajdujemy się w centrum najstarszego opawskiego osiedla, gdzie mieszkańcy zestarzelí się, mamy 30 % czytelników powyżej 50 roku życia i do ich potrzeb dostosowujemy księgozbiór. Starsi ludzie przychodzą do nas nie tylko po nowości wydawnicze, ale také z potrzeby kontaktu z drugim człowiekiem. Ideálním rozwiązáním byloby přenesení biblioteki do větších pomístností, aby mógł powstać we wnętrzach bibliotecznych také malý klub towarzyski dla mieszkańców osiedla.

Marie

Šemorová

Opawa Kylešovice

Biblioteka ma wieloletnią historii – działa nepřerušovaně od roku 1946. Po wielokrotných přepřevodkách její sídlišba nřazuje się dñíř v pomístnostech dawnego předsškola nřdaleko kšćířla i centrum handlowego řabka w Opawie

vna je tudíř bezbariřrově přístupná. Jdná se o nejstarší opavskou pobočku - byla zřevozněna na počátku sedmdesátých let a od té doby je stále ve stejných prostorách, které jsou bohuřel velmi tísňěné.

Vřhledem k nedostatku místa jsme byly nuceny odvřzt velkou část fondu do skladu, který máme v hlavní budově - odhadem je tam uloženo 40 % knih. Není to zřvna ideální řešení - řhromařřujeme požadavky řtenářů a jednou týdně jim knihy vozíme.

V současně době na pobočce pracují dvě knihovnice. Stav KF je cca 15 000 svazků. V roce 2003 pobočka evidovala 821 řtenářů, kteří si půjčili 51 776 sv. Odebíráme 32 titulů periodik. V knihovně jsou 2 služební počítače a 1 pro řtenáře, kde mají k dispozici katalog a Internet.

Vřhledem k tomu, ře jsme v centru nejstaršího opavského sídlišťe, kde zestárlo i obyvatelstvo, máme 32 % řtenářů nad 50 let - jdná se přdevřřím o seniory, řemuř nasvěřřčuje i skladba fondu naší literatury. Staří lidé k nám do knihovny přicházejí nejen pro kniřní novinky, ale zejména i z důvodu potřeby lidského kontaktu. Ideálním řešením by bylo přestřhování knihovny do větřřích prostor, aby mohl v prostorách knihovny vzniknout i malý společenský klub pro občany sídlišťe.

Marie

Šemorová

Opava Kylešovice

Knihovna má dlouholetou historii - působí nepřetržitě od r. 1946. Po několikerém stěhování ji najdete v prostorách bývalé mateřské školy v blízkosti kostela a nákupního střediska řabka v Opavě Kylešovicích.

Knihovnu navřřtěvuje 820 registrovaných řtenářů, kterým je k dispozici 16300 svazků knih a 50 titulů periodik. Čtenáři mají k dispozici on-line katalog a přístup na Internet.

Jdná se také o bezbariřrově pracoviřřte. Slouři přdevřřím obyvatelům sídlišťe Opava Kylešovice, protože se jdná o poměrně nové sídlišťe, které bylo vybudováno na konci 20. století, může se pochlubit největřřím procentem dětských řtenářů ze všech opavských poboček.

Bezru ova t rna

Bezručova řítárna se nachází v reprezentativních prostorách Minoritského kláštera kousek

Kylešovicach.

Biblioteku odwiedza 820 zarejestrowanych czytelników, którzy mają do dyspozycji 16 300 pozycji książkowych i 50 tytułów czasopism. Czytelnicy mogą też korzystać z katalogu on-line i internetu.

Biblioteka jest przystosowana dla osób

niepełnosprawnych. Służy przede wszystkim mieszkańcom osiedla Opawa Kylešovice. Dzięki temu, że jest to nowe osiedle wybudowane pod koniec wieku XX, może poszczycić się wśród wszystkich oddziałów opawskich największym procentem dziecięcych czytelników.

Czytelnia im.Bezruča

Czytelnia im.Bezruča znajduje się w reprezentacyjnych salach klasztoru minorytów niedaleko siedziby głównego budynku biblioteki. Mimo że jest to wydzielone miejsce, stanowi jednak część oddziału dla dorosłych. Czytelnia służy nie tylko zarejestrowanym czytelnikom, ale i szerokiemu odbiorcy. Można tu korzystać z szerokiej oferty prasy codziennej i wielu tytułów czasopism popularno-naukowych. Periodyki o charakterze regionalnym są tu archiwizowane.

Mertensová

Eva

GOBLIKON 2004

Decyzję o zorganizowaniu drugiej edycji Raciborskiego Konwentu Miłośników Fantastyki i RPG podjęliśmy natychmiast po zakończeniu imprezy w 2003 roku. Wysoka frekwencja oraz pochwały uczestników dały nam pewność, że „Goblikon” jest potrzebny i musi znaleźć swoje stałe miejsce w kalendarzu imprez naszego powiatu. Rozpoczynając organizację „Goblikonu 2004” przede wszystkim rozszerzyliśmy grupę osób odpowiedzialnych za konwent. Do organizatorów pierwszego „Goblikonu” - Zbigniewa i Danuty Jagiełło, dołączyli: Adrian Szczypinski, Joanna Lodwich, Konrad Bella i Dawid Pawlica. Wszyscy jesteśmy „fanami” szeroko pojętej fantastyki i fantastyczności oraz gorącymi zwolennikami aktywizującej umysł i wyobraźnię rozrywki jaką jest RPG.

Konwent odbył się w dniach: 13-15 sierpnia 2004 w Raciborzu, w Gimnazjum nr 1 ul Kasprowicza

od sąsiadła głównej budowy knihovny. I když se jedná o detačované pracoviště, je to součást oddělení pro dospělé čtenáře. Čítárna je přístupná nejen registrovaným čtenářům knihovny, ale i široké veřejnosti. K prezenčním výpůjčkám je zde zpřístupněna široká nabídka denního tisku a mnoho titulů populárně-naučných časopisů. Periodika

regionálního charakteru jsou zde archivována.

Eva

Mertensová

GOBLIKON 2004

Rozhodnutí o zorganizování druhého ročníku Ratibořského Konventu Milovníků Fantasy a RPG padlo ihned po zakončení akce v roce 2003. Vysoká účast a pozitivní hodnocení účastníků nás ujistily, že „Goblikon” je nutný a musí si najít své stálé místo v kalendáři akcí našeho okresu. Už při samotném začátku organizování „Goblikonu 2004” jsme především rozšířili skupinu lidí zodpovědných za konvent. Organizací prvního „Goblikonu” byli pověřeni Zbigniew a Danuta Jagiełło. K nim se připojili: Adrian Szczypinski, Joanna Lodwich, Konrad Bella a Dawid Pawlica. Všichni jsme „fanoušky” široce pojaté fantasy a fantastična, a také velkými příznivci RPG, jenž aktivuje mysl a fantazii.

Konvent se konal ve dnech od 13. do 15. srpna 2004 v Ratiboři, v Gymnáziu č. 1 na Kasprovicově ulici 4. PROGRAM KONVENTU:

„Goblikon 2004” počtily svou návštěvou dva spisovatelé a publicisté: Feliks W. Kres (s ženou) a Jerzy Rzymowský. Hosté si s „fanoušky” povídali o své tvorbě během organizovaných setkání, a také ve volném čase mezi jinými body programu. Bylo možné s nimi mluvit během celého svého pobytu na půdě konventu. Se zájmem si prohlédli Ratiboř a expozici Ratibořského muzea. Na konci svého pobytu pan Kres a jeho žena a také pan Rzymowský s nadšením mluvili o Ratiboři, s uznáním o organizaci konventu a slibili, že nás navštíví v příštím roce během dalšího ročníku „Goblikonu”.

Z přednášek na literárně-historické téma a související s RPG připravených v tomto roce se uskutečnily: „O příhodách v dějových hrách” Dawida Pawlici, „Keltská identita” (v zastoupení přečetla Małgorzata Sokołowska),

4.

PROGRAM KONWENTU:

„Goblikon 2004” uświetnili swoją obecnością dwaj pisarze i publicyści: Feliks W. Kres (z małżonką) i Jerzy Rzymowski. Goście rozmawiali z „fanami” o swojej twórczości podczas zorganizowanych spotkań, a także w wolnym czasie pomiędzy innymi punktami programu; byli dostępni przez cały okres swego pobytu na terenie konwentu. Z zainteresowaniem także zwiedzili Racibórz i obejrzeli ekspozycje Muzeum Raciborskiego. Na koniec swego pobytu pan Kres i jego żona oraz pan Rzymowski wyrazili zachwyt naszym miastem, uznanie dla organizacji konwentu i obiecali odwiedzić nas w przyszłym roku podczas kolejnej edycji „Goblikonu”.

Z przewidzianych w tym roku prelekcji na tematy historyczno-literackie i związane z RPG odbyły się: „O prowadzeniu przygód w grach fabularnych” Dawida Pawlicy, „Tożsamość celtycka” (odczytu w zastępstwie dokonała Małgorzata Sokołowska), „W kręgu mitów arturijskich” Joanny Lodwich, „Samuraje i filozofia Zen” Michała Kubiaka, „Wpływ schizofrenii na twórczość Philipa K. Dicka” Małgorzaty Sokołowskiej, „Wampir i wilkołak - biografia literacka i kulturowa” Joanny Lodwich, „Portret seryjnego mordercy” Michała Kubiaka, „Magia w światach RPG” Konrada Belli oraz dodatkowo poza programem „Wampir - intelektualista czy potwór” Szymona Kulczyckiego. Spotkanie pod tytułem „Trudna sztuka tłumaczenia literatury fantastycznej” nie odbyło się z powodu choroby tłumaczki Joanny Wołyńskiej.

Tradycją „Goblikonu” staje się prezentacja autorskich systemów gier fabularnych RPG. Celem takich prezentacji jest udowodnienie, że RPG jest to rozrywka twórcza, wymagająca jedynie wyobraźni i nie musi być związana z żadnym z komercyjnych, często bardzo kosztownych systemów gry. O wykreowanych przez siebie światach mówili więc: Mateusz Dasal autor gry „SteamHammer 3215”, Michał Kubiak: „Ragnarok” i Konrad Bella: „Nowa Terra”.

Natomiast wśród prowadzonych sesji-przygód RPG na tegorocznym konwencie znalazły się zeszłoroczne prezentacje: „Terra Incognita” K. Belli i „Abduction” Grzegorza Juraszka. Konkursów odbyło się trzynaście; dzięki dotacji Urzędu Miasta Raciborza, licznym sponsorom, a także naszym własnym zakupom wszyscy laureaci dostali nagrody rzeczowe i kolorowe pamiątkowe dyplomy z goblinem i podpisami wszystkich sześciorga organi-

„Mezi arturijskými mýty” Joanny Lodwichové, „Samurajové a filozofie Zen” Michała Kubiaka, „Vliv schizofrenie na tvorbu Philipa K. Dicka” Małgorzaty Sokołowské, „Upír a vlkodlak – literární a kulturní biografie” Joanny Lodwichové, „Portrét sériového vraha” Michała Kubiaka, „Magie ve světě RPG” Konrada Belli a dodatečně mimo program „Upír – intelektualista nebo nestvůra” Szymona Kulczyckiego. Setkání „Obtížné umění překladu fantastické literatury” se z důvodu nemoci překladatelky Joanny Wołyńskiej nekonalo.

Tradici „Goblikonu” se stává prezentace autorských systémů dějových her RPG. Cílem takových prezentací je dokázat, že RPG je tvůrčí zábavou, kde je zapotřebí pouze fantazie a nemusí být spojeny s žádným komerčním často drahým herním systémem. A tak o světech, jenž si stvořili sami mluvili: Mateusz Dasal, autor hry „SteamHammer 3215”, Michał Kubiak: „Ragnarok” a Konrad Bella: „Nowa Terra”.

Naopak RPG hrané během letošního setkání byly prezentace minulého roku: „Terra Incognita” K. Belli a „Abduction” Grzegorza Juraszka. Proběhlo rovněž 13 soutěží; díky dotaci Městského úřadu v Ratiboři, velkému počtu sponzorů, a také díky našim vlastním nákupům každý laureát dostal věcné dary a barevné diplomy s goblinem a podpisy všech šesti organizátorů. Připravili jsme také Life Action Role Play, nebo-li LARP-y: „Na dvore krále Artuše”, „Upír” a „Final Fantasy VII”, ale poslední se z důvodu malého zájmu nekonal. Za to sami účastníci konventu spontánně zorganizovali ještě minimálně dva LARP-y: „Fallout” a „Alien”.

Na konec konventu byla připravená Velká Goblinská Tombola, během které jsem podle identifikačních čísel rozlosovali použité knihy (některé z nich měly velkou sběratelskou hodnotu), videokazety, hudební a filmové CD, plakáty, památné comicsy, nálepky s goblinem. Většinu z těchto věcí jsem získali prostřednictvím sbírky mezi členy a příznivci klubu „Bastion” a samotnými organizátory.

Doplněním našeho programu byl tzv. „Blok Valkiria Network” nebo-li program, který připravila skupina lidí spojená s tímto internetovým portálem. Pod vedením Dawida Pawlicy připravili následující atrakce: „Ratibořský pohár Mistra Hry”, prezentace psychologicko-logické hry „Mafie”, přehled příloh ke hře „EarthDawn” v anglickém jazyce, turnaj hry „V-marins”, „Soutěž zvláštních

zatorów. Przygotowaliśmy też Life Action Role Play, czyli LARP-y: „Na dworze króla Artura”, „Wampir”, „Dresiarz” i „Final Fantasy VII”, ale ten ostatni nie odbył się z braku chętnych do zabawy. Za to sami uczestnicy konwentu spontanicznie zorganizowali sobie jeszcze, co najmniej dwa Larpy: „Fallout” i „Alien”.

Na zakończenie konwentu odbyła się Wielka Goblínska Loteria fantowa, podczas której na numery identyfikatorów rozlosowaliśmy używane książki (niektóre o wielkiej wartości kolekcjonerskiej), kasety video, płyty CD z muzyką i filmem, plakaty, komiksy pamiątkowe nalepki z goblinem. Większość z tych rzeczy zyskaliśmy w wyniku zbiórki wśród członków i sympatyków klubu „Bastion” oraz samych organizatorów.

Uzupełnieniem naszego programu konwentowego był tzw. „Blok ValkiriaNetwork” czyli program zorganizowany przez grupę ludzi związanych z tym portalem internetowym. Przygotowali oni pod przewodnictwem komandora Valkirii Dawida Pawlicy następujące atrakcje: „Raciborski puchar Mistrza Gry”, prezentacje gry logiczno - psychologicznej „Mafia”, przegląd angielskojęzycznych dodatków do gry „EarthDawn”, turniej gry figurkowej „V-marins”, „Konkurs pytań dziwnych i nieprzewidywalnych”, konkurs wiedzy o „Zew Cthulhu” oraz LARP „Zew Cthulhu”.

Na naszą propozycję tworzyć zabawy odpowiedziały 103 osoby przybywając przeważnie z terenu województwa śląskiego.

Uczestnicy tegorocznego „Goblikonu” oceniają ten konwent dobrze, choć nie brakuje uwag krytycznych, które mogą pomóc zorganizować w przyszłym roku jeszcze lepszą imprezę.

Obecnie zajęci jesteśmy pracą nad przyszłorocznym konwentem.

Danuta

Jagiello

URODZINY KUBUSIA PUCHATKA

Niedawno minęła 77 rocznica urodzin Kubusia Puchatka. Misia, o którym kłapouchy, humorzasty, pyszałkowaty stary osioł, tak się wyraził: „Miś o Miłym Obejściu lecz o Wybitnie Zadziwiającym Braku rozumu”. Mimo tego Puchatek to „osoba”, która daje się lubić, której się nie zapomina.

Można zaryzykować stwierdzenie, że nie ma na świecie dziecka nie znającego Kubusia Puchatka.

14 października 2003 w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Raciborzu – w Oddziale dla Dzieci przy ul. Kasprowicza 12 odbyła się impreza urodzinowa Kubusia Puchatka. Na ten czas Oddział dla Dzieci przeobraził się w stumilowy las, w którym

a nieczekanych otázek“, soutěž znalosti o „Zew Cthulhu” a LARP „Zew Cthulhu”. Na naši nabídku tvůrčí zábavy odpovědělo 103 lidí, kteří k nám dorazili převážně ze slezského okresu.

Účastníci letošního „Goblikonu“ hodnotí tento konvent dobře, i když nechybí ani kritika, která nám ale pomůže zorganizovat příští rok ještě lepší akci.

Momentálně pracujeme na konventu, který se bude konat v příštím roce.

Danuta

Jagiello

NAROZENINY MEDVÍDKA PÚ

Nedávno proběhlo 77. výročí narození Medvídky Pú. Medvídky, o kterém Oslík Ijáček řekl: „Medvídek s Milým Vystupováním ale se Značně Udivujícím Nedostatkem rozumu“. Přesto je Pú „osobou“, kterou máme rádi, na kterou se nezapomíná.

Můžeme s určitou jistotou tvrdit, že neexistuje na světě dítě, které by neznalo Medvídku Pú.

14. října roku 2003 se v Městské a Okresní Veřejné Knihovně v Ratiboři – v Oddělení pro děti na Kasprovicově ulici 12 konala narozeninová akce Medvídky Pú. V tuto dobu se oddělení proměnilo na sedmimilový les, ve kterém bydlí Medvídek Pú s přáteli.

Celou dekoraci vlastnoručně vyrobily knihovnice, které se taky v tento den představily v barvách Medvídky Pú nebo-li žluté a červené. Přípravou scénáře a výpravy byly pověřeny dvě knihovnice: Janina Kilanowská – zaměstnanec Oddělení pro děti a Jolanta Kamińska – instruktorka Městské a Okresní Veřejné Knihovny v Ratiboři. Velmi nám pomohla také Anna Paszková, která u nás absoluuje praxi.

Této akci se účastnilo 68 hostů ve věku od 4 do 9 let. Po přihlášení bylo pro každé dítě zvlášť připravena pozvánka. Avšak „vstupenkou“ byl vlastnoručně vyrobený dárek pro Medvídku Pú.

Narozeninová akce začala v 16:00. Po krátkém uvítání hostů a připomenutí původu postavičky Medvídky Pú, děti s úctou položily dary ke stromu Medvídky Pú. Mezi dárky převažovaly nádherně zdobené soudky s medem, darty z polystyrenu, pránička na ozdobném papíře vyrobená různými technikami a přátelé Medvídky Pú. Nechyběla také manželka oslavence. Dětská nápaditost a fantazie vytvořených dárků překonala všechna

mieszka Kubuś Puchatek wraz z przyjaciółmi.

Wszystkie dekoracje zostały wykonane osobiście przez bibliotekarki, a one same prezentowały się w tym dniu w kubusiowych kolorach czyli żółtym i czerwonym. W przygotowanie scenografii oraz scenariusza imprezy zaangażowane były szczególnie dwie bibliotekarki: Janina Kilanowska – pracownik Oddziału dla Dzieci oraz Jolanta Kamińska – instruktor MiPBP w Raciborzu. Dużą pomocą służyła również Anna Paszek odbywająca w bibliotece staż absolwencki.

Na imprezę przybyło 68 gości w wieku od 4 do 9 lat. Po wcześniejszym zgłoszeniu się dla każdego dziecka przygotowano stosowne zaproszenie. Jednakże „kartą wstępu” na imprezę był własnoręcznie wykonany podarunek dla Kubusia.

Przyjęcie urodzinowe rozpoczęło się o godzinie 16:00. Po krótkim przywitaniu przybyłych gości oraz przypomnieniu genezy postaci Kubusia Puchatka, dzieci z pełnym szacunkiem złożyły przyniesione prezenty, pod kubusiowym drzewem. Wśród prezentów przeważały przepięknie zdobione beczulki z miodem, torty ze styropianu, wykonane różną techniką laurki z życzeniami oraz przyjaciele Kubusia. Nie zabrakło również żony dla solenizanta. Pomysłowość oraz fantazja dzieci podczas wykonywania prezentów przerosła oczekiwania bibliotekarek. Ogłoszono konkurs na najładniejszy, najbardziej oryginalny prezent. Jury miało twarde orzech do zgryzienia, gdyż bardzo trudno było wyłonić ten najładniejszy. Po burzliwych obradach podjęto decyzję, iż wszystkie prezenty zasługują na I miejsce i wszystkie zostaną wyeksponowane na wystawie.

W czasie gdy komisja obradowała urodzinowi goście zostali zaproszeni do zabawy. Dzieci przystrojone w kolorowe, kartonowe czapeczki bawiły się w trzech grupach wspólnie z bibliotekarkami. Każda grupa miała swoją nazwę: była grupa Tygryska, grupa Prosiaczka i grupa Kłapouchego. Niespożyta energia wykazały „Tygryski” podczas zabawy w Brykanie Tygrysków, a grupy „Kłapouchego” i „Prosiaczka” w trakcie zabawy w Małe Conieco, która polegała na wylizywaniu miodku na czas, z małych beczulek.

Chrupanie marchewek przysporzyło milusińskim nieco kłopotu, gdyż niełatwo było chrupać ruszającymi się mlecznymi ząbkami. Śmiechu było co niemiara, gdy jeden „mleczak” został w marchewce.

W przerwach między zabawami dzieci uczyły się hymnu na cześć Kubusia Puchatka:

*Hejże ha! Niech Kubuś żyje!
Niechaj tyje, je i pije!
Czy przy środzie, czy przy wtór-*

oekawani knihovnic. Byla vyhlášena soutěž na nejkrásnější a nejoriginálnější dárek. Porota to s výběrem toho nejkrásnějšího neměla jednoduché. Po bouřlivé diskusi jsme došli k závěru, že všechny dárky si zaslouží první místo a všechny budou vystaveny.

Během toho, kdy se porota radila, narození noví hosté se bavili. Děti měly na hlavě barevné čepky z kartonu, ve třech skupinách si společně s knihovnicemi hráli. Každá skupina měla svůj název: Tygří skupina, Prasátkova skupina a Ijáčkova skupina. Neslábnoucí sílu prokázali „Tygři“ během soutěže Hopsání Tygrů, Prasátkova a Ijáčkova skupina během soutěže Něco na zub, která spočívala ve vylizávání medu z malého soudku na čas.

Chroupání mrkve dělalo dětem malé potíže, neboť nebylo jednoduché chroupat za pomoci mléčných zubů, které se hýbou. To jsem se nasmáli, když jeden mléčný zoubek zůstal v mrkvičce.

V pauzách mezi soutěžemi se děti učily hymnu na počest Medvídky Pú:

*Hej! Hej! Ať Medvídek Pú
žije!*

*Ať tloustne, jí a pije!
Ať už v úterý nebo ve středu
Náladu má plnou medu.
Na starosti nic nemá,
Když na nose med má!
A tak zpívejte všichni dnes,
To je hymna Medvídky Pú*

čest,

*Který si něco na zub dá,
Za hodinku nebo dvě to v sobě
má!*

Jak je dobrým zvykem, na oslavě narozenin by neměl chybět dort, vlastně tři dorty se 77 svíčkami. Před rozkrájením dortu děti s velkým nadšením zazpívaly Medvídkovi Pú hymnu a „Hodně štěstí, zdraví“. Hlasitě „Hodně štěstí, zdraví“ bylo slyšet na celé Kasproviczcově ulici, na které se nachází Oddělení pro děti.

Během narozenin jsme nezapomněli ani na celopolskou soutěž „Celé Polsko čte dětem“. Knihovnice přečetly úryvky z „Medvídky Pú“, při čem využily své herecké schopnosti. Za odměnu jim byl potlesk dětí.

V 18:00 nadešel konec oslavy narozenin. Všichni hosté dostali od nás poděkování za účast, kdo chtěl mohl si vzít balónek, bonbony, jablíčka nebo mrkev. Děti opouštěly knihovnu s úsměvem a spokojením. Našly se i takové děti, které plakaly, protože chtěly, aby oslava trvala dál. Spokojeni byli i rodiče, kteří si přišli pro své ratolesti, které

ku

On w miodowym jest humor-

ku.

*I niewiele o co dba,
Gdy na nosie miodek ma!
Więc śpiewajcie wszyscy dzi-*

siaj

Hymn na cześć Puchatka – Mi-

sia,

*Który swe Conieco zje
Za godzinkę lub za dwie!*

Jak nakazuje dobry obyczaj, przyjęcie urodzinowe zwieńczył tort, a właściwie trzy torty z 77 świeczkami. Przed konsumpcją dzieci z ogromną werwą odśpiewały Kubusiowi hymn oraz 100-lat. Gromkie 100-lat było słychać na całej ulicy Kasprowicza przy której mieści się Oddział dla Dzieci.

Podczas urodzin nie zapomniano o ogólnopolskiej akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Fragmenty „Kubusia Puchatka” przeczytały bibliotekarki wykorzystując swe aktorskie zdolności. Zostały za to nagrodzone brawami dzieci.

Koniec imprezy nastąpił o godzinie 18:00. Wszyscy goście otrzymali podziękowanie za przybycie, kto chciał mógł zabrać sobie balonik, cukierki, jabłko czy marchewkę. Dzieci opuszczały bibliotekę bardzo zadowolone i uśmiechnięte. Były i takie, które płakały ponieważ chciały, by zabawa trwała dalej. Zadowoleni byli również rodzice odbierający swe pociechy, będące w pogodnym nastroju.

Niestety wszystko co dobre szybko się kończy. Jednakże czas płynie jak woda i ani się obejrzymy gdy będziemy obchodzić 78 urodziny Kubusia Puchatka. Pierwsi goście już się zapowiedzieli.

mgr Małgorzata

Michalczyk

SPOJRZENIE NA 47 ROCZNIK FESTIWALU BEZRUCHOVA OPAWA

Miesiąc wrzesień jest w Opawie poświęcony festiwalowi kulturalnemu Bezručova Opawa. Dlatego też dwa artykuły, prezentujące ważne wydarzenia w życiu kulturalnym naszej biblioteki, są poświęcone dwóm imprezom, które odbywały się w ramach Bezručovej Opawy.

15 września jest dniem, w którym przypominamy urodziny Petra Bezruča i który tradycyjnie jest związany ze wspomnieniem o wielkim poecie nad jego grobem. Hold poecie przychodzą złożyc organizatorzy festiwalu, przedstawiciele opawskiego życia kulturalnego i mieszkańcy Opawy.

były v dobré náladě.

Bohužel všechno dobré někdy končí. Ale čas plyne jak voda a než se otočíme, budeme slavit 78. narozeniny Medvídka Pú. První hosté už slíbili účast.

Mgr. Małgorzata

Michalczyková

OHLEDNUTÍ ZA 47. ROČNÍKEM FESTIVALU BEZRUCHOVA OPAVA

Měsíc září je v Opavě je zasvěcen kulturnímu festivalu Bezručova Opava. Proto i dva příspěvky, které prezentují významné události v kulturním životě naší knihovny, jsou věnovány dvěma akcím, které se uskutečnily v rámci festivalu Bezručova Opava.

15. září je den, kdy si připomínáme narození Petra Bezruče, je tradičně spojen se zastavením a vzpomínkou na velkého básníka u jeho hrobu. Básníkovi přicházejí složit hold organizátoři festivalu, zástupci opavského kulturního života i opavská veřejnost.

Krátké zamyšlení nad hrobem básníka přednesl spisovatel Lubomír Man, člen ostravského střediska Obce Moravskoslezských spisovatelů. Slavnostní ráz celého odpoledne podtrhnulo krátké vystoupení komorního pěveckého sboru Sarabanda pod vedením Ladislava Kubáce. Vzpomínkové odpoledne pokračovalo odhalením busty Petra Bezruče v Městském domě P. Bezruče v Opavě. Autorem busty je akademický sochař Zdeněk Kolářský, jehož tvorbu přibližuje další příspěvek.

Mgr. Zuzana

Bornová

Odhalení busty Petra Bezruče

Památník malíře Jana Trampoty pro obec Pěčín v Orlických horách, pamětní deska s motivem Arnošta z Pardubic pro aulu Univerzity Pardubice a busta Petra Bezruče pro Knihovnu Petra Bezruče v Opavě – to jsou tři monumentální realizace, jimž se v posledních měsících věnoval akademický sochař Zdeněk Kolářský (1931). O to víc lze hodnotit, že jako laureát četných mezinárodních cen a uznání přispěl nepominutelným dílem i k bohatosti opavského duchovního života.

Vazby Zdeňka Kolářského k Opavě, a to v podobě vytvoření znaku našeho města, započaly v roce 1988. V 90. letech začíná plodná umělcova spolupráce s rodící se Slezskou univerzitou, která trvá dodnes.

Krátkou reflexí nad grobem poety podílel se pisarz Lubomir Man, członek ostrawskiego oddziału Związku Morawsko-Śląskich Pisarzy. Odświętnego charakteru popołudniowym wydarzeniom nadał krátkie wystápienie kameralnego chóru „Sarabanda” pod dyr. Ladislava Kubáča. Potem nastápiło odsłonięcie popiersia Petra Bezruča w Miejskim Domu P Bezruča w Opawie. Autorem popiersia jest akademicki rzeźbiarz Zdeněk Kolářský, którego twórczość przybliży kolejny artykuł.

Mgr Zuzana

Bornová

Odsłonięcie popiersia Petra Bezruča

Pomnik malarza Jana Trampoty dla gminy Pěčín w Górach Orlickich, tablica pamiątkowa z motywem Arnošta z Pardubic dla auli Uniwersytetu w Pardubicach i popiersie Petra Bezruča dla Biblioteki Petra Bezruča w Opawie – to trzy monumentalne projekty, którymi w ostatnich miesiącach zajmował się rzeźbiarz akademicki Zdeněk Kolářský (1931). Dzięki temu można śmiało powiedzieć, że jako laureat wielu międzynarodowych nagród i zaszczytów, przyczynił się swoim niezapomnianym dziełom do wzbogacenia opawskiego życia duchowego.

Związki Zdenka Kolářskiego z Opawą datują się od 1988 roku, kiedy to stworzył herb naszego miasta. W latach 90-tych rozpoczyna się owocna współpraca z Uniwersytetem Śląskim, która trwa do dziś. Zaslugą mistrza Kolářskiego są podstawowe atrybuty uniwersyteckie: łańcuch rektorski, berło i pieczęci, zaprojektował również logo instytucji i wszystkie medale, które wręcza uniwersytet. Za zasługi został nagrodzony jednym z tych odznaczeń – Złotym Medalem Uniwersytetu Śląskiego. Ten był wręczony na jedynej, jak dotąd, opawskiej wystawie artysty w Muzeum Śląskim w Opawie w październiku 2001 roku.

W tym roku liczba zamówień dla Opawy powiększyła się o dwie kolejne znakomite prace. Jest to Order Miasta Opawy, drugie najwyższe odznaczenie wręczane przez opawski samorząd.

A teraz realizuje się, już wcześniej przyjęta, koncepcja, aby w reprezentacyjnych salach budynku Miejskiego Domu Kultury, wybudowanego na początku ubiegłego wieku dla Izby Handlowej i Rzemieślniczej, zostało postawione popiersie z brązu śląskiego poety Petra Bezruča, właśnie z pracowni Kolářskiego.

Ivan

Augustin

Mistr Kolářský má mimořádné zásluhy o vznik základních univerzitních výtvarných atributů, tedy rektorského řetězu, žezla a pečetidla, podle jehož předlohy bylo vytvořeno logo instituce, i návrhů všech medailí, jimiž univerzita disponuje. Po zásluze je tedy také sám čestným nositelem Zlaté medaile Slezské univerzity, již byl oceněn při vernisáži své první a dosud jediné opavské výstavy, konané ve Slezském zemském muzeu v říjnu 2001.

V letošním roce se soubor jeho zakázek pro Opavu rozrostl o další dvě významné položky. Ražba Medaile statutárního města Opavy, druhého nejvyššího ocenění, které opavská samospráva uděluje, byla již podle jeho modelů provedena.

A nyní dochází naplnění již dříve přijaté rozhodnutí, aby v reprezentativních prostorách budovy Městského domu kultury P. Bezruče v Opavě, postavené na počátku minulého století pro Obchodní a živnostenskou komoru, byla umístěna bronzová busta slezského básníka právě z Kolářského ateliéru.

Ivan

Augustin

Beseda se spisovatelkami:

Martina Drijverová a Markéta Zinnerová

Pro nejmladší generaci festivalového publika připravila Knihovna Petra Bezruče velké překvapení. V knihovně jsme přivítali bezesporu první dámy literatury pro děti a mládež – spisovatelky Martinu Drijverovou a Markétu Zinnerovou.

Jejich knihy jsou dětmi stále vyhledávány a čteny. Nevyhýbají se citlivým tématům, jako jsou problémy dětí ve škole, dospívání, rozvody rodičů, soužití s hendikepovanými dětmi. Látku však zpracovávají s typicky ženskou něhou, laskavě přemýšlivým pohledem, který pomáhá dětem vyrovnat se s nelehkými situacemi v jejich dětském světě.

Martina Drijverová

Vystudovala SVVŠ v Praze a produkci na FAMU. Soukromě vyučovala francouzštinu, tlumočila na filmových a televizních festivalech a překládala cizojazyčné texty pro Čs. rozhlas. Byla dramaturgyní hlavní redakce pro děti a mládež a od roku 1986 je ve svobodném povolání. Je především autorkou knižních, rozhlasových a televizních pohádek a próz pro děti. Nejznámější díla z její tvorby: Táta k příštím vánocům, Táta pro radost i pro zlost, Táta nemá smutky

Spotkanie z pisarkami:

Martina Drijverová i Markéta Zinnerová

Dla najmłodszego pokolenia festiwalowej publiczności Biblioteka Petra Bezrucza przygotowała wielką niespodziankę. Gościliśmy w bibliotece bezsprzecznie pierwsze damy literatury dziecięcej – pisarki Martinę Drijverová i Markétę Zinnerová.

Ich książki są wciąż poszukiwane i czy-

rąd, Nekonečné prázdniny, Máme doma zvířata, Sisa kyselá, Domov pro Martany.

Markéta Zinnerová

Vlastním jménem Markéta Vydrová. Po jedenáctileté střední škole v Liberci absolvovala nástavbu na osvětové škole v Praze. Dálkově vystudovala filmovou a televizní dramaturgii a scenáristiku na FAMU. Pracovala v osvětových zařízeních v Liberci a Sokolově, byla průvodčí

Lekcje biblioteczne / Hodiny z knihovnictví

tane przez dzieci. Nie stronią od tematów trudnych, jakimi są problemy dzieci w szkole, dojrzewanie, rozwoły rodziców, życie dzieci niepełnosprawnych. Jednak sprawy te opisują w typowy kobiecy, delikatny sposób, który pomaga małym czytelnikom pogodzić się z niełatwymi sytuacjami w ich dziecięcym świecie.

Martina Drijverová

Skończyła Średnią Szkołę Ogólnokształcącą w Pradze i kierunek produkcji na Wydziale Filmowym i Telewizyjnym Wyższej Szkoły Artystycznej. Prywatnie uczyła języka francuskiego, była tłumaczką na filmowych i telewizyjnych festiwalach, tłumaczyła też dla Czeskiego Radia. Była kierownikiem artystycznym naczelnej redakcji dla dzieci i młodzieży, a od 1986 wykonuje wolny zawód. Jest przede wszystkim autorką książkowych, radiowych i telewizyjnych bajek. Najbardziej znanymi w jej twórczości są: „Tata na przyszłe Boże Narodzenie”, „Tata na radość i złość”, „Tata nie lubi zmartwień”, „Niekończące się wakacje”, „Mamy w domu zwierzęta”, „Kwaśna Sisa”, „Dom dla Marsjan”.

Markéta Zinnerová

Prawdziwe nazwisko Markéta Vydrová. Po jedenastoletniej szkole średniej skończyła kursy uzupełniające w Szkole Oświatowej w Pradze. Zaocznie skończyła dramaturgię filmową i telewizyjną oraz scenopisarstwo na Wydziale Filmowym i Telewizyjnym Wyższej Szkoły Artystycznej. Była zatrudniona w placówkach oświatowych w Libercu i Sokolovie, była konduktorką w czeskich kolejach, pracowała jako redaktorka w czasopiśmie: „Květy”, „Mladý svět”, „Pionýr”. Od 1971 była kierownikiem artystycznym redakcji programów dla dzieci i młodzieży w Czeskiej Telewizji. Od 1976 wykonuje wolny zawód pisarki.

Jest autorką książek: „Indianin z Větrova”, „Za

ČSD, působila jako redaktorka v časopisech Květy, Mladý svět, Pionýr. Od 1971 byla dramaturgyní literárně dramatického vysílání pro děti a mládež Čs. televize. Od 1976 je spisovatelkou z povolání.

Je autorkou knih Indiáni z Větrova, Za humny je drak, Tajemství proutěného košíku, My všichni školou povinní, Čarovné prstýnky, Děti z Pařížkova.

6. třída ZŠ. Téma:

Knihovní katalogy – struktura a využití

Cíle:

1. Teoretické znalosti:

a) žák by si po vyučovací hodině měl pamatovat:

- co je knihovní katalog a k jakému účelu byl vytvořen,
- názvy nejméně dvou základních knihovních katalogů,
- základní informace o knižce u vedené na katalogové kartě,

b) žák by měl po vyučovací hodině pochopit:

- rozdíly mezi jednotlivými základními knihovními katalogy
- zásady struktury abecedního a předmětového knihovního katalogu

2. Praktické dovednosti:

a) žák by měl v typických situacích umět:

- samostatně najít v knihovně abecední a předmětový katalog,
- zjistit prostřednictvím abecedního katalogu, zda se hledaná kniha v knihovně nachází,
- zjistit jaké knihy se z hledaného oboru v knihovně nachází,

b) v krizových situacích by měl žák být schopen:

- najít a vybrat v katalogu knižku, která nejvíce odpovídá jeho požadavkům a ukázat ji kniho-

polami jest smok“, „Tajemnica wiklinowego koszyka“, „My wszyscy w szkolnym obowiązku“, „Czarodziejskie pierscionki“, „Dzieci z Paryżkova“.

Klasa VI sp. Temat:

Katalogi biblioteczne – budowa i wykorzystanie.

Cele:

1. Wiadomości:

- a) uczeń po lekcji powinien zapamiętać:
  - co to jest katalog biblioteczny i w jakim celu jest tworzony,
  - nazwy przynajmniej 2 podstawowych katalogów bibliotecznych,
  - elementy informacji o książce zawarte na karcie katalogowej,
- b) uczeń po lekcji powinien zrozumieć:
  - różnice pomiędzy podstawowymi katalogami bibliotecznymi,
  - zasady budowy katalogu alfabetycznego i rzeczowego.

2. Umiejętności:

- a) w sytuacjach typowych uczeń powinien umieć:
  - samodzielnie odnaleźć w bibliotece katalog alfabetyczny i rzeczowy,
  - sprawdzić za pomocą katalogu alfabetycznego, czy poszukiwana książka znajduje się w bibliotece,
  - sprawdzić, jakie książki z poszukiwanej dziedziny znajdują się w bibliotece,
- b) w sytuacjach problemowych uczeń powinien umieć:
  - odnaleźć i wybrać z katalogów najodpowiedniejszą dla swoich potrzeb książkę i wskazać ją bibliotekarzowi w celu zapoznania się z nią bezpośrednio i ewentualnego wypożyczenia.

Metody: Wykład połączony z pokazem.

Pomoce: Skrzynki katalogu alfabetycznego i rzeczowego, kilka rodzajów kart katalogowych: niezadrukowanych, drukowanych centralnie, drukowanych komputerowo, zapisanych ręcznie; tablica z działami głównymi UKD, przykładowy rewers biblioteczny.

Notatka z lekcji:

Katalog – ułożone w ustalonej kolejności opisy wszystkich książek i innych dokumentów znajdujących się w bibliotece.

Rodzaje katalogów:

- a) alfabetyczny (autorski, tytułowy) – pomaga ustalić, czy poszukiwana książka znajduje się w

wnikowi za účelem seznámení ses jejím obsahem a eventuelním vypůjčení

Metody: Výklad spojený s praktickými ukázkami

Pomůcky: skřínky abecedního a předmětového katalogu, několik druhů katalogových karet: netištěných, tištěných centrálně, tištěných počítačem, ručně psaných; tabule s hlavními odděleními UKD, názorný knihovní revers.

Poznámky z vyučovací hodiny:

Katalog – popisy všech knížek a jiných dokumentů nacházejících se v knihovně, které jsou uspořádány podle předem určených pravidel.

Druhy katalogů:

- a) abecední (podle autora, podle názvu titulu) – pomáhá zjistit zda se hledaná knížka v dané knihovně nachází.
- b) Předmětový – pomáhá zjistit, jaké knihy z různých vědních okruhů se v dané knihovně nachází.

Průběh vyučovací hodiny

5. min.

Uklidnění, přivítání, rozsazení žáků u stolečků (v čítárně po čtyřech). Na každém stolečku je připravena jedna skřínka abecedního katalogu a jedna skřínka předmětového katalogu. Nadiktování tématu vyučovací hodiny.

5 – 15 min.

Nadiktování definice knihovního katalogu. Vysvětlení důvodů tvorby knihovního katalogu jako základního zdroje informací o knihovních sbírkách. Zdůraznění, že tradiční katalog souvisí výlučně s knihovnou, ve které se nachází. Krátký nástin historie katalogů (ve dvou větách) a krátká informace o nejčastějších formách katalogů. Zastavení se u skříňového katalogu, jako nejvíce používaného v polských knihovnách. Upozornění na části katalogu, tedy katalogové karty. Ukázka příkladů katalogových karet psaných ručně nebo vytvořených počítačem. Výzva žákům, aby prohledali skříňku abecedního katalogu a našli příklad počítačové karty. Analýza informací uvedených na této kartě.

15 – 31 min.

Nadiktování bodu „Druhy katalogů“ podbod a

danej bibliotece.

b) rzeczowy – pomaga ustalić, jakie książki z poszczególnych dziedzin wiedzy znajdują się w danej bibliotece.

Przebieg lekcji

5 min.

Uciszenie, przywitanie, rozsadzenie uczniów przy stolikach (w czytelni po 4 osoby). Na każdym stoliku przygotowane są po 1 skrzynce katalogu alfabetycznego i rzeczowego. Podyktowanie tematu lekcji.

5-15 min.

Podyktowanie definicji katalogu bibliotecznego. Podkreślenie celu tworzenia katalogu bibliotecznego jako podstawowego źródła informacji o zbiorach bibliecznych. Zaznaczenie, że katalog tradycyjny jest przypisany wyłącznie bibliotece, w której jest umieszczony. Krótki rys historyczny katalogów (dosłownie w 2 zdaniach) oraz krótka informacja o najczęstszej postaci fizycznej katalogów. Zatrzymanie się na katalogu skrzynkowym, jako najczęściej stosowanym w bibliotekach polskich. Zwrócenie uwagi na elementy katalogu, czyli na karty katalogowe. Pokazanie przykładowych kart katalogowych wypisanych ręcznie lub sporządzonych komputerowo. Poproszenie uczniów, aby przekartkowali skrzynkę katalogu alfabetycznego i odnaleźli przykład karty komputerowej. Na jej przykładzie przeanalizowanie zawartych na niej informacji.

15-31 min.

Podyktowanie punktu „Rodzaje katalogów” podpunkt a. Przypomnienie uczniom, jak zbudowany jest katalog alfabetyczny. Wskazanie różnic pomiędzy katalogiem autorskim a tytułowym. Krótkie omówienie zadań zastosowania katalogu tytułowego w bibliotece dla dzieci. Przed przystąpieniem do omawiania budowy i wykorzystania katalogu rzeczowego (uczniowie nie muszą znać różnic i rodzajów tegoż katalogu) należy wprowadzić słuchaczy w podstawy klasyfikacji dziesiętnej. Pokazanie tablicy głównych działów UKD, poinformowanie, że całość wiedzy ludzkiej podzielona została na poszczególne dziedziny wiedzy oznaczone symbolami cyfrowymi od 0 do 9 z pominięciem 4. Na przykładzie jednego działu np. 5 wskazać regułę, że im bardziej rozbudowany jest symbol UKD, tym węższy jest zakres wiedzy zawarty w dokumencie. Poprzedzić to przykładami zawartymi na rozdzielaczach w katalogu rzeczowym. Podkreślenie, że księgozbiór w bibliotece z wolnym dostępem do pólek ułożony jest podobnie, jak karty w katalogu rzeczowym i jakie ma to znaczenie w odszukaniu potrzebnej

wysvětlení žákům jakým způsobem je vytvářen abecední katalog. Vysvětlení rozdílu mezi autorským a názvovým katalogem. Krátký popis úkolů použití Názvového katalogu v knihovně pro děti. Před zahájením popisu struktury a využití předmětového katalogu (žáci nemusí znát rozdíly a typy tohoto katalogu) je třeba žáky seznámit s principy desítkové klasifikace. Ukázka tabule hlavního oddělení UKD, a seznámit je se skutečností, že všechno lidské vědění je rozděleno na jednotlivé vědní obory označené symboly od 0 do 9 vyjma 4. Na příkladu jednoho oddělení např. 5 ukázat pravidlo, že čím více je rozvinut symbol UKD, tím užší je rozsah znalostí u vedený v dokumentu. Podepřít to příklady uvedenými v rozdělovnicích předmětového katalogu. Zdůraznění, že volně přístupné knižní sbírky v knihovně jsou uloženy podobně jako karty v předmětovém katalogu a jaký to má význam při hledání potřebného umístění hledané knihy. Nadiktování podbodu b) do sešitů.

30 - 40 min

Popis procesu vkládání knihy do sbírek, zpracování katalogových karet a přiřazování identifikačních čísel. Presentace reversu (z velké knihovny) a objasnění celé operace vyhledávání knížek v katalogu a objednávky potřebných pozic. Porovnání s podobnou činností ve školní knihovně.

40 – 45 min

Příkladové otázky „na jedničku“ ověřující pochoopení tématu a umění je použít:

1. v jakých případech se jedné knize přidělují dvě karty katalogu? Očekávaná odpověď: jestliže kniha obsahuje vědomosti z více než jedné oblasti vědy, když zůstane jedna karta umístěna v abecedním katalogu a druhá v předmětovém katalogu v náležitých odděleních.

2. Proč je UKD tak často využíván ve většině evropských knihoven? Očekávaná odpověď: Jazyk UKD je univerzální jazyk, číselný, srozumitelný všem pracovníkům knihoven nezávisle na tom v jaké zemi pracují.

Poděkování za pozornost, rozloučení se s žáky.

Mgr. Wiesława

Rzeszowska

KRÁLOVSTVÍ DOBRÁČKOV

Lekce je zaměřená pro děti předškolního věku a pro žáky 1. tříd základních škol. Je věnována

pozycji książkowej. Podyktowanie podpunktu b do zeszytów.

30-40 min.

Omówienie procesu włączenia książki do zbiorów, opracowania kart katalogowych oraz nadawania numerów klasyfikacji. Zaprezentowanie rewersu (z dużej biblioteki) i objaśnienie całej operacji wyszukiwania książek w katalogu oraz zamówienia potrzebnych pozycji. Porównanie z podobną czynnością w bibliotece szkolnej.

40-45 min.

Przykładowe pytania „na piątkę” sprawdzające zrozumienie tematu i umiejętność kojarzenia:

1. W jakich okolicznościach jednej książce przydziela się więcej niż dwie karty katalogowe? Oczekiwana odpowiedź: Jeżeli książka zawiera treści z więcej niż jednej dziedziny wiedzy, wówczas jedna karta katalogowa zostaje umieszczona w katalogu alfabetycznym, druga w katalogu rzeczowym pod odpowiednimi działami.
2. Dlaczego UKD jest tak chętnie wykorzystywana w większości bibliotek europejskich? Oczekiwana odpowiedź: Język UKD jest językiem uniwersalny, cyfrowym zrozumiałym przez wszystkich pracowników bibliotek niezależnie w jakim kraju pracują.

Podziękowanie za uwagę. Pożegnanie uczniów.

mgr Wiesława

Rzeszowska

KRÓLESTWO DOBRZYCKO

Lekcja jest przeznaczona dla dzieci w wieku przedszkolnym i dla uczniów klas I szkoły podstawowej. Poświęcona jest problematyce bajek. Będziemy wędrować z dziećmi po świecie „Dobrzycka” i spotkamy wszystkie znane i mniej znane bajkowe postaci. Podstawą jest książka Jiřego Vondřáka „Królestwo Dobrzycko”. Elementem lekcji jest malowana dekoracja przybliżająca baśniowy świat. Następnie trzeba przygotować książki, które przedstawiają konkretnych bohaterów baśni i pomagają dzieciom poszukiwać odpowiedzi na różne pytania.

Celem lekcji jest zapoznanie dzieci w naturalny sposób z baśnią ludową, artystyczną (autorską) i połączenie ich wiedzy z kolejnymi baśniami czy bohaterami.

1. Dobrzycko – słowo wstępne

„Kochane dzieci, dziś będziemy mówić o królestwie Dobrzycko i o wszystkich baśniowych postaciach, które w świecie baśni żyją.”

Nawiązać do I rozdz. „O smoku z wielkimi zębami” (str.11):

pohádkám. S dětmi se budeme toulat v pohádkovém světě „Dobřáček” a potkáme všechny známé i méně známé pohádkové postavičky.

Vychází se z knihy Jiřiho Vondřáka – Království Dobřáček. Součástí lekce je malovaná dekorace, která zobrazuje svět pohádek. Dále je třeba si připravit knihy, které ukazují jednotlivé pohádkové postavičky a pomáhají dětem hledat odpovědi na různé otázky.

Cílem lekce je seznámit děti nenásilnou formou s lidovou pohádkou, umělou (autorskou) pohádkou a spčít jejich znalosti s dalšími pohádkami či pohádkovými hrdiny.

1. Dobřáček – úvodní slovo

„Milé děti, dnes si budeme povídat o království jménem „Dobřáček” a o všech pohádkových postavičkách, které ve světě pohádek žijí.”

Navázat na 1. kapitolu „O zubatém drakovi” (str.11):

„To bylo tak. Bylo jednou jedno krásné království. Nebylo nijak daleko. Naopak, kdyby někdo tenkrát chtěl, dojel by tam za pár dní. To království nebylo ani velké, ani malé. Bylo – takové akorát. V tom království bylo všechno, co má v takovém království být. Lesy plné zvířat, skřítků, dřevníků i vil, hory a skály, čerti a loupežníci. V tom království byly louky plné kvítí a pár měst a vesnic. Nejmenší z těch míst, kde žili lidé, byla vesnička, která se jmenovala Dobřáček. A o tomto království si budeme dnes povídat. Ono bylo totiž takové...no však uslyšíte.”

Otázky:

*Proč se jmenovala vesnička Dobřáček? (odpovědi - lidé jsou na sebe hodní, mladší pomáhají starším, slušně se zdraví, ...)

*Které pohádkové postavičky žijí ve vesnici? (Hloupý Honza, kouzelná pohádková babička)

*Co dělal Hloupý Honza?

*Kdo bydlí na hradě či zámku?

*Jak vypadá král, co nosí na hlavě (korunovační klenoty)

* Jak se jmenuje plášť

* Na čem sedí?

*Jak vypadá královna, princ, princezna?

*Znáte jména některých pohádkových princezen a princů?

2. Rybník

„Nyní se od vesničky Dobřáček vzdálíme a půjdeme se podívat na druhý konec království” Navázat na 3. kapitolu „Jak děti pomohly vodníkovi” (str.31):

„To bylo tak. Pod horou Výšicí, co by od vesničky Dobřáček kamenem třikrát dohodil,

„To było tak. Było sobie pewne piękne królestwo. Nie było wcale tak daleko. Wręcz przeciwnie, gdyby ktoś wówczas chciał, dojechałby tam w ciągu paru dni. Owo królestwo nie było ani duże, ani małe. Było – takie w sam raz. Było w nim wszystko, co ma być w takim królestwie. Lasy pełne zwierząt, skrzatów, drwali i rusalek, góry, skały, czarty i rozbójnicy. W tym królestwie były łąki pełne kwiatów, parę miast i wiosek. Najmniejszym z miejsc, gdzie mieszkali ludzie, była wiosieczka, która nazywała się Dobrzycko. I o tym królestwie będziemy dziś mówić. Było ono..., ale to już sami usłyszycie.“

Pytania:

- *Dlaczego wioska nazywała się Dobrzycko? (odp. Ludzie są dobrzy, młodszy pomagają starszym, wszyscy grzecznie odnoszą się do siebie...)
- *Którzy baśniowi bohaterowie żyją w wiosce? (Głupi Jasio, zaczarowana baśniowa babcia)
- *Co zrobił Głupi Jasio?
- *Kto mieszka w zamku czy pałacu?
- *Jak wygląda król, co nosi na głowie? (koronę)
- *Jak nazywa się płaszcz?
- *Na czym siedzi?
- *Jak wygląda królowa, królowna i królewicz?
- *Znacie imiona innych baśniowych księżąt i księżniczek?

2. Staw

„Teraz oddalimy się od wioski Dobrzycko i pójdziemy zobaczyć drugi koniec królestwa.”
Nawiązać do III rozdz. „Jak dzieci pomogły wodnikowi.” (s.31)

Było to tak. Pod górą Wyszcą, rzut kamieniem od wioski Dobrzycko, był staw. Był tam już od dawna, od bardzo dawna, od tak dawna, że chyba od zawsze. Nie był ani za duży, ani za mały, był taki w sam raz. Wokół niego rozpościerała się łąka, na której w lecie dzieci opalały się, a w zimie jeździły na nartach. Z jednej strony stawu był brzeg porośnięty wierzbami – tam było bardzo głęboko. Drugi brzeg porośnięty trawą łagodnie schodził do wody – tam było płytko. I wierzcie, albo nie wierzcie, jak pamiętali najstarsi mieszkańcy, nigdy nikt w tym stawie się nie utopił! Nawet ten, kto wcale nie umiał pływać i wpadł do głębokiej wody! A wiecie dzieci, dlaczego? Tego byście nie zgadły!”

Pytania:

- *Dlaczego nigdy nikt się nie utopił?
- *Jak wygląda wodnik, co to jest poła?
- *Co wodnik nosi na głowie?
- *Na którym drzewie wodnik siedzi najchętniej?
- *Co robi zły wodnik w bajkach? Gdzie chowa dusze?

był rybnik. Był tam już dawno, pradawno, snad odedawna. Nie był ani wielki, ani mały, był takowy akorát. Nad nim se prostírala louka, na které se v létě děti opalovaly a v zimě, když napadl sníh, na ní lyžovaly. Z jedné strany byl břeh rybníka obrostlý vrby, tam byla voda hodně hluboká. Z druhé strany se travnatý břeh svažoval do vody jen mírně – tam byla voda mělká až několik kroků. A věřte nebo ne, co pamatovali i ti nejstarší pamětníci, v rybníce se jaktěživ nikdy nikdo neutopil! Ani ten, kdo plavat ještě vůbec neuměl a spadl do hluboké vody! A víte, děti, proč? To byste neuhádly!“

Otázky:

- *Proč se nikdy nikdo neutopil?
- *Jak vypadá vodník, co je to šos
- *Co nosí vodník na hlavě?
- *Na kterém stromě sedí vodník nejraději?
- *Co dělá zlý vodník v pohádkách? Kam si dává dušičky?
- *Znáte nějaké jiné vodníky a jejich jména?
- *Které další pohádkové postavičky žijí v rybníce nebo v jeho okolí?
- *Znáte jméno nějaké víly nebo rusalky?

3. Zaczarovaný les

„A jdeme zase kousek dál“

Kapitola č.5 „O vile Janince a krejčím Ondrovi“ (str. 51).

„To bylo tak. Kdyby šel někdo od vesnice Dobráčkov kolem rybníka a pak se dal cestou mezi Sovým vrchem a horou Výšící, tak by došel k lesu, který od pradávna pokrýval celé veliké údolí. Ten les byl tuze hluboký a žila v něm všechna zvířata, na které si jen vzpomenete. Žili tu však nejen medvědi, lišky a jeleni, žili tady i ..... celý ten černý a hluboký les byl takovým světem sám pro sebe. To proto, že se sem lidé báli chodit. Nikdo nevěděl proč, prostě se báli, a tak i náruživí houbaři či děti, které sbíraly kletí na zátop vešly do lesa jen na jeho krajíček. A víte, proč, děti?“

Otázky:

- *Které pohádkové postavičky žijí v lese? (Ježibaba, loupežníci, skřítky, víly, čarodějové, hejkal, bludičky, bludný kámen...)
- *Jak vypadá Ježibaba? Které zvíře má na rameni?
- *Vyjmenuj různé kouzelnické pomůcky. (hůlka, prsten, skleněná koule, neviditelná čepice, plášť...)
- *Znáš nějaké zaklínadlo?
- *Jak vypadá čaroděj, víla, bludička....?
- *Podle čeho poznáš skřítky a trpaslíky? Znáš

- *Czy znacie jakichś wodników i ich imiona?
- *Jakie inne postaci mieszkają w stawie lub w jego okolicach?
- *Znacie imię jakiejś nimfy czy rusalki?

3. Zaczarowany las

„Idziemy jeszcze kawałek dalej.”

Rozdz. V „O rusalkę Janince i krawcu Ondrzeju” (s.51)

„To było tak. Gdyby ktoś szedł z wiosieczki Dobrzycko koło stawu i dalej drogą między Sowim Szczytem i górą Wyszcą, doszedłby do lasu, który od zawsze porastał całą wielką dolinę. Las ten był bardzo gęsty i żyły tam wszystkie zwierzęta, jakie sobie można wyobrazić. Mieszkały tu nie tylko niedźwiedzie, lisy, jelenie, żyły tutaj również ..... cały ten czarny i głęboki las był światem samym dla siebie. Także dlatego, że ludzie bali się tu wchodzić. Nikt nie wiedział dlaczego, po prostu bali się, nawet zapaleni grzybiarze i dzieci, które zbierały chrust, wszyscy wchodzili tylko na skraj lasu. A wiecie dzieci, dlaczego?”

Pytania:

- *Które baśniowe postaci żyją w lesie? (Baba Jaga, rozbójnicy, skrzaty, rusalki, czarodzieje, wyjce, zjawy, błędne dusze...)
- *Jak wygląda Baba Jaga? Jakie zwierzę siedzi jej na ramieniu?
- *Wymień niektóre rekwizyty czarodzieja. (rózdzka, pierścień, szklana kula, czapka niewidka, płaszcz...)
- *Znasz jakieś zaklęcie?
- *Jak wygląda czarodziej, rusalka, zjawa...?

nějakou pohádku o trpasličích? (Navázat na Sněhurku a sedm trpaslíků, Křemílek a Vochomůrka)

*Jak vypadá loupežník? Čím se živí? Kde žije? Co je to poklad?

*Znáš pohádku o loupežníkovi? (Navázat na pohádku o Rumcajsovi, kde žil, s kým žil, čím se živil, jak se jmenoval les, ve kterém bydlel....)

4. Hluboká jeskyně

Kapitola č. 1 „O zubatém drakovi“ (str. 14).

„Najednou dopadl na zem obrovský stín. Slunce jakoby zakryl mrak. Setmělo se, zvedl se vítr, ve větvích stromů zahučelo a v jeskyni v nedalekých skalách se začaly ozývat hluché rány. Velice brzo se králové s královnami a princ s princeznou dozvěděli, kdo je původcem toho všeho. Lidé žijící v okolí skal k nim přibíhali a vyděšeně vyprávěli o velikém????? Děti, kdo to byl?”

Otázky:

- *Jak vypadá drak?
- *Čím se živí?
- *Znáte nějakou jinou pohádku o drakovi?
- *Kolik má hlav, co z nich chrlí?
- *Umí létat?

4. Peklo

„Ještě jsme se nebyli podívat na jedno místo v království Dobráčkov, ale to není vidět na první pohled....

Kapitola č. 6 „Jak trpaslíci objevili zemi“ (str. 61).

„Tohle zase bylo tak. Hluboko přehluboko pod zemí je peklo. Pod ním už není nic, jen žhavá láva

Recenzje wydawnictw regionalnych

Recenze regionálních vydavatelství

*Po czym poznasz skrzaty i krasnoludki? Znasz jakąś baśń o krasnoludkach? (nawiązać do Królewny Śnieżki i siedmiu krasnoludków, Żwirka i Muchomorka)

*Jak wygląda rozbójnik? Czym się zajmuje? Gdzie żyje? Co to jest skarb?

*Znasz bajkę o rozbójniku? (nawiązać do bajki o Rumcajsie, gdzie żył, z kim, czym się zajmował, jak nazywał się las, w którym mieszkał....)

4. Głęboka jaskinia

Rozdział I „O smoku z wielkimi zębami“ (s.14)

„Pewnego razy padł na ziemię wielki cień. Słońce zakryła jakby wielka chmura. Ściemniło się,

zemského jádra. Také proto je v pekle takové strašné horko. Ale ani to čertům nestačí, musejí si přitápět velikými ohni, nad kterými visí veliké kotle. A v těch se pečou, vaří a smaží ti největší hříšníci ze světa lidí.“

Otázky:

- *Jak vypadá čert a co má na hlavě?
- *Jak se jmenuje šéf čertů?
- *Co dělají čerti?
- *Znáte nějakou pohádku s čerty?

Bc.Barbora

Marková

podniósł się ogromny wiatr, w gałęziach drzew zahuczało, a w jaskini w niedalekich skałach odezwały się głośnie uderzenia. Bardzo szybko królowie z królowymi i książę z księżniczką dowiedzieli się, kto spowodował te odgłosy. Ludzie żyjący w okolicy skał przybiegali i wystraszeni opowiadali o wielkim ????. Dzieci, kto to był?”

Pytania:

*Jak wygląda smok?

*Co robi?

*Znacie jakąś inną baśń o smoku?

*Ile ma głów?

*Umie latać?

5. Piekło

„Jeszcze nie byliśmy popatrzeć na pewne miejsce w królestwie Dobrzycko, którego nie widać na pierwszy rzut oka...”

Rozdział VI „Jak krasnoludki odkryły ziemię” (str.61)

„To zaś było tak. Głęboko, bardzo, bardzo głęboko pod ziemią jest piekło. Pod nim nie ma już nic, jedynie gorąca lava ziemskiego jądra. Dlatego w piekle jest piekielnie gorąco. Ale nawet to czartom nie wystarcza, muszą palić wielkie ogniska, nad którymi wiszą wielkie kotły. A w nich się pieką, gotują i smażą najwięksi grzesznicy ze świata ludzi.”

Pytania:

*Jak wygląda czart i co ma na głowie?

*Jak nazywa się król czartów?

*Co robią czarty?

*Znacie jakąś baśń, w której występują czarty?

Bc.Barbora

Marková

MIPBP W RACIBORZU

Skarby las wrudzkich : na cysterskim szlaku: między Gliwicami, Rybnikiem a Raciborzem

Na wędrowki po Rudach i okolicach wybierz się z przewodnikiem „Skarby lasów rudzkich”. Bogato ilustrowana, kolorowa książeczka, zawierająca dokładne dwie mapy tych okolic, spis wszystkich atrakcji turystycznych od pałacu i parku począwszy, po skansen kolei wąskotorowej, zespoły naturalnego krajobrazu, leśniczówki, książęcy zwierzyniec, miejsca żerowania bobrów, ścieżkę rowerową na leśnych oazach skończywszy.

Skarby lasów rudzkich: na cysterskim

MIPBP V RATIBOŘE

Poklady rudských les : na cisterci ck stezce: mezi Gliwicemi, Rybn kem a Ratibo

Na cesty po Rudách a okolí si nezapomeňte vzít s sebou průvodce „Poklady rudských lesů“. Ilustrovaná, barevná knížeczka, jejímž obsahem jsou dvě podrobné mapy těchto regionů, seznam všech turistických zajímavostí od paláce a parku, přes skansen úzkorozchodné tratě, původní přírodní společenstva, myslivny, knížecí zvěřinec, místa působení bobrů až po cyklistické stezky lesní oázy.

Poklady rudských lesů: na cisterciácké stezce: mezi Gliwicemi, Rybníkem a Ratiboří, Ratibor: WAW, 2003

Janusz Nowak

Pověsti a vyprávění starodávné Ratiboře

Na knižních pultech se objevily „Pověsti a vyprávění starodávné Ratiboře“ Janusze Nowaka. Je to po dlouhé době první kniha, která čtenáři přiblíží svět hrdinů vyprávění, jenž přechází z pokolení na pokolení. V knize se můžete dočíst o nejznámějším ratibořském duchu kováře Paszka, kněžné Ofce, jejím otci knížeti Přemyslovi, vzniku Nędzy, návštěvě krále Jana III Sobieského, Bordonowské Paní nebo papeži Marcelim. Dr. Nowak píše příjemným způsobem a se zápletkou, děj se odehrává na konkrétním výrazném pozadí, používá srozumitelný školní jazyk. Při četbě „Pověsti a vyprávění...“ se určitě nudit nebudete.

Nowak Janusz: Pověsti a vyprávění starodávné Ratiboři, Janusz Nowak, Ratibor: Scriba, 2004

KPB V OPAVE

Praktická příručka k slezským dějinám.

Nedávno se i na pultech opavských knihkupectví objevily Dějiny Slezska v datech od doc. PhDr. Rudolfa Žáčka, Dr. Ředitele Slezského ústavu Slezského zemského muzea v Opavě. Autorovi se podařilo na 400 stránkách ve dvaceti kapitolách stručně zachytit důležité události na území celého Slezska od jeho počátků koncem 9. století až do roku 2000. Text doplňují četná vyobrazení míst, osobností a mapy. Na dalších

szlaku: między Gliwicami, Rybnikiem a Raciborzem, Racibórz : WAW, 2003

Janusz Nowak

Legendy i podania dawnego Raciborza

Na rynku księgarskim ukazały się „legendy i podania dawnego Raciborza” Janusza Nowaka. To po wielu latach pierwsza pozycja, która przybliży czytelnikowi świat bohaterów przypowieści przekazywanych z pokolenia na pokolenie. W książce można przeczytać o najsłynniejszym raciborskim duchu kowala Paszka, księżniczce Ofce, jej cju księciu Przemyśle, powstaniu Nędzy, przejeździe króla Jana III Sobieskiego, Bordonowskiej Pani, czy papieżu Marcelim. Dr Nowak pisze lekko, swobodnie, ze swadą, toczącą się akcję umieszcza w konkretnym plastycznym tle, stosuje szkolny przejrzysty język literacki. Lektura „Legend i podań...” na pewno nie znudzi.

Nowak Janusz : Legendy i podania dawnego Raciborza, Janusz Nowak, Racibórz : Scriba, 2004

145 stranách je uveden uzemní a správní vývoj Slezska, podán přehled slezských knížat, představitelů státu na území Slezska a správní členění Slezska Rakouského, Československého i Českého. Nechybí ani výběrová bibliografie k dějinám Slezska, rejstřík osobností a místních i zeměpisných jmen. Publikaci upravenou Pavlem Rajským vydalo přední pražské nakladatelství Libri. Její doporučená cena je 590 Kč.

Milovníky poezie a aforismů jistě zaujmou knihy regionálních autorů, kteří publikují v malém vydavatelství Žár. Jejich knihy lze získat i v elektronické podobě.

Lech Przeczek

**JEDNOU VĚTOU / JEDNYM ZDANIEM
aforismy / aforyzmy**

V pořadí už šestá publikace člena Obce spisovatelů, třineckého básníka a aforisty Lecha Przeczka obsahuje aforismy řazené za sebou vždy v české a polské verzi. Sbírka je rozdělena do dvou částí: Veřejná tajemství

Z bibliotecnej półki / Z knihovnich regalu

KPB W OPAWIE

Praktyczny podręcznik historii Śląska.

Nedawno na półkach opawskich księgarni pcjawiła się „Historia Śląska w datach” dr hab. Rudolfa Żacka, dyrektora śląskiego oddziału Muzeum Śląskiego w Opawie. Autorowi udało się na 400 stronach w dwudziestu rozdziałach zwięzle uchwycić ważne wydarzenia na ziemiach całego Śląska, od jego początków w końcu wieku IX aż do roku 2000. Tekst dopełniają liczne ilustracje miejsc, postaci i mapy. Na kolejnych 145 stronach jest zaprezentowany terytorialny i administracyjny rozwój historii Śląska, przedstawiony przegląd książąt śląskich, przedstawicieli państwowych na terytorium Śląska i administracyjne podziały Śląska austriackiego, czechosłowackiego i czeskiego. Nie brakuje też selektywnej bibliografii historii Śląska oraz indeksu osobowego, nazw miejscowości i nazw geograficznych. Publikację z korektą Pavla Rajskiego wydało czołowe praske wydawnictwo Libri. Jego sugerowana cena to 590 korun českých.

Miłośników poezji i aforyzmów z pewnością zainteresują tomiki autorów z regionu, którzy pub-

(Tajemnice publiczne) a Úhel pohledu (Kąt widzenia). Tištěnou verzi doprovázejí ilustrace Josefa Poláčka. Elektronická verze 15 Kč. Tištěná verze 35 Kč (+ poštovné).

Richard Sobotka

KROKY V LISTÍ / KROKI V LIŚCIACH

Lyrické verše plné pohody, okouzlení přírodou i osobních pocitů. Do polštiny přeložil Adam Levandowski. Elektronická verze 20 Kč za 1 jazykovou verzi
Převzato s laskavým svolením Dušana Žárského z <http://www.zar.cz>

MIPBP V RATIBOŘE

KNIHY PRO DOSPĚLÉ

„Zopakovaný osud“

Janusz Leon Wiśniewski

Lidský osud není jen jednoduchým součtem událostí v lidském životě. Je to hlavně záznam emocionálních stavů – vzpoura vůči životnímu

30

„Middlesex” - Jeffrey Eugenides

Wiosną 1974 roku Calliope Stephanides, uczennica szkoły dla dziewcząt w Grosse Point, Michigan, odkrywa w sobie pociąg fizyczny do koleżanki z klasy, truskawkowej blondyny, namiętnej palaczki papierosów, przejawiającej wyraźne talenty aktorskie. Pasja, jaka rozwija się ukradkiem pomiędzy nimi – równoległe z brakiem rozwoju u Callie – prowadzi ją drugą do podejrzeń, że jest inna niż reszta dziewcząt. W rzeczywistości jednak nie jest w ogóle dziewczyną. Wy tłumaczeniem tego szokującego stanu spraw jest rzadka mutacja genetyczna – oraz pewna tajemnica – która ciągnęła się za dziadkami Callie od upadającego imperium tureckiego, poprzez Detroit za czasów prohibicji, przetrwała dni świetności Samochodowego Miasta, bunt na tle rasowym w roku 1967 oraz drugą migrację rodziny, do obcego kraju zwanego przedmieściami. Dzięki genowi Callie jest po części dziewczyną, po części chłopcem. I nawet chociaż epickie podróże genu się zakończyły, jej własna Odyseja dopiero się zaczęła. Obejmująca osiem dekad – i jedno niezwykle trudne dcjrzewanie – długo oczekiwana druga powieść Jeffreya Eugenidesa jest świetną, całkowicie wyjątkową baśnią o skrzyżowanych rodowodach, subtelnościach płci oraz głębokich, nieczystych ponagleniach pożądania.

Eric-Emmanuel Schmitt „Pan Ibrahim i kwiaty Koranu”

Nowa książka autora bestsellera „Oskar i pani Róża”. Kiedy mały Momo podkrađa smakolyki w sklepie pana Ibrahima, nawet nie podejrzewa, że stary Arab, który tak naprawdę wcale nie jest Arabem, stanie się wkrótce jego przyjacielem i duchowym przewodnikiem. Siła przypowieści Schmitta tkwi w prostym, choć nie dla wszystkich oczywistym przesłaniu: nie jesteś skazany na swój los, możesz świadomie wpływać na swoje życie. To, czy jesteś szczęśliwy, zależy przede wszystkim od ciebie.

Religie, kościoły, wyznania. Leksykon PWN

Leksykon zawiera około 600 haseł dotyczących zarówno istniejących, jak i historycznych religii, wyznań i sekt, Kościołów oraz innych wspólnot religijnych, a także ważniejszych prądów i ruchów religijnych na świecie. Czytelnik znajdzie ponadto 4 typy haseł innego rodzaju, ściśle jednak związanych z tematem zasygnalizowanym

spocivá v jednoduchém, i když ne pro všechny zřejmém poslání: náš život není řízen jen osudem, vědomě můžeme svůj život ovlivňovat. To, jestli jsi šťastný, záleží především na tobě.

Religie, kostely, vyznání. Lexikon PWN

Lexikon obsahuje kolem 600 hesel, které se týkají jak současně existujících tak i historických religii, vyznání a sekt, Církvi a jiných náboženských seskupení, a také důležitých náboženských směrů ve světě. Kromě toho zde čtenář najde 4 typy hesel jiného druhu, ale úzce spjatých z tématem uvedeným v názvu, konkrétně: biografie zakladatelů náboženství, Církvi atd., hesla hlavních náboženských knih těchto Církvi, vyznání atd., hesla týkající se osoby Boha v monotematických či henoteistických náboženstvích, hesla všeobecně náboženská objasňující nejčastěji užívané pojmy v lexikonu, obzvláště ty obsažené v definicích, např. náboženství, Církev, vyznání, sekta, kult, obět, modlitba atd.

Agata Bechowska-Gebhardt, Tadeusz Stalewski „Mobbing : patologie vedení zaměstnanců”

Mobbing – dlouhotrvající nařikání, trápení, ponížení, zastrašování člověka spolupracovníky nebo nadřízeným. Na fórum mezinárodní organizace byl mobbing přijat za jeden z činitelů pracovního rizika na úrovni s rizikem v důsledku fyzického prostředí práce, tzn. prašnost, hluk a jiní činitelé, kteří ohrožují zdraví pracovníka. A tak problém mobbingu, jeho popis, odkrývání jeho metod, rozpoznání příčiny, ukazování důsledků a profylaxe mají velký význam pro společnost. Cílem této publikace je samotné vysvětlení pojmu mobbing, vymezení jistých vlastností, příčin a důsledků tohoto jevu, a také popis forem boje a pomoc obětem, při čem důležitou roli hrají společnosti antimobbingové tvořící se v Polsku a shrnutí aktuálního stavu znalostí na téma násilí v práci. Publikace může zaujmout nejen odborníky, kteří se zajímají o vedení zaměstnanců, zaměstnavatelů a ředitelů, ale také lidí, kteří mají příkré zkušenosti ze strany nadřízených nebo spolupracovníků, ponížených, zastrašených, bezdůvodně propuštěných z práce a jiným způsobem ponižovaných v dnešní těžké době „divokého” kapitalismu v Polsku.

KNIHY PRO DĚTI

w tytule, a mianowicie: biogramy założycieli religii, Kościołów itd., hasła głównych ksiąg religijnych tychże Kościołów, wyznań itd., hasła dotyczące postaci Boga osobowego w religiach monoteistycznych i henoteistycznych, hasła ogólnoreligioznawcze wyjaśniające pojęcia najczęściej używane w leksykonie, zwłaszcza te zawarte w samych definicjach, np. religia, Kościół, wyznanie, sekta, kult, ofiara, modlitwa itd.

Agata Bechowska-Gebhardt, Tadeusz Stalewski „Mobbing : patologia zarządzania personelem”

Mobbing - długotrwałe nękanie, dokuczanie, poniżanie, straszenie wybranej osoby przez jej współpracowników lub przełożonego. Na forum organizacji międzynarodowych mobbing uznano za jeden z czynników ryzyka zawodowego na równi z ryzykiem wynikającym z fizycznego środowiska pracy, takich jak zapylenie, hałas i inne czynniki powodujące zagrożenie zdrowia pracownika. Problem mobbingu, opisywanie jego przejawów, demaskowanie metod działania, rozpoznawanie przyczyn zjawiska, ujawnianie skutków oraz profilaktyka antymobbingowa ma więc dużą doniosłość społeczną. Celem opracowania jest wyjaśnienie samego pojęcia mobbingu, określenie istotnych cech, przyczyn i skutków zjawiska oraz opisanie form jego zwalczania i poradnictwa ofiarom prześladowań, ze szczególnym uwzględnieniem roli organizujących się w Polsce stowarzyszeń antymobbingowych oraz podsumowanie aktualnego stanu wiedzy na temat przemocy w pracy. Publikacja może zainteresować zarówno specjalistów zajmujących się zarządzaniem personelem, pracodawców i kierowników, jak też osób doświadczających niezасłużonych przykrości ze strony przełożonych lub współpracowników, poniżanych, straszonych, bezpodstawnie zwalnianych z pracy i na wiele innych sposobów nękanych w dzisiejszych trudnych czasach „dzikiego” kapitalizmu w Polsce.

KSIĄŻKI DLA DZIECI

Krystyna Siesicka „Trzynasty miesiąc poziomkowy”

„Trzynasty miesiąc poziomkowy” to zupełnie nowa data w moim kalendarzu. To również ważny miesiąc w życiu Toma, Petry, Gustawa i Jasminy, a także kilku jeszcze osób, które możecie poznać w „Przydrożnym barku”. Wystarczy otworzyć książkę, żeby ich wszystkich spotkać, zapraszam!

Krystyna Siesicka „Trináctý jahodový měsíc”

„Trináctý jahodový měsíc“ je pro mě novým datumem v kalendarí. Je to rovněž velmi důležitý měsíc v životě Toma, Petry, Gustawa a Jasminy, a také několika dalších lidí, které můžete poznat v „Baru stojícího u cesty“. Aby jste je mohli potkat, stačí jen otevřít knihu, zvu vás!

Uvítají vás zvonky na dveřích, barevný klobouk jistě paní, žlutá hůlka pána a dvě žluté kabelky. V jahodovém měsíci, který v „Baru stojícím u cesty“ neustále trvá, voní ovocné koktejly a dozrává láska, i když okolní svět není vždy pohodový. Obvykle si tam objednáвам „Gustavův nejkratší sen“ a mix z lesního ovoce. Nevím, co si vyberete Vy.

Krystyna Siesicka

Roberts Christa „Dnes 13, zítra 30”

Zakomplexovaná třináctiletá dívka sní o tom, aby byla dospělá. Nečekaně se změní v pěknou třicátníci. Ale to je teprve začátek problémů. 8 stran barevných fotek z filmu.

Joannie Kim „Nezbytnosti náctileté. Rodina a přátelé”

Jakým jsi přítelem? Jak žiješ se svými sourozenci? Jak dobře znáš svou rodinu a přátele? Tato kniha je skutečným zlatým dolem příjemných her, testů a nápadů, které obohatí Tvůj vztah s rodiči, sourozenci a přátely. Zkus se ještě víc dovědět o lidech, na kterých ti nejvíc záleží a přesvědči se, že díky nim se stáváš ještě lepším a moudřejším člověkem!

KPB V OPAVE

DOSPĚLÉ ODDĚLENÍ

Nguyen, Kien : Srdce motýla

Autor románu zavádí čtenáře do exotické krajiny Vietnamu. Počátkem 20. století se zde odehrává strhující příběh malého vietnamského chlapce Dana, který díky politickým intrikám a svárům přichází o celou svci rodinu. Jeho jedinou opatrovníci a vychovatelkou se stává Danova vlastní (téměř o dvacet let starší) žena, s níž byl nucen se oženit již ve svých sedmi letech. Danův bcj o přežití, snaha vyrovnat se s hrůznou minulostí i touha žít svůj vlastní plnohodnotný život tvoří hlavní dějovou i ideovou základnu díla.

Powitają Was dzwonki przymocowane nad drzwiami, kolorowy kapelusz pewnej pani, żółta laska pana oraz dwie wiedeńskie torebki. W poziomkowym miesiacu, który w „Przydrożnym barku” trwa bez przerwy, pachną owocowe koktajle i dcjrzewa miłość, chociaż świat na zewnątrz nie zawsze bywa pogodny. Ja tam zwykle zamawiam „Najkrótszy sen Gustawa” i mix z owoców leśnych. Nie wiem, co Wy wybieriecie.

Krystyna Siesicka

Roberts Christa „Dziś 13, jutro 30”

Zakompleksiona trzynastolatka marzy, żeby być dorosłą. Niespodziewanie zmienia się w piękną trzydziestolatkę. Ale to dopiero początek kłopotów. 8 stron kolorowych fotosów z filmu

Joannie Kim

”Niezbędnik nastolatki. Rodzina i przyjaciele”

Jakim przyjacielem jesteś? Jak żyjesz ze swoim rodzeństwem? Jak dobrze znasz swą rodzinę i przyjaciół? Ta książka jest prawdziwą kopalnią fajnych zabaw, testów i pomysłów, które wzbogacą Twój związek z rodzicami, rodzeństwem i przyjaciółmi. Spróbuj dowiedzieć się jeszcze więcej o ludziach, na których najbardziej Ci zależy i przekonaj się, że dzięki nim stajesz się coraz lepszą i mądrzejszą osobą!

KPB W OPAWIE

KSIĄŻKI DLA DOROSŁYCH

Kien Nguyen : Serce motyla

Autor powieści zabiera czytelnika do egzotycznego Wietnamu. Na początku XX wieku rozgrywa się tu historia małego wietnamskiego chłopca Dana, który z powodu politycznej zawieruchy i intryg zostaje sam. Jego jedyną opiekunką zostaje jego żona (prawie o 20 lat starsza), którą zmuszony był poślubić, gdy miał siedem lat. Walka o przetrwanie, próby poradenia sobie ze zmojami przeszłości i starania, aby przeżyć wartościowo swe życie tworzą główną oś i ideę książki.

W powieści Nguyena nie można pominąć elementów psychologicznych, dość głębokiego wnikięcia do wnętrza bohatera, ukazanie jego wewnętrzznego konfliktu między chęcią zemsty, a z drugiej strony miłości. Książka ma bogato rozwiniętą akcję. Kompozycja dzieła

Nguyenovu románu nelze upřít psychologickou propracovanost, poměrně hluboké proniknutí do hrdinova nitra, vyjádření jeho vnitřních rozporů mezi přirozenou touhou pomstít se, a na druhou stranu milovat. Román má rovněž bohatě rozvinutou dějovou linii. Kompozice díla je čistě chronologická, tedy bez retrospektivních prvků, které se v současné literatuře často uplatňují. Tím, že autor volí fabulační výstavbu založenou na časově posloupném řazení dějových složek a nerozvíjí paralelně mnoho dějových rovin, činí dílo přístupným širokému čtenářskému publiku. Též jazyk románu je poměrně přirozený, oprostěný od většího množství literárních figur. Dílu ovšem nemůžeme upřít svěžest a čtivost, takže je můžeme doporučit každému čtenáři, který ocení zajímavý a neotřelý námět, seznámení se s exotickým a v literatuře málo popisovaným prostředím i citovou hloubku a zdařilé prokreslení mezilidských vztahů.

Bc. Marta Linzmajerová

Okudžava, Bulat: Zrušené divadlo

Bulat Okudžava patří mezi nejznámější a nejrespektovanější ruské písničkáře. Zrušené divadlo je jeho poslední rozsáhlou prozaickou prací. Dílo vznikalo v letech 1989-1993, proto se autor již nemusel uchýlovat ke složitým šifrám a kódovaným zprávám, nemusel už tvořit pro čtenáře uvyklé čistě především mezi řádky. Románová kronika líčí s typickým okudžavovským zdrženlivým humorem, ale zároveň velmi nelitostně osudy rodiny komunistických svatých, kteří se stali „sežranými dětmi“ bolševické revoluce. Popis prvních dvaceti let existence sovětského státu autor ozvláštňuje vypravěčským stylem, ličícím složité procesy porevolučního vývoje ze zorného úhlu šesti až dvanáctiletého chlapce.

Kniha je patrně nejlepší a nejzralejší Okudžavovou prózou.

Michaela

Hrbáčová

HUDEBNÍ ODDĚLENÍ

Interpret: Fleret

Album: Pumkanonem

Vydavatelství: BMG

Rok vydání: 2004

Skupina Fleret se oprávněně řadí mezi úspěšné kapely interpretující po svém moravsky

jest chronologiczna, bez fragmentów retrospektywnych, tak częstych we współczesnej prozie. Dzięki temu, że autor wybrał dzieje fabularne i nie rozwija równolegle wielu innych wątków, czyni to dzieło bardziej przystępne szerokiemu odbiorcy. Także język powieści jest dość naturalny, pozbawiony dużej ilości figur stylistycznych. Lecz nie można odmówić książce delikatności i liryzmu, dlatego możemy ją polecić tym, którzy docenią interesujący i oryginalny temat, egzotyczne i rzadko spotykane w literaturze środowisko i trafne ukazanie związków międzyludzkich.

Lic. Marta

Linzmajerová

Bulat Okudźawa: Zlikwidowany teatr

Bulat Okudźawa należy do najbardziej znanych i szanowanych rosyjskich pieśniarzy. „Zlikwidowany teatr” to jego ostatnia obszerniejsza proza. Dzieło powstawało w latach 1989-1993, dlatego autor nie musiał w nim uciekać się do skrywanych szyfrów i kodów, pisać tak, aby odbiorca musiał czytać między wierszami. Kronikarska powieść opisuje, z typowym dla Okudźawy subtelnym humorem, ale jednocześnie bezlitośnie, losy rodziny prominentów komunistycznych, którzy stali się „pożartymi dziećmi” rewolucji bolszewickiej. Relację z pierwszych dwudziestu lat egzystencji państwa radzieckiego autor wzbogaca gawędziarskim stylem, malując skomplikowane procesy wczesnego rewolucyjnego rozwoju z baczного punktu widzenia 6-12 letniego chłopca.

Książka jest z pewnością najlepszą i najdojrzalszą prozą Okudźawy.

Michaela

Hrbáčová

ODDZIAŁ MUZYCZNY

Wykonawca: Fleret
Album: Pumkanonem
Wydawca: BMG
Rok wydania: 2004

Zespół Fleret już dwadzieścia lat zasłużenie należy do odnoszących sukces oryginalnych interpretatorów folkloru morawskiego. W ich twórczości wykorzystuje się połączenie pieśni ludowej z muzyką ludową i wyraźny jest vizovicki rodowód. Każdy występ Fleretu, czy samodzielny, czy z regularnie goszczącą Jarmilą Šulákovą,

folklor již dvacet let. Její hudba využívá spojení lidové písně s rockovým pojetím a rozhodně nezapře svůj původ ve Vizovicích. Každé vystoupení Fleretu, ať již samostatné nebo s pravidelně hostující Jarmilou Šulákovou, bývá ozdobou festivalů pro svou živelnost a dravost interpretace.

Nedávno vydala kapela v obměněné sestavě nové album Pumkanonem. Na desce se přidali k Fleretu i Radek Pastrňák na kytaru a Milan Straka natočil klarinety a saxofony a Věra Špinarová doplnila svým vokálem píseň Blues o zlatém zubu.

Úvod desky nazvaný Na uvítání - přilet skutečně rovnou předvede to, co nás na desce čeká. Přeneseme se do cizí země, okusíme, co přináší, pobavíme se, užijeme si v jedné její části a s plným žaludkem a mírnou špičkou si odneseme vzpomínku na místní krásy. „Tož vás tady vítám, My jsme vizovjani, My jsem dobří lidé, Ostaňte tu s námi. Dáme po kališku, Dáme po druhém. A kdo by ho nechtěl, Bit ho nebudem.“ Od začátku deska přináší klíč k bráně na Valašsko v podobě textů, ve kterých je zřetelná náklonnost k dobrému jídlu a pití. Moravská lidová melodika s kytarovými riffy a funky rytmem spojená s přímočarým zpěvem Zdeňka Hrachového a notnou dávkou typického humoru je dobrým kořením pro poslech. Kapela na desce představuje svou typickou hudbu, která posluchače nezklame, protože od počátku ví, co od ní očekává. Pokud si k poslechu připraví dostatečné množství slivovice, bude její poslech stylovější a barvitější.

Interpret: Lenny Kravitz
Album: Baptism
Vydavatelství: EMI
Rok vydání: 2004-09-20

Netrpělivě očekávané album jednoho z nejvýraznějších zpěváků posledních deseti let přináší přímočarou rockovou muziku celkem věrně reprezentovanou pilotním singlem Where Are We Runnin'?. Poctivé rockové písně s výrazným kytarovým motivem a chytlavou melodií jsou na desce doplněné vkusnými baladami. Jak je u něho zvykem, Kravitz si prakticky celé album nahrál sám. Bez zajímavosti jistě není, že v písni Storm hostuje jedna z nejvýraznějších postav hiphopové scény, rapper Jay Z. Sedmé album jedné z největších poprockových hvězd současnosti se nese v duchu hledání muzikantských kořenů, což zase u Kravitze není až tak neobvyklá metoda. On se vždy rád vracel do minulosti a nikdy se nesnažil o jakýkoli progres, což je na světovou

jest ozdobą festiwalu dzięki żywiołowości i drapieżności interpretacji.

Niedawno zespół w nowym składzie wydał album „Pumkanonem“. Na płycie dołączyli do grupy także Radek Pastrňák na gitarze, Milan Straka nagrał klarnety i saksofony, a Věra Špinarová uzupełniła swym głosem piosenkę „Blues o złotym zębie“.

Początek albumu nazwany „Na przywitanie-przylot“ rzeczywiście zaprowadzi nas prosto do tego co czeka nas na płycie. Przeniesiemy się do obcego kraju, spróbujemy tego, co proponuje, zabawimy się, użyjemy sobie i z pełnym żołądkiem i na lekkim rauszu zabierzemy ze sobą wspomnienia o miejscowych pięknościach. „Toż was tu witomy, Myśmy wizoviaci, Myśmy dobrzy ludzie, Ostańcie to z nami, Damy po kielonku, Damy po drugim. A kto by go nie chciał, bić go nie będziemy.“ Od początku klucz do bramy na Valašsko płyta przynosi w tekstach, w których jest wyraźnie zamilowanie do dobrego jedzenia i picia. Morawska ludowa melodyka z gitarowymi akordami i rytmem funky połączona z prostoliniowym głosem Zdeňka Hrachovego i sporą dawką typowego humoru jest gwarancją dobrego odbioru. Grupa prezentuje w albumie swą typową muzykę, która nie zawiedzie słuchaczy, dlatego że od początku wiedzą, czego się spodziewać. Jeśli ktoś do słuchania przygotowuje sobie dostateczną ilość śliwowicy, odbiór będzie wówczas bardziej stylowy i barwny.

Wykonawca: Lenny Kravitz

Album: Baptism

Wydawca: EMI

Rok wydania: 2004-09-20

Niecierpliwie oczekiwany album jednego z najbardziej wyrazistych wykonawców ostatnich dziesięciu lat przynosi prostą muzykę rockową trafnie pilotowaną singlem „Where Are We Runnin’?“. Solidne rockowe utwory z wyrazistym motywem gitarowym i chwytliwą linią melodyczną są uzupełnione na płycie gustownymi balladami. Jak to ma w zwyczaju, Kravitz praktycznie cały album nagrał sam. Godnym uwagi jest fakt, że w piosence „Storm“ gościnnie wystąpił jeden z najważniejszych wykonawców sceny hipopowej rapper Jay Z. Siódma płyta jednej z największych gwiazd pop rockowych nagrana jest w duchu poszukiwań muzycznych korzeni, co nie jest u Kravitz a niczym nowym. Zawsze chętnie wracał do przeszłości i nigdy nie starał się o progresję, co jest dla światowej ekstra ligi zjawiskiem niezwykle, ale w jego przypadku jest to sposób przynoszący sukces.

extraligu neobvyklý, ale v jeho případě o to úspěšnější model. Že umí napsat chytlavou věc je známé, dokázal to už mnohokrát a novinka „Baptism“, co se týče potenciálních hitů, je znovu slušně nadupaná.

Interpret: Vladimír Mišík

Album: Umlkly stroje

Vydavatelství: Sony music

Rok vydání: 2004-09-20

Vladimír Mišík - rockový zpěvák, skladatel, textař, svými spoluhráči a přáteli už léta mírně ironicky, avšak právem přezdívaný „Legenda“. Člen a spoluzakladatel kulturních českých kapel Matadors, Blue Effect, Flamengo a ETC..., se kterými vystupuje a nahrává dodnes. Jejich zatím poslední album Nůž na hrdle vyšlo v roce 1999 a získalo Zlatou desku za více než 10 tisíc prodaných nosičů. Na jeho následovníka si však fanoušci museli počkat až do letošního roku, kdy vychází album Umlkly stroje. Novinka Vladimíra Mišíka se tentokrát nahrávala ve studiu člena ETC... Jiřího Veselého za účasti Jiřího Zelenky, Pavla Skály, Olina Nejezchleby a Petra Pokorného.

Jako mnozí jiní i Mišík se ve správný čas rozhodl vrátit ke kořenům. Málokomu se ovšem manévr podařil tak dokonale. Zvuk se zdánlivě zjednodušil, „Umlkly stroje“ by klidně mohlo být následovníkem druhého alba. Symbolicky je zde také po čase další zhudebněný text Václava Hraběte „Kdybych už měl umřít“, v sestavě Etc... zase rádí Jan Hrubý. Právě všeobjímající pohoda z desky doslova číší, jen podtrhuje náladu „smíchu skrz slzy“. Ráz alba tak trochu určují dvě autorské věci Vladimíra Mišíka, které rámuji sestavu písní, „Andělé nade mnou“ a „Sejdeme se v ráji“. Zatraceně stejný konec nás čeká všichni, tak proč na něj myslet ve zlém a neužívat si radosti, dokud můžeme. Album „Umlkly stroje“ je opravdu pestrá deska má řadu chutí a vůní.

Petr

Zlámal

VIDEOPŮJČOVNA

Umučení Krista

Režisér Mel Gibson nám předkládá svou vizi posledních 12 hodin ze života Ježíše Krista, upravené pašije zkompileované ze všech čtyř evangelií - Matoušova, Markova, Lukášova a Janova. Film vzbudil kontroverzní názory, převážně pro naturalistické ztvárnění mučení, bičování a tělesné

To że potrafi pisać kawałki chwytliwe to sprawa oczywista i udowodnił to wielokrotnie, a nowość album „Baptism”, jeśli chodzi o potencjalne przeboje jest nimi wypchniony.

Wykonawca: Vladimír Mišík
Album: Zamilkly instrumenty
Wydawca: Sony music
Rok wydania: 2004-09-20

Vladimír Mišík – piosenkarz rockowy, kompozytor, tekściarz, przez swoich muzyków i przyjaciół już od lat nazywany „Legendą”. Członek i współzałożyciel kultowych českých kapel: Matadors, Blue Effect, Flamenco i ETC..., z którymi nagrywa i występuje do dziś. Jego ostatni album „Nóz na gardle”, który wyszedł w 1999 roku został Złotą Płytą i sprzedano więcej niż 10 tysięcy egzemplarzy. Na kolejną płytę fani musieli czekać aż do tego roku, gdy wychodzi „Zamilkly instrumenty”. Nowość Vladimíra Mišíka tym razem została nagrana w studiu jednego z członków ETC... Jiřego Veselego przy współpracy Jiřego Zelenki, Pavla Skálí, Olina Nejezchleby i Petra Pokorného.

Jak wielu innych i Mišík w odpowiednim czasie zdecydował się na powrót do korzeni. Mało komu manewr ten jednak powiódł się tak doskonale. Dźwięk jest wyraźnie uproszczony, „Zamilkly instrumenty” mogą być z powodzeniem następcą drugiego albumu. Symboliczny jest tu, jak wydaje się po latach, kolejny

boleści.

Pán prstenů. Návrat krále.

Závěrečný díl úspěšné filmové trilogie, kterou na motivy stejnojmenných knih J.R.R.Tolkiena natočil novozélandský režisér Peter Jackson. Pán prstenů: Návrat krále je velkolepý, nádherný, dech beroucí film. Je bez přehánění podstatně lepší, než jsme doufali na základě výborných zkušeností s předcházejícími díly. Je strašidelný i vtipný, plný ohromujících davových scén i dojmavých drobných lidských příběhů, má krásnou hudbu, bez výjimky skvělé herecké výkony, brilantní vizuální zpracování a v neposlední řadě i nepopsatelnou emocionální sílu. Film po zásluze získal 11 Oscarů.

Jana Langová

Italština pro začátečníky

Nenápadný dánský film o pětici obyvatel jednoho města, které spojují jejich povahy - jsou nejistí ve svém počínání, lehce zranitelní a stále ještě bez partnerů. Jedné zimy se všichni zapíší do večerních kurzů italštiny a všichni se také stanou obětí série nečekaných náhod. Režisérka Lone Scherfigová získala na Berlínském festivalu cenu FIPRESCI za režijní přínos v hnutí Dogma za to, že dovolila hercům vnést do filmu humor a lidskost, a Stříbrného

Komputer w bibliotece / Počítač v knihovně

zašpiewany tekst Václava Hraběte „Gdybym już miał umrzeć”, w składzie Etc... znów przewodzi Jan Hrubý. Właśnie wszechogarniający pogodny nastrój dosłownie bijący z płyty, tylko podkreśla nastrój „śniechu przez łzy”. Charakter albumu podkreślają dwie autorskie piosenki Vladimíra Mišíka, które tworzą klamrę dla wszystkich utworów, „Aniologie nade mną” i „Spotkamy się w raju”. Psiakość, taki sam koniec czeka nas wszystkich, więc dlaczego nie używać radości życia, póki możemy. Album „Zamilkly instrumenty” jest naprawdę barwną płytą i ma wiele smaków i zapachów.

Zlámál

Petr

WYPO YCZALNIAVIDEO

Pasja

Reżyser Mel Gibson prezentuje nam wizję

medvěda za režii.

ZVUKOVÁ KNIHOVNA

M.Eben : Na plovárně

„Na plovárně” je již třetím pokračováním úspěšného cyklu nevšedních rozhovorů s nevšedními hosty, podle úspěšného televizního pořadu.

Se svými životními příběhy se nám tentokrát svěřují Karel Gott, Marta Kubišová a Jaromír Nohavica. Vyprávění hostů koření svým laskavým projevem Marek Eben, který celým posezením v kavárně Na plovárně provází.

Jindřiška

Fussová

ostatních 12 hodin z života Jezusa Chrystusa, zrealizovanou na podstawie kompilaci ze wszystkich czterech ewangelii – Mateusza, Marka, Łukasza i Jana. Film wzbudził kontrowersyjne reakcje, przeważnie dotyczące naturalistycznego ukazania tortur, biczowania i fizycznego bólu.

Władca pierścieni. Powrót króla

Ostatnia część słynnej filmowej trylogii, którą na motywach książek J.R.R. Tolkienu nakręcił nowozelandzki reżyser Peter Jackson. „Władca pierścieni. Powrót króla” jest wspaniałym, przepięknym, zapierającym dech w piersiach filmem. Bez przesady jest dużo lepszy, niż mogliśmy sądzić na podstawie poprzednich części. Budzi grozę, jest dowcipny, pełny oszałamiających monumentalnych scen i wzruszających ludzkich historii, ma piękną muzykę, wszystkie, bez wyjątku, świetne interpretacje aktorskie, znakomite efekty wizualne, a nie jest to jeszcze wszystko, niezwykłą emocjonalną siłą. Zaslужenie dostał 11 Oskarów.

Jana Langová

Włoski dla początkujących

Skromny duński film o pięciu mieszkańcach jednego miasta, których łączą charaktery – są niepewni w postępowaniu, wrażliwi i wciąż jeszcze bez partnerów. Podczas jednej zimy wszyscy zapisują się na wieczorowy kurs włoskiego i wszyscy stają się ofiarami serii nieoczekiwanych przypadków. Reżyserka Lone Scherfig otrzymała na festiwalu w Berlinie nagrodę FIPRESCI za wkład reżyserski w ruch. Dogma za to, że pozwoliła aktorom wnieść do filmu humor i ludzki wymiar i Srebrnego Niedźwiedzia za reżyserię.

BIBLIOTEKA DŹWIĘKOWA

M.Eben : Na pływalni

„Na pływalni” jest już trzecią częścią popularnego cyklu niezwykłych rozmów z niezwykłymi gośćmi w známym telewizyjnym programie.

Z historiami ze swego życia dzieli się z nami tym razem Karel Gott, Marta Kubišová i Jaromír Nohavica. Opowiadania gości uzupełnia swym uprzejmym komentarzem Marek Eben, který spotkanie w kawiarni „Na pływalni” prowadzi.

Fussová

Jindřiška

AUTOMATIZOVANÝ KNIHOVNICKÝ SYSTÉM CLAVIUS

Ve 2. čísle čtvrtletníku jsme se podrobně zabývali technickými parametry a standardům knihovnického programu Clavius. Nyní se budeme detailněji zabývat jednotlivými moduly programu.

Popis jednotlivých modulů

1. Akvizice

Volitelná součást systému Clavius řeší problematiku nákupu fondu. V režimu akvizice se nejprve nadefinují odběratelé (často to jsou oddělení knihovny) včetně jejich rozpočtů, a dodavatelé. Požadované dokumenty (dezideráta) jsou vkládány do hlavní báze a jsou již v tuto chvíli volitelně dostupné v OPACu. Pro objednávku je možné vybrat určité tituly podle vlastních zadáných podmínek. V režimu objednání dokumentu systém tiskne objednávky, nebo zasílá požadavek elektronickou poštou. Systém zároveň sleduje lhůty plnění dodávek kvůli případným urgencím. Realizované dodávky (i neúplné) sleduje z pohledu čerpání rozpočtů a evidence dokladů: proformafaktur, faktur a dobropisů. Kdykoli později je k dispozici celá historie objednaného titulu včetně čísel dokladů a finančních částek. Součástí režimu je hlídání rozpočtů odběratelů a statistika. Při následné katalogizaci je automaticky využit záznam z objednávek včetně plánovaného určení jednotlivých exemplářů

2. Katalogizace

Tvoří základní část celého integrovaného systému. Standardně jsou k dispozici režimy pro katalogizaci monografií, AV médií, hudebnin, periodik, analytického popisu článků periodik, atp. Mezi jednotlivými záznamy lze snadno vytvářet vazby. Pro jednotlivé dokumenty jsou připraveny vstupní formuláře, které jsou plně modifikovatelné myší metodou drag and drop. Jednotliví pracovníci katalogizace mohou mít své vlastní upravené vstupní formuláře podle činnosti kterou provádějí. Jakmile se přihlásí do systému, jsou jim nabídnuty pouze předem nastavené druhy dokumentů a příslušné sady formulářů. Vlastní katalogizace je v souladu s poli UNIMARC a zejména s katalogizačními pravidly AACR2. Každé pole obsahuje odbornou nápovědu včetně příkladů. Pro usnadnění

ZAUTOMATYZOWANY SYSTEM BIBLIOTECZNY CLAVIUS

W 2 numerze kwartalnika szczegółowo zajmowaliśmy się parametrami technicznymi i standardami programu bibliotecznego Clavius. Teraz dokładniej przedstawimy poszczególne moduły.

Opis poszczególnych modułów

1. Akwizycja

Wybieralna część systemu Clavius rozwiązująca problemy zakupu zbiorów. W systemie akwizycji najpierw definiuje się odbiorców (często są to oddziały biblioteki) łącznie z ich budżetami, oraz dostawców. Zamawiane dokumenty (dezyderaty) są wpisywane do bazy głównej i są od tej chwili dostępne w OPAC-u. Do zamówień można wybrać poszczególne tytuły według własnych określonych warunków. W systemie zamawiania dokumentów zamówienia drukuje się lub wysyła pocztą elektroniczną. System śledzi także terminy realizowania zamówień, w przypadku opóźnień może przysyłać upomnienia. Realizowane dostawy (także niepełne) kontroluje dzięki wglądowi do budżetu i ewidencji dokumentów: rachunków, faktur, zapisów kredytowych. W każdej chwili jest do dyspozycji cała historia zamówionego tytułu łącznie z numerami rachunków i kosztami zakupu. Częścią systemu jest monitorowanie budżetów odbiorców i statystyka. Następnie podczas katalogowania automatycznie wykorzystywane są zapisy z zamówień, łącznie z przeznaczeniem poszczególnych egzemplarzy.

2. Katalogowanie

Tworzy podstawową część całego zintegrowanego systemu. Standardowo są do dyspozycji metody do katalogowanie monografii, nośników audio video, dokumentów muzycznych, periodyków, analitycznego opisu artykułów z czasopism, itp. Między pojedynczymi zapisami można łatwo tworzyć połączenia. Dla poszczególnych dokumentów są przygotowane formularze wstępne, modyfikowalne metodą drag and drop. Pracownicy zajmujący się katalogowaniem mogą mieć swje własne, przerobione formularze wstępne zgodne z czynnościami, które wykonują. Gdy tylko włączą się do systemu, są im proponowane wcześniej przygotowane rodzaje dokumentów i odpowiednie zestawy formularzy. Właściwe katalogowanie jest zgodne z polem UNIMARC i zwłaszcza z regułami katalogowania AACR2. Każde pole zawiera specjalistyczną podpowiedź łącznie z przykładem. Dla

wkładaniu údajů je systém vybaven osvědčenou technologií slovníků a tvůrců kódů. Škála vyplňovaných polí a podpolí včetně jejich omezení je uvedena v definiční databázi. Standardně obsahuje kompletní definici formátu UNIMARC a UNIMARC/Autority. Pomocí režimu nastavení je však možné upravovat jednotlivé definice polí a podpolí, jejich nápovědu a dokonce i definovat vlastní nová pole a podpole nad rámec UNIMARC. Nově definovaná pole mohou být i takzvaného multimediálního typu (obrázek, zvuk, video, HTTP odkaz na síti Internet apod.) Kdykoli během katalogizace lze zobrazit bibliografický zápis ISBD ve formě katalogizačního lístku. Při ukládání titulu systém kontroluje vyplnění povinných polí tak, jak jsou definována v konfigurační databázi. Dále systém ukládá svazkové údaje, které lze pro větší množství exemplářů snadno kopírovat. Každý exemplář může být vybaven svým čárovým kódem pro automatizovaný výpůjční protokol a ostatní manipulace s dokumentem. Klasickou variantou tištěného výstupu je přírůstkový seznam, popř. katalogizační lístek. Ve všech režimech lze definovat další sestavy dle potřeb uživatele. Jednotlivé exempláře lze vyřadit pomocí režimu úbytky. Práci s modulem akvizice a katalogizace zastřešuje režim nastavení a definice uživatelů a jejich práv, úrovní - šablon, druhů dokumentů atd. Je podporována katalogizace z více stanic v síti současně.

3. Evidence periodik-správa seriálů

Je součástí modulu katalogizace spolu s ostatními druhy dokumentů. Na úrovni titulů periodik je k dispozici popis údajů podle pravidel AACR2 včetně vazebních polí popisujících historii periodika. Vlastní denní evidence může probíhat pro denní objemy desítek kusů periodik nebo pomocí speciálního režimu hromadné evidence periodik. Zde je možné provádět denní evidenci mnoha set exemplářů periodik (deníků, týdeníků) velice jednoduchou formou. Výsledkem evidence je přesný rozpis nákladů na každého odběratele za určité období. Rozpočty a evidence dokladů (objednávek, faktur a dobropisů) je součástí modulu akvizice. Samozřejmostí je automatická urgence nedodaných čísel.

4. Audiovizuální média (AV)

Modul je integrován jako rozšíření funkcionality modulu katalogizace, vyhledávání a výpůjční protokol. Toto rozšíření dovoluje provádět katalogizaci gramodesek, magnetofonových kazet,

ułatwienia zapisu informacji system jest wyposażony w wypróbowaną technologię słowników i twórców kodów. Skala wypełnianych pól i podpól jest łącznie z ich ograniczeniami zapisana w definicyjnej bazie danych. Standardowo zawiera kompletne definicje formatu UNIMARC i UNIMARC/Hasło autorskie. Za pomocą systemu można jednak modyfikować definicje poszczególnych pól i podpól, ich podpowiedzi, a nawet definiować własne nowe pola i podpola poza regułami UNIMARC. Nowe definiowane pola mogą mieć także typ multimedialnego (obraz, dźwięk, wideo, linka http na internet, itp.). W każdej chwili podczas katalogowania można wyświetlić bibliograficzny zapis ISBN w formie karty katalogowej. Przy wpisywaniu tytułu system kontroluje wypełnienie obowiązkowych pól tak, jak są definiowane w konfiguracji bazy danych. Następnie system gromadzi informacje o tomach, które można łatwo kopiować dla większej ilości egzemplarzy. Każdy egzemplarz może być wyposażony w swój kod kreskowy potrzebny do automatycznego systemu wypożyczeń i innych prac z dokumentem. Klasycznym wariantem drukowanego zapisu jest spis nabytków, ewentualnie karta katalogowa. We wszystkich systemach można definiować kolejne kombinacje wg potrzeb użytkowników. Poszczególne egzemplarze można wyłączyć za pomocą systemu strat (ubytków). Pracę w module akwizycji i katalogowania zabezpiecza system ukierunkowania i definiowania użytkowników i ich praw, poziom – szablony, rodzaje dokumentów itp. Obecnie katalogowanie jest wykonywane na większej ilości stanowisk w sieci.

3. Ewidencja periodyków – zarządzanie seriami

Jest częścią modułu katalogowanie razem z innymi rodzajami dokumentów. Na poziomie tytułów periodyków jest do dyspozycji zapis informacji wg reguł AACR2 łącznie z polami tomów opisujących historię periodyku. Właściwa ewidencja codzienna może być realizowana dla codziennej ilości dziesiątek egzemplarzy periodyków lub za pomocą specjalnego systemu zbiorowej ewidencji periodyków. Można tu w bardzo prosty sposób prowadzić codzienną ewidencję kilkuset egzemplarzy periodyków (dzienników, tygodników). Efektem ewidencji jest dokładny zapis nakładów ponoszonych na poszczególnych odbiorców w określonym czasie. Budżety i ewidencja dokumentów (zamówień, faktur i zapisów kredytowych) jest częścią modułu akwizycji. Istnieje również możliwość automatycznego wycofania nie dostarczonych numerów.

4. Media audio wideo (AV)

Moduł jest zintegrowany jako rozszerzenie

CD a DVD disków, videokazet, elektronicznych źródeł a dalších příbuzných druhů dokumentů. O každém titulu je možno zadat velké množství údajů dle katalogizačních pravidel. Standardně je zde nastavena možnost katalogizovat jednotlivé skladby jako samostatné podržizené záznamy s komplexní škálou údajů. V dalších modulech je potom možné zadaná AV-média vyhledávat a půjčovat opět pomocí technologie čárkového kódu.

5. Modul vyhledávání (OPAC)

Slouží zejména pracovníkům knihovny k rychlému provedení dotazu nad celouází všech druhů dokumentů. Modul obsahuje kombinované vyhledávání podle všech ukládaných údajů. Formulář pro zadání dotazu může ale pro zjednodušení obsahovat pouze základní údaje, např. autora, název dokumentu a věcné téma (klíčová slova a předmětová hesla), nebo je zadaný text vyhledávaný ve všech polích databáze. Pro snadnější zadání jména autora nebo věcného termínu je k dispozici pohled do slovníku autorů a do tezauru. Výsledky dotazu lze před zpracováním řadit, určité záznamy označit atp. Typickou formou zpracování výsledků jsou různé formy tiskových výstupů a exportů. Kromě nastavení jednoduché formy zadávání formuláře je možno nastavit formulář tak, aby nabízel vyhledávání jakéhokoliv ukládaného údaje formou kombinovaného dotazu, ve kterém lze zadávat složené dotazy spojené logickými operátory.

Pro vyhledání lze předem omezit druh dokumentu, ve kterém bude hledání probíhat. V případě hledání textů je možné využít buď pravostranné rozšíření nebo fulltextové hledání slov v rámci určitého pole nebo kdekoli v textu záznamu. Tímto způsobem je v modulu kombinováno klasické hledání v relační databázi s moderním fulltextovým vyhledáním. Výsledky vyhledání jsou standardně zobrazeny v přehledových tabulkách, jejichž vzhled a umístění lze snadno nastavit dle požadavků knihovny. Pro jednotlivé nalezené záznamy dokumentů lze snadno vyvolat kompletní bibliografickou informaci, údaje o exemplářích včetně jejich dostupnosti, popř. další svázané záznamy. Pokud jsou k vyhledanému záznamu připojeny multimediální prvky (obrázek, zvuková ukázka, URL odkaz), lze je ihned zobrazit. Výsledky vyhledání lze tisknout pomocí uživatelsky definovaných přehledových sestav, nebo je exportovat do různých druhů souborů HTM, ISO, XML. Snadnější vyhledávání dokumentů v elektronickém katalogu (OPAC) umožňuje čtenářům modul WWW katalog. Toto

funkcji modułu katalogowania, wyszukiwania i protokołu wypożyczeń. To rozszerzenie pozwala na katalogowanie płyt gramofonowych, kaset magnetofonowych, płyt CD i DVD, kaset wideo, nośników elektronicznych i innych podobnych dokumentów. Przy każdym tytule można zapisać dużą ilość informacji zgodnie z regułami katalogowania. Standardowo istnieje możliwość katalogowania pojedynczych kompozycji jako samodzielnych zapisów z całością informacji. W kolejnych modułach można wyszukiwać określone media AV i wypożyczać dzięki technologii kodu kreskowego.

5. Moduł wyszukiwania (OPAC)

Służy zwłaszcza pracownikom biblioteki do szybkiego wprowadzenia polecenia wyszukiwania w całej bazie dokumentów wszystkich typów. Moduł dysponuje kompilowanym wyszukiwaniem wg wszystkich zapisywanych informacji. Polecenie wyszukiwania może dla ułatwienia zawierać jedynie podstawowe informacje, np. autora, nazwę dokumentu, tematy rzeczowe (słowa kluczowe i hasła przedmiotowe), lub zadany tekst jest wyszukiwany we wszystkich polach bazy danych. Zadawanie pytań ułatwia wgląd do słownika autorów i do tezaurusu. Wyniki wyszukiwania można wcześniej szeregować, określone zapisy oznaczyć itp. Typową formą opracowania wyników są różne rodzaje wydruków i eksportów. Oprócz określenia prostej formy formularza można ustawić formularz tak, aby proponował wyszukiwanie jakiejkolwiek informacji za pomocą kompilowanego zadania, w którym można zadawać złożone pytania połączone logicznymi operatorami.

Do wyszukiwania można wcześniej sprecyzować rodzaj dokumentów, wśród których poszukiwanie będzie przebiegać. W przypadku wyszukiwania tekstu można wykorzystać bądź prawostronne rozszerzenie, bądź wyszukiwaniem w całym tekście słów w ramach określonego pola lub gdziekolwiek w tekście zapisu. W ten sposób w module jest połączone klasyczne wyszukiwanie w relacyjnej bazie danych z nowoczesnym wyszukiwaniem w całym tekście. Wyniki wyszukiwania są standardowo obrazowane w przejrzystych tabelkach, których wygląd i umiejscowienie można łatwo określić wg życzeń biblioteki. Dla poszczególnych znalezionych dokumentów można łatwo odczytać kompletny zapis bibliograficzny, informacje o egzemplarzach, łącznie z ich dostępnością, ewentualnie inne podobne dokumenty. Jeśli do wyszukiwanego zapisu są dołączone elementy multimedialne (ilustracja, urywek dźwiękowy, odnośnik URL), można je od razu odtworzyć. Wyniki wyszukiwa-

nia. Intranet řešení OPAC je výhodné s ohledem na ochranu dat v síti. Většina uživatelů se rychleji orientuje ve standardním prostředí prohlížeče sítě Internet a v případě rozsáhlejší firemní sítě je výhodou nulová správa pracovních stanic a nízké nároky na přenosovou kapacitu sítě. Uživatelé mohou vidět jak vypadá obálka knihy, CD apod. Také mohou využít odkaz na internet a zjistit si další související informace týkajících se zejména autorů vybraného dokumentu.

6. WWW katalog

Tato část systému pracuje na aplikačním serveru (IIS v rámci Windows NT). Primárním účelem je ON-LINE vystavení databáze dokumentů knihovny na mezinárodní síti Internet. Díky tomu lze však i v prostředí Intranetu včetně rozsáhlých podnikových sítí realizovat možnost vyhledání fondu knihovny pomocí běžného prohlížeče sítě Internet. Je možné modul nakonfigurovat tak, aby umožnil uživateli (po jednoznačné identifikaci) např. pohled na své uživatelské konto nebo provést rezervaci dokumentu. Tento systém lze využít i pro objednávku knih pro potřeby meziknihovní výpůjční služby (služba pro knihovny). Čtenáři zase mají možnost prodloužit si své výpůjčky prostřednictvím internetu.

7. Výpůjční protokol

Modul standardně řeší evidenci čtenářů, výpůjček a poplatků. Samozřejmostí je plně využití technologie čárového kódu. Méně obvyklou možností je výhodné ovládání řady dialogů na obrazovce modulu scannerem pomocí sady čárových kódů na tzv. tabletu. Součástí modulu je správa databáze uživatelů s možností zadání osobního finančního kreditu. Pomocí rozsáhlých možností nastavení jsou konfigurovány výpočty částek za registrace a další poplatky čtenářů. Dále lze využít kategorizace čtenářů a dokumentů a závislostí jejich kombinací pro výpočet prolongací a upomínek. Vlastní režim výpůjčního protokolu provádí evidenci absenčních i prezenčních výpůjček, prolongace, rezervace na titul i exemplár, tisk upomínek a oznámenek rezervací s možností využití elektronické pošty. Integrované jsou i režimy na evidenci MVS (meziknihovní výpůjční služba). Díky informačním režimům lze zjistit na neomezeně dlouhou dobu zpět, kdo měl kdy určitý dokument půjčen, nebo naopak, které dokumenty měl půjčeny určitý čtenář. Toto tzv. uživatelské konto obsahuje i záznamy o datech vrácení dokumentů, poplatky, upomínky a rezervace. Součástí modulu je i komplexní statistický

nia można drukować za pomocą definiowanych przez użytkowników orientacyjnych układów lub eksportować do różnego rodzaju zbiorów HTM, ISO, XML. Prostsze wyszukiwanie dokumentów w elektronicznym katalogu (OPAC) umożliwia moduł WWW katalog. To tzw. rozwiązanie Intranet OPAC jest wygodne z uwagi na ochronę sieci. Większość użytkowników szybciej orientuje się w znanym środowisku internetowym, a w przypadku rozbudowanych sieci firmowych zaletą jest brak konieczności administrowania stanowiskami roboczymi i małe wymagania transmisyjnej pojemności sieci. Użytkownicy mogą zobaczyć jak wygląda okładka książki, CD itp. Mogą wykorzystywać także odsyłacz do internetu i sprawdzić inne informacje dotyczące zwłaszcza autora dokumentu.

6. Katalog WWW

Ta część systemu pracuje na aplikacyjnym serwerze (IIS dla Windows NT). Podstawowym zadaniem jest umieszczenie on-line bazy danych dokumentów biblioteki w międzynarodowej sieci internet. Dzięki temu można przeszukiwać zbiory biblioteczne także za pośrednictwem typowej wyszukiwarki w Intranecie i rozległych sieciach firmowych. Moduł można skonfigurować tak, aby umożliwić użytkownikowi (po pozytywnej identyfikacji) np. wgląd do swego konta lub rezerwację dokumentu. System ten można wykorzystywać do zamawiania książek w usłudze wypożyczeń międzybibliotecznych (opcja dla bibliotek). Czytelnicy z kolei mają możliwość przedłużenia wypożyczeń za pośrednictwem internetu.

7. Protokół wypożyczeń

Moduł standardowo prowadzi ewidencję czytelników, wypożyczeń i opłat. Oczywiście wykorzystuje się tu technologię kodów kreskowych. Mniej popularną możliwością jest wygodne obejmowanie szeregu dialogów na ekranie skanerem za pomocą zestawu kodów kreskowych w tzw. pigułce. Częścią modułu jest administrowanie bazy danych użytkowników z możliwością ustalenia indywidualnego kredytu finansowego. Dzięki rozległym możliwościom operacyjnym są konfigurowane wyliczenia kwot za rejestrację i inne opłaty czytelników. Następnie można skorzystać z kategoryzacji czytelników i dokumentów i zależności ich kombinacji w przedłużeniach i upomnieniach. Właściwy system protokołu wypożyczeń prowadzi ewidencję wypożyczeń do domu i na miejscu, przedłużenia, rezerwację tytułów i egzemplarzy, wydruki upomnień i zawiadomień o rezerwacji z możliwością wykorzystania poczty elektronicznej. Zintegrowane są także systemy ewidencji MVS

pohled na prowadzoną ewidencję wypożyczeń, który mimo jiné zahrnuje statistický výkaz, deník a žebříček nejžádanějších dokumentů. Propracované tiskové výstupy lze kromě tisku exportovat např. do textového editoru, nebo posílat E-mailem.

8. Revize fondu

Modul Revize je určen pro knihovny, které mají zpracován celý fond daného oddělení a používají nejméně 1/2 roku výpůjční protokol. Pomocí tohoto modulu je možno udělat fyzickou revizi celého oddělení velmi rychle a přesně. Výhodou je skutečnost, že modul nekontroluje jen přítomnost knihy, ale i její správné umístění na regálu. I tento modul využívá čárkových kódů. Výsledkem revize je seznam postrádaných knih. Po určitém (libovolně dlouhém) období dohledávání ztrát máte možnost všechny nenalezené knihy automatickým režimem odepsat. K provedení revize mají knihovny možnost si zapůjčit tzv. dlouhé revizní scannery, které dosáhnou do všech koutů knihovny.

9. Sdílená katalogizace

Tato část zajišťuje automatickou, rychlou a bezobslužnou výměnu katalogizačních záznamů mezi knihovnami připojenými na mezinárodní síť Internet. Nový záznam je do 4 hodin po vložení připraven ke zkopírování na všech spolupracujících knihovnách. Tím je omezena nutnost multiplicitní katalogizace dokumentů.

10. Výměnné soubory

Speciální modul pro veřejné knihovny, které cirkulují část fondu na menších knihovnách ve svém okolí (využívá se zejména v souvislosti s výkonem regionálních funkcí). Modul umožňuje snadnou a přesnou evidenci výměnných souborů všech druhů dokumentů. Při vytváření souborů je možno s výhodou využít technologii čárkového kódu. Systém dovoluje rezervaci konkrétního dokumentu pro konkrétní knihovnu obvodu. Je možno evidenčně snadno převádět soubor z jedné knihovny na jinou. Modul je integrován do modulu výpůjční protokol a podobně jako výpůjční protokol, zachovává kompletní historii výpůjček každé knihy, a umožňuje zobrazit historii výpůjček dané knihovny. Všechny potřebné seznamy a přehledy je možno tisknout.

10. EMVS – Elektronická meziknihovní výpůjční služba

(usługi wypożyczeń międzybibliotecznych). Dzięki systemom informacyjnym można się orientować w nieograniczony sposób, kto wypożyczał określony dokument lub jakie dokumenty miał wypożyczone określony czytelnik. To tzw. konto użytkownika zawiera informacje o terminach oddania dokumentu, opłaty, upomnienia i rezerwacje. Częścią modułu jest także kompleksowy statystyczny przegląd ewidencji wypożyczeń, który obejmuje również wykaz statystyczny, dziennik i spis najbardziej poszukiwanych dokumentów. Opracowane zapisy można, oprócz druku, eksportować do edytora testów lub wysłać e-mailem.

8. Kontrola zbiorów

Moduł kontroli jest przeznaczony dla bibliotek, które mają opracowany (elektronicznie) cały zbiór danych oddziałów i korzystają co najmniej od pół roku z protokołu wypożyczeń. Za pomocą tego modułu można przeprowadzić kontrolę całego oddziału bardzo szybko i dokładnie. Zaletą jest fakt, że moduł nie kontroluje jedynie obecności książki, ale także jej prawidłowe umieszczenie na półce. Także ten moduł korzysta z kodów kreskowych. Wynikiem kontroli jest spis zagubionych książek. Po określonym (dowolnie długim) terminie sprawdzania strat jest możliwość wyłączenia przez system wszystkich nieodnalezionych książek. Do przeprowadzenia kontroli księgozbioru biblioteki mają możliwość wypożyczenia skanerów, za pomocą których dotrą do każdego zakątka biblioteki.

9. Katalogowanie komunikacyjne

Ta część zapewnia automatyczną, szybką i bezobsługową wymianę zapisów katalogowych między bibliotekami podłączonymi do międzynarodowej sieci internetowej. Nowy zapis jest do 4 godzin po umieszczeniu gotowy do skopiowania we wszystkich współpracujących bibliotekach. Dzięki temu zmniejsza się ilość opisów katalogowych wykonywanych w danej bibliotece.

10. Zbiory wymienne

Specjalny moduł dla bibliotek publicznych, który obejmuje część zbiorów w mniejszych bibliotekach w okolicy (wykorzystuje się go zwłaszcza w związku z zadaniami regionalnymi). Moduł umożliwia łatwą i dokładną ewidencję zbiorów

Posyłanie MVS, upominek a oznámení o rezervaci E-mailem. Tento modul spolupracuje s evidencí žádanek MVS a s výpůjčním protokolem. Pokud vaše organizace žádá MVS od knihovny, která má E-mailovou adresu, systém automaticky nabídne odeslání žádanky MVS prostřednictvím E-mailu. Kromě této základní funkce dovoluje modul EMVS velice snadno zjednodušit a zlevnit posílání oznámení o připravenosti rezervovaného dokumentu či o upomínce z prodlení čtenáři. Podmínkou je znalost adresy schránky elektronické pošty čtenáře popř. organizace. Pokud čtenář vlastní mobilní telefon s možností příjmu zpráv SMS, je možné, aby si zřídil E-mailovou adresu a informace o rezervacích či upomínkách dostával

Oknem czytelnika / Z pohledu čtenáře

přímo na svůj mobilní telefon. Modul EMVS lze použít i pokud má vaše knihovna pouze telefonické připojení k Internetu.

Z39.50 server

Tento modul zajišťuje vystavení fondu naší knihovny pomocí celosvětově používaného komunikačního protokolu. Umožňuje vyhledávání v ostatních Z39.50 serverech (tuzemských i zahraničních knihoven) pomocí českého klienta. Pro naši práci jej používáme pro přebírání bibliografických a autoritních záznamů do katalogizace z ostatních knihoven, ať už na území republiky nebo v zahraničí.

Obsahuje:

- Vlastní Z39.50 server pro operační systém WINDOWS NT a výše.
- české, slovenské a anglické verze.
- Napojení do katalogizace

Ing.

Jiří Šilha

MIPBP V RATIBOŘE

Pan Basia

Práce knihovny

Pocházím z vesnice. Jako by se nic nedělo, ale přece jsem si celé své smutné dětství zpestřovala čtením knih. Ve vesnici bylo pár obchodů, dvě hospody, škola a knihovna, kde vládla paní Gladkowská.

Paní z knihovny mi vždy dovolila brázdřit mezi regály s knihami, vázanými do šedivého papíru. A tak se stalo pravidlem, že již po roce pravidelného navštěvování knihovny, jsem bez cenzury mohla číst, co mi přišlo do ruky. Četla jsem Zolu, Balzaca,

wymienných wszystkich rodzajów dokumentów. Przy tworzeniu zbiorów można wygodnie wykorzystywać technologię kodów kreskowych. System umożliwia rezerwację konkretnego dokumentu dla konkretnego rejonu. W ewidencji łatwe jest przenoszenie zbioru z jednej biblioteki do drugiej. Moduł jest zintegrowany z protokołem wypożyczeń i podobnie jak ten, zachowuje kompletną historię wypożyczeń każdej książki i umożliwia zobrazowanie historii wypożyczeń danej biblioteki. Wszystkie potrzebne zapisy i przeglądy można drukować.

11. EMVS – Elektroniczny system wypożyczeń międzybibliotecznych

Wysyłanie MVS, upomnień i powiadomień o rezerwacji e-mailem. Ten moduł współpracuje z ewidencją zamówień MVS i z system wypożyczeń. Jeśli jakaś instytucja zwraca się do biblioteki, która ma adres mailowy w sprawie wypożyczeń bibliotecznych, system automatycznie zaproponuje odesłanie informacji o rezerwacji za pośrednictwem e-maila. Oprócz tej podstawowej funkcji moduł EMVS pozwala na ułatwienie i zmniejszenie kosztów wysyłki zawiadomień o przygotowaniu rezerwowanego dokumentu, czy upomnień. Warunkiem jest tylko znajomość internetowych adresów czytelników lub instytucji. Jeśli czytelnik ma telefon komórkowy z możliwością przyjmowania SMS-ów, możliwe jest by ściągnął sobie adres mailowy i informacje o rezerwacji czy upomnieniach dostawał prosto na telefon. Moduł EMVS można wykorzystywać także wtedy, gdy wasza biblioteka ma tylko telefoniczne połączenie z internetem.

Serwer Z39.50

Ten moduł zapewnia informacje o zbiorach naszej biblioteki za pomocą ogólnosiwiatowego protokołu komunikacyjnego. Umożliwia czeskim klientom wyszukiwanie na innych serwerach Z39.50 (krajowych i zagranicznych). Wykorzystujemy go w naszej pracy do przejmowania opisów bibliograficznych z innych baz czeskich bądź zagranicznych.

Zawiera:

- Serwer Z39.50 dla operacyjnego systemu WINDOWS NT i nowszych.
- Czeską, słowacką i angielską wersję.
- Połączenie z katalogami

Jiří Šilha

Inż.

MIPBP W RACIBORZU

Pani Basia

Praca biblioteki

Huga, Iwaszkiewiczze, Singera a jiné.

Četbě knih vděčím za to, co sebou dnes prezentuji. Celý můj humanismus jsem vysála z knih, které voněly prachem, všechna moudra tohoto světa.

Dnes v důchodu čtu s vášní, i když zrak už nemám jako ostrůž. Bydlím na okraji Ratiboře. V sousední ulici se nachází pobočka číslo 3 Městské knihovny. Pracuje tam drobná pani Basia, která je pravým opakem předchůdkyně. Skromná, tichá ale za to dobrý duch této pobočky!

Do knihovny chodím každý měsíc – průměrně. Barbara ví, co ráda čtu; doslova sváží knihy s Hlavní knihovny. Radí, povídá si, podsouvá a kóduje.

Pricházejí děti, dospělí; každý čtenář je znám – tlačí se mezi regály a hledá...

S knihou se pak vrací k pani Barbaře, a ta mimochodem nabízí účast v soutěži nebo zve na představení.

Tlachání – v knihovně často hloupé řeči. Můj problém se stává Jejím problémem a naopak. Většinou to tak funguje. Což je v současném světě neobvyklé. Vycházím lehčí a bohatší o dobrou knihu s nadějí, že když se vrátím, za stolem mě s příjemným úsměvem uvítá někdo, kdo má rád svou práci. Vycházím s pozvánkou na slavnost 8. května.

Představuji si toto setkání: káva, dobrý zásek, příjemná hudba, verše dětí z blízké školy a Basia, která jakoby zázrakem tomu všemu vládne...

Ula

KPB V OPAVE

V dnešní rubrice z listů čtenářů bych ráda přiblížila dopis dlouholetého čtenáře pana inženýra Breuera, který se aktivně zajímá děním v našem regionu. Jeho hlavním zájmem jsou zejména památky technického charakteru, kterých je v našem regionu celá řada. Je také velikým fandou a znalcem vojenské historie opevnění (bunkrů), které vedou v těsné blízkosti Opavy. Jeho cenné rady přispěly zejména k doplnění fondů naší studovny právě v oblasti technických památek. Jeho typy pro získání vhodné literatury, mnohdy z bezplatných zdrojů, jsou pro naši knihovnu velkým přínosem. Díky vzájemné spolupráci jsme získali celou řadu knih a publikací, které by se jinak, kvůli naší malé informovanosti v této problematice, do našich knihovnických fondů vůbec nedostaly.

Vážená paní ředitelko,

ADRESY I GODZINY OTWARCIA: RACIBÓRZ / OPAVA

MIEJSKA I POWIATOWA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W RACIBORZU INFORMUJE:

Budynek Główny – ul. Kasprowicza 12, Racibórz

	Po	Wt	Śr	Cz
Pi				
Wyp. Główna	10-18	10-18	10-18	10-18
10-18				
Oddz. dla Dzieci	10-18	10-18	10-18	10-18
10-18				
Oddz. Muzyczny	10-18	10-18	10-18	10-18
10-18				

Wypożyczenia w Wypożyczalni Główniej i Oddziale Muzycznym można przedłużyć telefonicznie pod numerem 415 37 24, w Oddziale dla Dzieci pod numerem 415 35 88
Online katalog: www.biblioteka.a4.pl

Wypożyczalnia i Czytelnia Oświatowo-Naukowa, Rynek 12, Racibórz

	Po	Wt	Śr	Cz
Pi				
So				
Wypożyczalnia	10-18	10-18	10-18	10-18
18 9-14				
Czytelnia	10-18	10-18	14-18	10-18
14				

Wypożyczenia można przedłużyć telefonicznie - 415 44 49
Online katalog: www.biblioteka.a4.pl

Filia nr 1 Racibórz - Studzienna ul. Bojanowska 5

	Po	Wt	Śr	Cz	Pi
13-19					
nieczynne	nieczynne	11-17	13-19	nieczynne	

Filia nr 2 Racibórz – Ostróg ul. Rudzka 38

	Po	Wt	Śr	Cz	Pi
18	10-18	10-16	10-18	10-18	10-18

Wypożyczenia można przedłużyć telefonicznie - 415 84 86

Filia nr 3 Racibórz – Ocice ul. Kołłątaja 3

	Po	Wt	Śr	Cz
Pi				
nieczynne	13-19	nieczynne	12-16	
13-19				

Wypożyczenia można przedłużyć telefonicznie - 415 76 39

Filia nr 4 Racibórz – Szpital ul. Gamowska

	Po	Wt	Śr	Cz
Pi				
10-15	10-15	nieczynne	10-15	nieczynne

Wypożyczenia można przedłużyć telefonicznie - 755 50 62

Filia nr 5 Racibórz – Płonia ul. Sudecka 2

	Po	Wt	Śr	Cz
Pi				
12-17	nieczynne	10-15	nieczynne	12-17

Wypożyczenia można przedłużyć telefonicznie - 417 12 53

Filia nr 7 Racibórz ul. Słoneczna 9

	Po	Wt	Śr	Cz	Pi
10-18	10-18	9-16	10-18	10-18	10-18

KNIHOVNA PETRA BEZRUČE V OPAVĚ INFORMUJE:

Hlavní budova – Knihovna Petra Bezruče v Opavě, Nádražní okruh 27, 746 78 Opava

	Po	Út	St	Čt
P				
Dospělé odd.	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				
Dětské odd.	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				
Studovna	8-18	zavřeno	8-18	8-18
Videopůjčovna	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				
Internet	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				
Zvuková knihovna	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				

Výpůjčky lze prodloužit telefonicky na čísle 553 714 005 nebo e-mailem: dospELE@okpb.cz, detske@okpb.cz, studovna@okpb.cz, video@okpb.cz, zvukova.knihovna@okpb.cz.
Rezervace internetu na mailu: internet@okpb.cz
www.okpb.cz
ON Line katalog: www.okpb.cz/clavius/baze.htm

Pobočka Kateřinky, Šrámkova ulice 6, 747 05 Opava 5

	Po	Út	St	Čt
P				
Dospělé odd.	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				
Dětské odd.	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				
Hudební oddělení	8-18	8-18	zavřeno	8-18
8-18				

Výpůjčky lze prodloužit telefonicky na čísle 553 622 334 nebo e-mailem: katerinky@okpb.cz
www.katerinky.okpb.cz
ON Line katalog: www.okpb.cz/clavius/baze.htm

Pobočka Kylešovice, Liptovská 21, 747 06 Opava 6

	Po	Út	St	Čt
Pá				
zavřeno	9-18	9-16	9-16	

Výpůjčky lze prodloužit telefonicky na čísle 553 734 066 nebo e-mailem: kylesovice@okpb.cz
www.okpb.cz
ON Line katalog: www.kylesovice.okpb.cz/clavius/baze.htm

Pobočka Olomoucká, Olomoucká 75, 746 01 Opava

	Po	Út	St	Čt
P				

***Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu
proponuje w IV kwartale 2004 roku***

PAŹDZIERNIK

Urodziny Kubusia Puchatka

Polsko-czeskie seminarium robocze „Bibliografia regionalna”
w ramach projektu „Bliżej siebie i książek...”

Montaż słowno-muzyczny
„Okularnicy – wspomnienie o Agnieszce Osieckiej”

LISTOPAD

Spotkanie autorskie z Andrzejem Pilipiukiem

Polsko-czeskie seminarium robocze „Usługi bibliotek skierowane
do osób niepełnosprawnych” w ramach projektu „Bliżej siebie i książek...”

GRUDZIEŃ

Rozwiązanie konkursu plastycznego „100 bajek Jana Brzechwy”
połączone z Mikołajkami

Polsko-czeskie seminarium robocze „Filie biblioteczne”
w ramach projektu „Bliżej siebie i książek...”

Przegląd kolęd „Cicha noc, święta noc, pokój niesie ludziom wszem...”
wykonywanych przez dzieci w wieku przedszkolnym

Biblioregion, czyli bibliotekarskie wieści z Euroregionu Silesia

Kwartalnik Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Raciborzu wydawany w ramach projektu dofinansowanego przez Unię Europejską we współpracy z Knihovną Petra Bezruce w Opawie.

Komitet redakcyjny:

Małgorzata Szczygielska - przewodnicząca

Zuzanna Bornova

Jolanta Kamińska

Anna Ligacz

Małgorzata Michalczyk

Redakcja techniczna i projekt okładki:

Krzysztof Świdorski

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu
47-400 Racibórz, ul. Kasprowicza 12, tel./fax 032 415 37 24

e-mail: biblrac@poczta.onet.pl

Druk i oprawa: Agencja Wydawnicza „KALIGRAF”, 44-100 Gliwice, ul. Chorzowska 44B.

Nakład: 300 egz. ISSN 1732-9531

Bliżej siebie i książek – miejsce bibliotek i bibliotekarzy we wspólnej Europie

Projekt pn. „Bliżej siebie i książek – miejsce bibliotek i bibliotekarzy we wspólnej Europie” realizowany przez Miejską i Powiatową Bibliotekę publiczną w Raciborzu w ramach Wspólnego Funduszu Małych Projektów Polska-Czechy 2001 składa się z dwóch typów działań.

Pierwszy z nich nazwać można kulturotwórczym, drugi natomiast informacyjno-integracyjnym. W pierwszym typie mieszczą się dwa działania: **Dzień Czeski w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Raciborzu** oraz **„Noc z Andersenem” w bibliotece w Raciborzu i w Bibliotece w Opawie**. Dzień Czeski w całości poświęcony będzie twórczości Bohumila Hrabala w 90 rocznicę jego urodzin, natomiast „Noc z Andersenem” zorganizowana zostanie w 200 rocznicę urodzin duńskiego bajkopisarza.

Drugi typ działań to przygotowywanie i wydawanie kwartalnika **„Biblioregion czyli bibliotekarskie wieści z Euroregionu Silesia”** promującego działalność bibliotek, literaturę polską i czeską głównie regionalną, otwartego na wszelkie wieści oraz organizacja **cyklu seminariów warsztatowych** mających na celu wymianę doświadczeń z pracy bibliotekarzy z regionów przygranicznych.

Przedstawiany projekt jest realizowany wspólnie przez polskie i czeskie instytucje partnerskie jakimi są Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu i Knihovna Petra Bezruce w Opawie. Działania jakie mamy zamiar przeprowadzić w trakcie realizacji projektu pozwolą na lepsze poznanie się grupy zawodowej bibliotekarzy, która ma bardzo duży wpływ na lokalną społeczność. Dzięki dobrze rozbudowanej sieci, biblioteki publiczne istnieją nawet w bardzo małych miejscowościach, w których niejednokrotnie są jedyną instytucją kultury. Poprzez dobrze wykształconych i przygotowanych do pracy bibliotekarzy mamy wielkie możliwości kreowania obrazu rzeczywistości przygranicznej wśród naszych czytelników.

*mgr Małgorzata Szczygielska
Dyrektor Miejskiej i Powiatowej
Biblioteki Publicznej w*

Publikacja została przygotowana i wydana dzięki
finansowemu wsparciu Unii Europejskiej